

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

AİLELERİN İLKOKUL DÜZEYİNDEKİ EĞİTİMDEN
BEKLENTİLERİ (DİYARBAKIR İL ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASLIHAN KOLUMAN

BALIKESİR, 2022

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

AİLELERİN İLKOKUL DÜZEYİNDEKİ EĞİTİMDEN
BEKLENTİLERİ (DİYARBAKIR İL ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASLIHAN KOLUMAN

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. ERDOĞAN TEZCİ

BALIKESİR, 2022

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda 201712519006 numaralı Aslıhan KOLUMAN'ın hazırladığı “ Ailelerin İlkokul Düzeyindeki Eğitimden Beklentileri (Diyarbakır İl Örneği) ” konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 21/09/2022 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Başkan (Danışman) Prof. Dr. Erdoğan TEZCİ..... imza

Üye Doç. Dr. Nihat UYANGÖR..... imza

Üye Dr. Öğr. Üyesi Umut Birkan ÖZKAN..... imza

.../10/2022

Enstitü Onayı

ETİK BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

.../.../2022

İmza

Aslıhan KOLUMAN

ÖNSÖZ

Araştırmamın yapılmasında emeği geçen, lisans düzeyindeki derslerden tez aşamasındaki son çalışmalara kadar bilgi ve tecrübelerinden ziyadesiyle istifade ettiğim çok değerli danışman hocam Prof. Dr. Erdoğan TEZCİ'ye şükranlarımı sunuyorum.

Bugüne gelmemde emeği geçen tüm öğretmenlerime, tez çalışmalarına yardımcı olan tüm okul müdürlerine, sınıf öğretmenlerine ve gönüllü olarak çalışmama katılım sağlayan velilere sonsuz teşekkürlerimle...

Eğitim hayatım boyunca bana hep örnek olan ve beni destekleyen başta abim Serkan KOLUMAN'a, aldığım tüm kararlarda ilgi ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen canım annem Hamdiye KOLUMAN, abim Hakan KOLUMAN ve ailemin tüm fertlerine minnettarım. Onlar iyi ki varlar...

BALIKESİR, 2022

ASLIHAN KOLUMAN

ÖZET

AİLELERİN İLKOKUL DÜZEYİNDEKİ EĞİTİMDEN BEKLENTİLERİ (DİYARBAKIR İL ÖRNEĞİ)

KOLUMAN, Ashhan

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Erdoğan TEZCİ

2022, 97 Sayfa

Bu araştırmanın amacı; ilkokullarda öğrencisi bulunan ailelerin görüşlerinden yararlanarak okul-aile, öğretmen-veli arasındaki işbirliğini güçlendirmek, velilerin ilkokul düzeyindeki eğitimden beklentilerinin ne olduğunu belirleyerek karşılaşılan sorunları belirleyip daha etkili ve verimli bir eğitim süreci için çözüm önerileri geliştirebilmektir. Araştırmada nicel araştırma yöntemiyle 2019-2020 eğitim öğretim yılında Diyarbakır ili Bismil ilçesindeki 5 devlet okulu, 1 özel okul olmak üzere 6 ilkokuldan 430 veliye araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu sunulmuş ve elde edilen veriler nicel veri çözümleme tekniği kullanılarak, içerik analizi yapılarak, bulgular tanımlanarak yorumlanmıştır. Katılımcıların yaş ve meslekleri çeşitlilik arz etmektedir. İlkokul eğitimi özellikle eğitimin temellerinin atılması açısından oldukça önemlidir. Özellikle velilerin; ilkokul eğitimi, imkânları, eğitim kurumlarının durumu, programın önemi ve okul-aile işbirliği konularında bilgi eksikliği, okullarda eğitim sürecinde aksaklıklara neden olmaktadır. Ailelerin genel olarak eğitim kurumlarından birçok beklentileri bulunmaktadır. Özellikle ilkokul döneminde çocukların çoğu eğitim süreciyle ilk defa tanıştığı için ailelerin eğitim kurumlarından, öğretmenlerden istek ve beklentileri daha yoğun, detaycı şekilde olmaktadır. Yapılan bu çalışma kapsamında genel olarak ailelerin eğitim kurumlarından beklentileri ve özellikle ilkokul eğitimi alan çocukların ailelerinin eğitimden, eğitim kurumlarından beklentilerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul, Eğitim, İlkokul, Ailelerin Eğitim Kurumlarından Beklentileri

ABSTRACT

EXPECTATIONS OF FAMILIES ABOUT PRIMARY EDUCATION (DİYARBAKIR PROVINCE CASE)

KOLUMAN, Ashhan

M.Sc. Thesis, Department of Educational Sciences

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Erdoğan TEZCİ

2022, 97 pages

The purpose of this research; It is to strengthen the cooperation between school-family, teacher-parent by taking advantage of the views of families who have students in primary schools, to determine the expectations of parents from primary school education, to identify the problems encountered and to develop solutions for a more effective and efficient education process.

In the research, a questionnaire form developed by the researcher was presented to 430 parents from 6 primary schools, including 5 public schools and 1 private school, in the Bismil district of Diyarbakır province in the 2019-2020 academic year, using the quantitative research method, and the data obtained were interpreted by using the quantitative data analysis technique, by making content analysis, the findings were defined and interpreted. The ages and occupations of the participants vary.

Primary education is very important especially in terms of laying the foundations of education. Especially parents; Lack of information on primary school education, its opportunities, the status of educational institutions, the importance of the program and school-family cooperation cause disruptions in the education process in schools. Families generally have many expectations from educational institutions. Especially in the primary school period, since most of the children are introduced to the education process for the first time, the demands and expectations of the families from the educational institutions and teachers are more intense and detailed. Within the scope of this study, it has been tried to determine the expectations of the families from the educational institutions in general and the

expectations of the families of the children who receive primary school education from education and educational institutions in particular.

Keywords: Expectations of the Family From Schools, Education, Primary Schools and Educational Institutions

*Bu tezi tüm zorluklara rağmen
bizlerin okumasında ve bugüne gelmemizde bin bir emek sarf eden
SEVGİLİ ANNEME ve cennete göç eden CÂNİM BABAMA ithaf ediyorum...*

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	viii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi.....	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	4
1.1.2. Alt Problemler.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	8
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	8
1.6. Tanımlar	8
2. İLGİLİ ALANYAZIN.....	10
2.1. Kuramsal Çerçeve	10
2.1.1. Eğitim	10
2.1.2. Eğitimin Önemi.....	12
2.1.3. Okul.....	12
2.1.4. Okulun Eğitime Katkıları	13
2.1.5. Okul-Çevre İlişkileri	15
2.1.6. İlkokul Eğitim Kurumlarının Önemi.....	16
2.1.7. İlkokul Düzeyindeki Eğitim	17
2.1.8. Eğitimde Aile Katılımının Önemi.....	19
2.1.9. Anne- Babaların Çocuklarının Eğitimine Katılım Nedenleri	27
2.1.10. Aile Katılımının Sağlanması.....	28
2.1.11. Ailelerin İlkokuldan, Öğretmenlerden ve Yöneticilerden Beklentileri	31
2.1.12. Öğretmen ve Yöneticilerin Yeterlilikleri.....	35
2.2. İlgili Araştırmalar	37

3. YÖNTEM	43
3.1. Araştırmanın Modeli.....	43
3.2. Evren ve Örneklem	44
3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri	44
3.4. Verilerin Toplanma Süreci.....	46
3.5. Verilerin Analizi.....	46
4. BULGULAR VE YORUMLAR	48
4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular	48
4.2. Velilerin Çocuklarına İlişkin Analiz Sonuçları.....	49
4.3. Velilerin Çocuklarının Eğitimi Hakkındaki Bulgular	51
4.4. Okul İdaresinin ve Öğretmenlerin Eğitime Karşı Olan Tutumunun Olumlu Etki Bırakmasına İlişkin Bulgular	51
4.5. Okul İdaresinin Çocuğun Eğitimi İçin Gerekli Tüm Koşulları Sağlamasına İlişkin Bulgular	52
4.6. Okulda Çocukların Yaratıcılığını Destekleyen Çalışmalara Yer Verilmesine İlişkin Bulgular.....	52
4.7. Okulda Uygulanan Eğitim Programının Çocukların Milli Manevi Değerler Kazanması ve Bu Değerleri Pekiştirmesi Açısından Yeterli Görülmesine İlişkin Bulgular	53
4.8. Okulda Düzenlenen Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Beklentilerini Karşılmasına İlişkin Bulgular	54
4.9. Çocuğun Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulmasına İlişkin Bulgular	54
4.10. Okulda Çocuğunun Kişilik Gelişiminin Desteklenmesi ve Kendini Geliştirebilmesi İçin Çalışmalar Yapılmasına İlişkin Bulgular	55
4.11. Çocuğun Öğretmeninin Velilerle İletişimiyle İlgili Bulgular	55
4.12. İhtiyaç Duyulduğunda Kolaylıkla Çocuğun Öğretmeniyle İletişim Kurabilmesine İlişkin Bulgular	56
4.13. İhtiyaçlar Doğrultusunda Veli Okul İşbirliğinin Arttırılması İçin Gerekli Çalışmalar Yapılması Hakkında Bulgular	56
4.14. Veli Toplantılarına Katılmaları Hakkında Bulgular	57
4.15. Çocuğun Okuluna Öğretmenleriyle Veli Toplantıları Haricinde Görüşmek İçin Gitme Sıklığı Hakkında Bulgular.....	58
4.16. Okuldaki Günlük Ders Saatleri Hakkındaki Bulgular	58

4.17. Çocuğun Sınıf Mevcudu Hakkındaki Bulgular	59
4.18. İlkokuldan Sonra Çocuğun Eğitim Hayatına Nasıl Yön Verme Düşündüklerine Dair Bulgular	59
4.19. Çocuğun Eğitim Hayatı Sonunda Nasıl Bir Meslek Seçeceğine Dair Bulgular	60
4.20. Velilerin Çocuğun Gittiği İlkokul Hakkında Genel Olarak Görüş ve Önerilerine Dair Bulgular	61
4.21. Velilerin Çocukları İçin İlkokuldan Beklentileri Hakkında Bulgular	62
4.22. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Yaş Grupları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	62
4.23. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Öğrenciye Yakınlık Durumları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	63
4.24. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Cinsiyeti Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	64
4.25. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Sahip Olunan Çocuk Sayısı Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	65
4.26. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Öğrenim Durumu Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	66
4.27. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Velinin Eşinin Öğrenim Durumu Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	68
4.28. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Velinin Mesleği Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	69
4.29. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Velinin Eşinin Mesleği Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	70

4.30. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Ailenin Gelir Durumu Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	69
4.31. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Eğitimi İçin Aylık Harcanan Para Miktarı Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	70
4.32. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Eğitimi İçin Aylık Harcanan Para Miktarı Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	73
4.33. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Anaokuluna Gönderilme Durumu Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	74
5.SONUÇ VE ÖNERİLER	74
5.1. Sonuç	74
5.2. Öneriler	80
KAYNAKÇA.....	82
EKLER.....	90
Ek 1. Anket Formu	90
Ek 2. Araştırma İzni	94

ÇİZELGELER LİSTESİ

	Sayfa
Çizelge 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları	48
Çizelge 2. Katılımcıların Çocuklarının Özelliklerine Göre Dağılımları	49
Çizelge 3. Katılımcıların Çocuklarının Eğitimleri Hakkındaki Bilgileri.....	51
Çizelge 4. Okul İdaresinin ve Öğretmenlerin Eğitime Karşı Olan Tutumunun Olumlu Etki Bırakması Durumu	52
Çizelge 5. Okul İdaresinin Çocuğun Eğitimi İçin Gerekli Tüm Koşulları Sağlaması Durumu	52
Çizelge 6. Okulda Çocukların Yaratıcılığını Destekleyen Çalışmalara Yer Verilme Durumu	53
Çizelge 7. Okulda Uygulanan Eğitim Programını Çocukların Milli Manevi Değerler Kazanması ve Bu Değerleri Pekiştirmesi Açısından Yeterli Görülme Durumu	53
Çizelge 8. Okulda Düzenlenen Sosyal ve Kültürel Faaliyetler Beklentinizi Karşılama Durumu	54
Çizelge 9. Çocuğun Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu.....	54
Çizelge 10. Okulda Çocuğunun Kişilik Gelişiminin Desteklenmesi ve Kendini Geliştirebilmesi İçin Çalışmalar Yapılma Durumu.....	55
Çizelge 11. Çocuğun Öğretmeninin Velilerle İletişim Durumu	55
Çizelge 12. İhtiyaç Duyulduğunda Kolaylıkla Çocuğun Öğretmeniyle İletişim Kurabiliyor Durumu	56
Çizelge 13. İhtiyaçlar Doğrultusunda Veli Okul İşbirliğinin Arttırılması İçin Gerekli Çalışmalar Yapılması Durumu	56
Çizelge 14. Veli Toplantılarına Katılma Durumu	57
Çizelge 15. Çocuğun Okuluna Öğretmenleriyle Veli Toplantıları Haricinde Görüşmek İçin Gitme Sıklığı.....	58
Çizelge 16. Okuldaki Günlük Ders Saatleri Hakkındaki Düşünceler	58
Çizelge 17. Çocuğunuzun Sınıfının Mevcudu Hakkındaki Düşünceler	59
Çizelge 18. İlkokuldan Sonra Çocuğun Eğitim Hayatına Nasıl Yön Verme Düşündüklerine Dair Bulgular	59

Çizelge 19. Çocuğun Eğitim Hayatı Sonunda Nasıl Bir Meslek Seçmesini İsteme Durumuna Göre.....	60
Çizelge 20. Katılımcıların Çocuğun Gittiği İlkokul Hakkında Genel Olarak Görüş ve Önerileri.....	61
Çizelge 21. Katılımcıların Çocukları İçin İlkokuldan Beklentileri	62
Çizelge 22. Katılımcıların Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Yaş Grupları Arasındaki İlişki.....	63
Çizelge 23. Katılımcıların Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Öğrenciye Yakınlık Durumları Arasındaki İlişki.....	63
Çizelge 24. Katılımcıların Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Cinsiyeti Arasındaki İlişki	64
Çizelge 25. Katılımcıların Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Sahip Olunan Çocuk Sayısı Arasındaki İlişki	65
Çizelge 26. Katılımcıların Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Öğrenim Durumu Arasındaki İlişki	66
Çizelge 27. Katılımcıların Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Eşin Öğrenim Durumu Arasındaki İlişki	67
Çizelge 28. Katılımcıların Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Meslek Durumu Arasındaki İlişki	68
Çizelge 29. Katılımcıların Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Eşin Meslek Durumu Arasındaki İlişki	69
Çizelge 30. Katılımcıların Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Ailenin Gelir Durumu Arasındaki İlişki	70

Çizelge 31. Katılımcıların Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Eğitimi İçin Aylık Harcanan Para Miktarı Arasındaki İlişki	71
Çizelge 32. Katılımcıların Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuk Eğitimi İçin Aylık Harcanan Para Miktarının Aile Bütçesine Etkisi Arasındaki İlişki	72
Çizelge 33. Katılımcıların Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Ana Okuluna Gönderilmesi Durumu Arasındaki İlişki	73

KISALTMALAR LİSTESİ

- f** : Frekans
M.E.B. : Milli Eğitim Bakanlığı
S.S. : Standart Sapma
T.D.K : Türk Dil Kurumu
T.T.K.B. : Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
 $\bar{x}$: Aritmetik Ortalama

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlere, sayılılara, sınırlılıklara, araştırmanın amacına ve önemine yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Problemi

Eğitim, toplumların her çağda ve dönemde kendi bireyini yetiştirme ihtiyacını karşılamak amacı ile yaptığı bir faaliyettir. Öğrencinin eğitim ve öğretim hayatında amaçlanan başarılı sonuca ulaşabilmek için, her şeyden önce okul ile velilerin olumlu bir iş birliği içinde olmaları önemlidir. Çünkü öğrenciler zamanının bir kısmını okulda, geriye kalan büyük bir kısmını ise okul dışında geçirmektedir. Öğrencinin okul dışında daha çok zaman geçirdiği göz önüne alındığında, aile çevresinin çocuğun gelişimi üzerinde oldukça önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. Aileler, okulların yardımı olmaksızın çocuklarını eğitemeyecekleri gibi, okullar da, ailelerle iş birliği yapmaksızın öğrencilerini gerektiği şekilde yetiştirmeleri zor olduğu açıktır (Kıncal, 1991'den aktaran Kaya, 2012).

Geçmişte olduğu gibi günümüz bilgi çağında da ve gelecekte de ilerleme ve gelişme için eğitime olan ihtiyacın hiçbir zaman öneminin azalmadığı ve gün geçtikçe de arttığı yadsınamaz bir gerçektir. Mustafa Kemal ATATÜRK'ün; 'Eğitimidir ki, bir milleti ya özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır ya da esaret ve sefaletle terk eder.' sözü eğitimin önemini gözler önüne sermektedir (Türk Tarih Kurumu [TTK]). İlkokul eğitiminin çocukların gelişimine katkıda bulunduğu, okul kültürünün ve eğitimin temellerinin atıldığı gerçeğinin farkına varılmasıyla birlikte ilkokulların önemi günümüzde geçmişte olduğundan daha fazla gelecekte de öneminin gittikçe artarak devam edeceği söylenebilir.

Doğumla birlikte başlayan eğitim süreci, öncelikle kişilik yapısının ve karakter oluşumunun başlamasıyla öne çıkmaktadır. Yaşamın ilk yıllarında edinilen

eğitimnin sonradan değişmesi zordur. Bu nedenle kişilik yapısı da bir temel olarak ailede oluşmaktadır. Sevgi ve ilgi gören çocuklar eğitimde daha başarılı olurken güven kaybı yaşayan ve ihmal edilen çocukların başarısız olma ihtimalleri son derece yüksek olmaktadır. Okullarda okul veli ilişkisi ve etkileşiminin yeterli seviyeye çıkması ğrenci başarısının artmasında etkili olmaktadır (Vural, 2004, s. 26).

Teknolojik gelişimlerin ve değişimin çok hızlı yaşandığı günümüzde okullardan beklentiler de değişmektedir. Eğitim programları, okul yöneticileri ve öğretmenlerin bu değişime ayak uydurması, ğrenci başarısının artmasında ve yeterli seviyeye ulaşmasında etkili olmaktadır. Velilerin beklentilerini anlayan ve değişime ayak uyduran eğitim sistemi, tüm boyutlarıyla bu sürecin destekleyicisi olarak üzerine düşen görevleri yerine getirmelidir (Dülger, 2015, s. 8).

Günümüzde bir ilkokul ğrencisi günün yaklaşık 5 saatini okulda, geriye kalan zamanını ise ailesiyle birlikte geirmmektedir. Eğer öğrencide bir davranış değişikliği meydana getirmek isteniyorsa şüphesiz ki ailenin de desteği ve ilgisine ihtiyaç olduğu açıktır.

Eğitimin hedefi insanı yetiştirmektir. İnsan yetiştirerek toplumu geliştirmek ve ağdaş uygarlık düzeyine ulaşmaya çalışmak amaçlanmaktadır. İnsanları yetiştirerek hayata hazırlayacak ortam ve etmenler ise aile ve eğitim kurumlarıdır. Aile ve eğitim kurumlarının birlikteliği bu niteliği daha da yükseltecektir (şahan, 2011). Aileler ve eğitim kurumlarının eşgüdümü sağlandığı takdirde sürec istenen yönde ve hızda sonuca ulaşacaktır.

Velilerin beklentilerine karşılık okulun da velilerden önemli beklentileri mevcuttur. Öğrencinin ders çalışması için uygun ortam hazırlama, yeterli desteği verme ve ihtiyaç duyduğu anlarda yardımcı olması, velilerden beklenmektedir. (zkara, 2002).

Veli desteğinin alınmadığı durumlarda öğrencilerden istenen başarı düzeyine ulaşılması zorlaşmaktadır. Okul ile veli arasındaki iletişimin yetersiz olması, öğretmenin ve öğrencinin performansını olumsuz etkilemektedir. Okulun veliyi tanınması, velinin de beklentilerini bu yönde ve gerçekçi oluşturması her iki tarafın da amaçlara ulaşmasını kolaylaştırmaktadır (Dülger, 2015).

İlkokul döneminde verilen eğitim, yüzyıllardır eğitimcilerin ilgi odağı olmaktadır. Son yıllarda tüm dünyada büyük adımlar atılmış ve toplumun önceliklerinden biri haline gelmiş bulunmaktadır (Güneysu, 2005).

Bu dönemde çocukların ihtiyaçlarının karşılanması artık sadece aileye güncel bilimsel ve teknolojik imkânların sağlanması meselesi değildir. Eğitimcilerin katkısı, aile temelli bir eğitimin ve düzenli programın başarısı için esastır. Bu nedenle çeşitli kurum ve kuruluşlar aile eğitimine odaklandıkları ve aile sorumluluklarını azalttıklarından ötürü aile için önemli bir rol oynamaktadır (Kıldan, 2010).

İlkokul, küresel eğitim sisteminin ilk adımudur. Bu süre zarfında çocuğun ihtiyaçlarının karşılanarak bireyin temelini atılması, eğitim sürecine uyum sağlamasına olanak sağlayacaktır. İlkokul eğitimi çocuğun yaşına, gelişim düzeyine, yaşadığı çevreye, çocuğun ve toplumun ihtiyaçlarına göre şekillendirilmelidir. Uzmanlar tarafından hazırlanan eğitim programlarının çocuklar için başarılı bir ilerleme sağlayacağı düşünülmektedir (Aral vd., 2000; Yeşilyaprak, 2000; Genç, 2001).

İyi bir eğitimde en önemli faktör ailedir. Kandır'ın (2005) belirttiği gibi eğitim ne kadar mükemmel olursa olsun, aile davranışları güçlendirilmedikçe çocukların değişmesi beklenemez. Aile desteği olmadan eğitimde beklenen kaliteye ulaşmak zordur. Aynı zamanda okul-aile işbirliğinin önemini vurgulamaktadır (Altınkaynak ve Yanıklar, 2014). İlkokul, birçok ülkede zorunlu eğitim çağının ilk adımudur (Çoşkun, 2020). İlkokul temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı bir dönem ve bazı zihinsel becerilerin temellerinin atıldığı dönem olması nedeni ile de önemlidir. Ancak ilkokul dönemini kapsayan bu eğitim sürecinden istenen sonuçların elde edilmesi aile desteğinin sağlanması ile mümkün olacağını gösteren kanıtlar oldukça çoktur (Barge, ve Loges, 2003; Büyükkaragöz, 1990; Dam, 2008; Epstein, ve Sheldon, 2002). Aile desteğinin sağlandığı durumlarda eğitim amaçlarına ulaşılmasının daha da imkan dahilinde olduğu söylenebilir (Nettles, 1991). Aile desteğinin sağlanması onların eğitimden beklentilerinin belirlenmesi ve buna uygun politikaların geliştirilmesi açısından önemlidir. Ailenin sürece dahil olması, onların görüşlerinin, beklenti ve inançlarının belirlenerek sürece dahil olmaları sağlayacak tedbirlerin geliştirilmesine katkı sunacaktır.

Ailelerin ilkököl eğitime ilişkin görüşlerinin, beklentilerinin neler olduğunu belirleyip etkili bir eğitim ve öğretim için uygulanabilir çözüm önerileri geliştirebilmek adına ‘Ailelerin İlkokul Düzeyindeki Eğitimden Beklentileri’ konusu seçilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı; ilkököl 4.sınıfta öğrencisi bulunan ailelerin eğitimden beklentilerini belirlemek ve etkili bir eğitim öğretim için uygulanabilir çözüm önerileri geliştirebilmektir.

1.3. Problem Cümlesi

Diyarbakır ilinde bulunan ilkököl dördüncü sınıf öğrencilerinin ailelerinin ilkököl düzeyindeki eğitimden beklentileri nelerdir?

1.3.1. Alt Problemler

Bu araştırmada elde edilmek istenen; ailelerin, ilkököl düzeyindeki eğitimden beklentilerinin neler olduğu ve bu beklentilerinin bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Bunun için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ailelerin ilkököl düzeyindeki eğitime yönelik görüşleri nelerdir?
2. Ailelerin ilkököl eğitim kurumlarından beklentileri nelerdir?
3. Ailelerin sınıf öğretmenlerinden beklentileri nelerdir?
4. Ailelerin ilkököl eğitim programından beklentileri nelerdir?
5. Ailelerin ilkököl eğitimi süreci sonucunda çocuklarından beklentileri nelerdir?
6. Ailelerin ilkököl eğitime ilişkin görüşleri ve ilkököl eğitiminden beklentileri, araştırmaya katılanın çocuğa yakınlık derecesi, cinsiyeti, yaşı, öğrenim durumu, mesleği; ailedeki çocuk sayısı, ailenin gelir düzeyi ve çocuğun cinsiyeti değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye’de son yıllarda ilkökul eğitiminde meydana gelen değişimler, ailelerin ilkökuldaki beklentilerine farklı bakış açıları kazandırmıştır. İlkokulda etkili ve verimli bir eğitim öğretim süreci yürütülmesinin koşullarından biri veli desteği olduğu söylenebilir. Velilerin desteğinin alınmadığı takdirde veli, bazı durumlarda okuldaki eğitim-öğretim süreçlerinin engelleyici duruma gelebilmektedir. Eğer velinin beklentilerini tespit edip yapılacak olan çalışmalarını ona göre revize edilmesi velinin süreçte engelden ziyade kolaylaştırıcı bir unsur haline gelmesi söz konusu olabilmektedir (Epstein, 1995).

İnsanın eğitiminin başladığı kurum olan ailenin farklı işlevleri de bulunmaktadır. Öncelikli olarak neslin devamını sağlayan aile kurumu, eğitimin yanında ekonomik ve psikolojik gelişimi de desteklemesi açısından son derece önemlidir (MEB, 2011).

Eğitim ailede başlar. Doğumdan ölüme kadar devam eden bir süreçtir. İlk ilişkiler ve deneyimler aile ortamını içinde başlar ve gelişimine devam eder. Beslenme ve bakımın yanında çocuğun sosyal ilişkileri de öğrendiğı en önemli kurumdur. Davranış kalıplarının öğrenilmesiyle toplumsal yaşama hazırlık ailede bir temel olarak önemlidir. Bu durum aile ilişkilerinin de çocukların ve toplumun ilişki yapısını derinden etkilemesi açısından davranış kontrolü sağlar (Dizman, 2003).

Çocuğun doğumdan sonra diğer insanlarla olan ilişkilerin temeli ailede verilir. Formal eğitim olarak okullar etkili olmasına karşın en kalıcı ve derin öğrenmelerin yaşandığı informal eğitim ailede kazanılmaya başlar (Cole vd., 2005, s. 130).

Çocuk aile içinde yaşamının ilk yıllarını geçirdiğinden yaşam boyu sürecek davranış ve ilişki kalıpları da ailede öğrenilir. Bu durum aile içindeki öğrenmenin çocukların gelecekteki tüm yaşamını ve davranışlarını etkileyecek güce sahip olması ailenin önemini ön plana çıkarmaktadır (Celep, 2002).

Öğrencilerin öğrenmesini etkileyen farklı faktörler söz konusudur. Fizyolojik ve psikolojik faktörler literatürde önemli olarak görülmesine karşın en etkin faktör tarih boyunca aile olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum faktörlerin olumlu ve

olumsuz etkilerinin olabileceği gerçeğinin unutulmamasını da gerektirmektedir (Keskin ve Sezgin, 1999).

Başarılı öğrencilerin geçmiş yaşantılarına bakıldığında ailede sıcak ve sevginin ön plana çıktığı görülmektedir. Samimi ve güven duygusunu inşa etmiş bir aile ortamı çocuğun başarısına her zaman olumlu katkılar sağlamaktadır. Aksi durumlarda ise ilişkilerin zayıflaması ve güven eksikliği başarısız çocukların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Berber, 1990, s. 22). Ailede ebeveynlerin bu durumu göze alarak başarılı çocuklar yetiştirmek için gerekli sevgi ve iletişim ortamını aile içinde sağlamaları önemlidir. Onların çalışmalarına katkı sağlamak, başarılı olduklarında önemseyerek bunu göstermek ve desteklemek sözlü olduğu kadar sözsüz iletişim kanallarıyla da bunu çocuklara ifade etmek onların özgüvenine olumlu katkılar sağlamaktadır (Çağdaş, 2002).

Başarı her çocuk için olduğu kadar ailesi ve toplum içinde önemlidir. Toplumun oluşturan bireylerin başarısı önce aileye sonra da topluma önemli katkılar sağlamaktadır. Toplumların kalkınması ve ekonomik güce ulaşmasında yetişmiş insan gücüne olan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Bununla birlikte başarısızlıkların ortaya çıktığı toplumlarda hem gelişmişlik hem de davranış sorunlarını beraberinde getirmektedir. Okul başarısının düşük olduğu ailelerde bu durumun nedenleri üzerine gidilerek çeşitli destek sistemleriyle sorunlar çözüme kavuşturulmalıdır (Hoge vd., 1997; Yılmaz, 2000; Korkmaz ve Kaptan, 2002).

Okulda akademik başarıyı etkileyen çeşitli etmenler söz konusudur. Bunların başında eğitim sistemi ve öğretmen gelmektedir. Ayrıca okulun fiziki imkanları, okul yönetimi, müfredat, teknolojinin eğitime entegre edilmesi ve okul iklimi gibi çeşitli nedenler de başarısızlığa yol açabilmektedir (Şişman, 1995).

Araştırmalarla ailelerin beklentilerinin açığa kavuşturulması, hem öğrencilerin başarı hedeflerinin gerçekçi olarak yenilenmesine hem de eğitim sisteminin yeniden yapılandırılmasına ışık tutacaktır. Beklentileri karşılanan aile, çocuğuna daha fazla ilgi ve destek sağlayacak, bu da eğitim sisteminin daha sağlıklı işlemesine neden olacaktır.

Aile beklentileriyle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında en büyük beklentinin çocukların sorumluluklarının farkında birer birey olarak yetişmeleridir (Başaran, 1994). Farklı alanlarda yeterli destek bulan çocuklar bu alanlarda daha

hızlı gelişim göstermekte kendilerine olan özgüvenleri arttıkça daha farklı alanlarda kendilerini gösterebilmektedir. Bu durumda öğretmen ve ailenin birlikte yol alması, başarıya daha kolay ulaşılmasını sağlamaktadır (Hinnant vd., 2009; Seyfullahoğulları, 2012).

Günümüzde sadece akademik başarının yeterli olmadığı, öğrencilerin psikolojik açıdan da doyuma ulaşmaları için öğretmenlerin farklı tutum ve davranışlar sergilemeleri beklenmektedir. Bu durum okul öğretmen veli üçgeninde sürekli bir iletişimin varlığı ile mümkündür (Calderhead, 1997).

Öğretmen ve aile arasındaki iletişimin sorunsuz ve sürekli hale gelmesinin büyük önem taşıdığını belirten Biller (1997), “öğretmen aileleri ziyaret etmeli hatta onları derse katılmaya davet etmeli, özel sorunları ile ilgilenmeli ve çocukları daha yakından tanımak için onlardan yardım alınmalıdır” açıklamasıyla durumu özetlemiştir.

Çocuklar sınıf ortamına aile yaşantılarında edindikleri bilgiler ile gelmektedir. Öğrenmenin amaçlarının ve nasıl gerçekleşeceğinin açıklanması, bununla birlikte ne işe yarayacağını öğrencilere ifade edilmesi, motivasyon artışını da beraberinde getirecektir. Aile ortamından gelen bilgilere önem vererek bu temelin üzerine yeni bilgilerin eklenmesiyle samimi ve sıcak ilişkiler kurularak kaliteli öğrenme gerçekleşebilmektedir (Borophy, 1999, s. 8-9).

Velilerin beklentilerine karşılık eğitim sistemi içerisinde öğretmenlerin de velilerden beklentileri olmaktadır. Çocuğun okul zamanı okula gelmesi, uyarılara dikkat etmeleri, toplantılara katılmaları, öğrencilere gereken ve ihtiyaç duyacakları maddi ve manevi destekleri vermeleri bu beklentiler arasında ilk sıralarda yer almaktadır (Davies, 1991).

Ailelerin ilkokul düzeyindeki eğitimden beklentilerinin ne olduğunu tespit edilmesi hem ilkokuldaki eğitim ve öğretim sürecinde hem de sonrasındaki eğitim ve öğretim sürecinde yol gösterecektir. Ayrıca okulların amaçlarına ulaşmasına da katkı sunabilecektir. Bu açıdan araştırma, okulların amaçların ulaşmasında veli istek ve beklentilerinin belirlenmesine ve literatüre katkı sunacaktır. Ayrıca aile desteğinin sağlanması için okul yöneticilerine okulların düzenlenmesine ve öğretmenlerin sınıflarını nasıl düzenleyeceklerine diğer taraftan politika yapıcılara politika geliştirmelerine ışık tutacağı umulmaktadır.

Araştırmanın sonuçları, okullarda geliştirilmesi beklenen kültüre katkı sunacaktır. Diğer taraftan araştırmacılara gelecekteki yeni araştırmalarına sunacağı önerilerle katkı sunacaktır.

1.4.Araştırmanın Varsayımları

1. Veliler, kendilerine verilen anket formunu hassasiyetle, yönergelere uygun ve içtenlikle cevaplamışlardır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Diyarbakır ili Bismil ilçesindeki Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı rastgele seçilen 5 tane resmi ve 1 tane özel ilkokula devam eden 4. sınıf öğrencilerinin aileleri ile sınırlıdır.

2. Araştırma, velilerin yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, geliri, velilerin meslekleri ve çocuk sayısı gibi değişkenler ile sınırlıdır.

3. Araştırma velilerin anket formundaki sorulara verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: Eğitim bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 2017).

Eğitim Programı: Eğitim programı, bireye okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2017).

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, ailelerin ilkokul eğitiminden beklentilerinin okuldan beklentiler, sınıf öğretmeninden beklentiler, uygulanan eğitim programından beklentiler, verilen eğitim sonrası çocuktan beklentiler gibi farklı açıdan incelenmekte olduğu görülmektedir. Bazı çalışmalarda ailelerin okul ile işbirliği de araştırma konusu olmuştur.

2.1.1. Eğitim

İnsan dünyaya öğrenme potansiyeliyle gelir, bu yüzden hayatının geri kalanında eğitim ve öğretime ihtiyaç duyar. Eğitimin bu ihtiyaçlardan doğduğu söylenebilir. İnsan, sosyal bir varlık olarak belirli değerlere sahiptir. Bu değerlere "kültürler" denir. Eğitim, bir neslin maddi ve manevi mirasını diğerine aktarır. Alman filozof Kant'a göre insanı insan yapan eğitimidir. İnsan bir eğitim çalışmasından başka bir şey değildir. Ziya Gökalp ise halkın bilincinde yaşayan değerlerin toplamına halkın kültürü adını verir ve eğitim de o kültürün entelektüel bir yeteneğe dönüştürülmesidir. Amerikalı eğitimci George F. Kneller, ise "Eğitim hayattır." ifadesini kullanmıştır (Egemen, 1965, s. 59).

Tarihsel süreçte eğitimin farklı tanımlamaları yapılmıştır. Farklı felsefi görüşlere göre bu tanım farklılıklara sahiptir. Ancak John Dewey eğitimin yaşantıların düzenlenmesi veya davranışların yenilenmesi olarak açıklayarak günümüz eğitim tanımının temellerini atmıştır. John Dewey'e göre eğitim (Varış, 1998):

- Hayatın içindedir ve yaşamı yansıtır.
- Gelişim sürecidir.
- Yaşantıların yeniden yapılandırılmasıdır.
- Sosyal özelliği nedeniyle ilişkiseldir.

Dewey'den sonra gelenler, 1920'lerde onun eğitim konusundaki görüşlerinin daha net bir tanımını yapmaya çalıştılar. Bunların arasında, Preston'ın eğitim görevi, bireyin çevresinde, gelişiminin her aşamasında istenen tepkiyi ve beklenen değişimi en iyi şekilde yaratabilecek bir ortam yaratmaktır. Goody'nin Eğitim Sözlüğünde eğitim,

"bir kişinin yeteneklerini, tutumlarını ve içinde yaşadığı toplumdaki diğer değer biçimlerini geliştirme sürecinin bütünüdür." biçiminde tarif edilmektedir. Yine okulun gözetim ve denetimi altında gerçekleşen bir süreç olarak eğitime ilişkin olarak şu tanımlamalar yapılmıştır; "Eğitim, seçilmiş, kontrollü bir ortamın (özellikle okulun) etkisi altında yüksek düzeyde sosyal yetenek ve kişisel gelişim sağlayan sosyal bir süreçtir." (Büyükkaragöz vd., 1997, s. 2).

Ayrıca eğitim kavramını tanımlama girişimleri de zaman içinde değişebilmektedir. Bu tanımlardan bazıları şunlardır: Eğitim, toplumsal değişim için ihtiyaç duyulan insan türünü yaratma, toplumsal değişimi iletme, birey ve gruplarda meydana gelen değişimlerin neden olduğu yeni durumlara uyum sağlama aracıdır (Celkan, 1993, s. 3).

Şişman (2002), eğitimin en geniş anlamıyla tüm nesnelere, organizasyonların ve bireylerin çevre üzerindeki bilişsel (zihinsel), duygusal ve sosyal etkilerini ifade ettiğini belirtmektedir. Bu etki iyi veya kötü olabilir; Daha doğrusu eğitim, birey üzerinde kasıtlı ve amaçlı bir etki yaratmayı amaçlar (Şişman, 2002, s. 157).

Eğitim, insanların davranışlarını belirli bir amaca yönelik olarak planlayan değişim ve gelişim yasalarını ve ilkelerini keşfetmeyi ve bu amaca yönelik teknikler geliştirmeyi amaçlayan bir bilim dalıdır (Fidan ve Erden, 1994, s. 19).

Bu tanımlar daha da genişletilebilir. Eğitim, insanları doğrudan yönlendiren bir süreç olarak görüldüğünde, insan davranışları üzerindeki yaşam boyu etkisi açısından önemi daha da ortaya çıkmaktadır. Eğitim, bireylere ve becerilere sahip olmanın yanı sıra toplumsal yaşamı ve gelişmeyi destekleyebilecek değerlerin yaratılmasından, var olan değerlerin kaybolmasının önlenmesinden, yeni ve eski değerlerin uzlaştırılmasından sorumludur. Eğitimin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için iyi planlanması, programlanması, yürütülmesi, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi gerekir.

Sonuç olarak eğitim çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Eğitimle ilgilenen her öğretmen, eğitimci ve akademisyenin kendi eğitim tanımı vardır. Sözlüklerin bile

farklı eğitim tanımları vardır. Eğitimin geniş ve çevre ile ilgili olması, farklı kaynaklardan farklı tanımlar bulmanın en önemli nedenidir.

2.1.2. Eğitimin Önemi

Eğitim daha iyi istihdam olanakları sağlar, bu da çoğu ülkede daha eğitilmiş kişiler arasındaki işsizlik oranının, daha az eğitilmişlere göre daha düşük olduğu ve daha yüksek eğitilmiş olanların ücretler açısından istihdam edilme olasılıklarının daha yüksek olduğu anlamına gelir. Ayrıca eğitim, yükseköğretimin devamına ve değişime kolay uyum sağlamasına katkı sağlamaktadır. Bireyler ve devlet, gelir düzeylerini yükseltmek ve beşeri sermaye birikimini artırmak için eğitime yatırım yapmaktadır. Eğitimdeki farklılıklar nedeniyle, gelişmekte olan ülkelerde yükseköğretimi tamamlamış olanlar ile ilköğretim mezunları arasındaki gelir farkı daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Toplumsal gelişme sürecinde, eğitimin tarihsel gelişim üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkileri, bireylerin daha üst düzeyde bir eğitim gelişimine katkısı, hem sosyal hem de kişisel olarak daha konforlu bir yaşamın önemi artmıştır. Bu durum da eğitime daha fazla yatırım yapma sonucunu doğurmuştur. Yeniliklerin artması ve teknolojinin gelişmesi eğitimin önemini artırmış, her meslekte bilgi birikimi artmıştır. Ülkeler, eğitim sistemlerinde zamanın gereğine uygun bir şekilde değişim ve dönüşüme başlamıştır. Hızlı nüfus artışıyla birlikte, gelişmekte olan ülkelerde eğitim talebinin artmasına neden olmuştur (Adem, 1981).

Farklı toplumların tarihsel süreçleri incelendiğinde, bireyler eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek için genelde okul adı verilen kurumları tercih etmektedir.

2.1.3. Okul

TDK sözlüğüne göre okul; bilgi, beceri ve alışkanlıkların düzen içerisinde kazandırılmaya çalışıldığı eğitim kurumlarıdır (Dülger, 2015).

Okul, kelimenin tam anlamıyla herhangi bir eğitimin (ekole) gerçekleştiği yeri ifade etmekte ve toplumsal bilgiyle tecrübeyi belirli kurallar çerçevesinde yeni nesle ulaştıran bir organizasyon terimi olarak kullanılmaktadır (Dodurgalı, 2000, s.

83). Okul, öğrencilerin önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda yeni davranışlar geliştirdikleri ve istenmeyen davranışları ortadan kaldırdıkları sosyal bir sistemdir (Başaran, 1996, s. 71).

Genel anlamda okul, belirli bir yeri olan, belirli bir süre devam eden, öğrencilerini ve öğretmenlerini değiştiren, geniş bir çevre ile etkileşim içinde olan, eğitim-öğretim faaliyetlerini bir plan ve programla sürdüren bir kurum; bir başka deyişle eğitim faaliyetlerini sürdüren, genel ve mesleki çeşitlerde şekillenen bir örgüt olarak tanımlanabilir (Akyüz, 1991, s. 241). Günümüzde okullar öğrenme yerleri olarak kabul edilmektedir. Drucker (1994), bir okulun sosyal bir organizasyon olarak ortaya çıkmasındaki en önemli faktörün bireyin ve toplumun ihtiyaçları olduğunu savunmaktadır. Okulların toplumsal eğitimin ihtiyaçlarını örgün sistem içinde karşılama sorumluluğu olduğu söylenebilmektedir.

Toplumsal fikirleri gelecek nesillere aktarma görevini okullar üstlenmektedir. Okullar belirli ilkelere ve programlara göre çalışmaktadırlar. Anayasa ve rejim ilkelerine aykırı eğitim yapılamaz. Bu nedenle devlet kontrolündeki okul eğitimi örgün eğitim olarak kabul edilmektedir (Öztabağ, 1973, s. 54). Okullar sadece resmi değil, aynı zamanda gayri resmidir. Örneğin ders dışı etkinlikler, sportif faaliyetler, akran etkileşimi ve bazı öğrenci-öğretmen etkileşimleri okulun informal özellikleridir (Tezcan, 1999, s. 220).

Açık sistemin doğası gereği okul, çevresel sistemi etkiler. Okul, etrafındaki sistemdeki doğrudan veya dolaylı değişiklikler sonucunda, etrafındaki sistemi yeniden yorumlayabiliyor ve yeniden yapılandırabiliyorsa, o zaman okul açık bir sistemdir (Açıkalm, 1998, s. 34-35).

2.1.4. Okulun Eğitime Katkıları

Okullar, toplumların sosyal yapısını yeniden düzenleyerek, sistematik, düzenli ve özel olarak organize edilmiş bir şekilde insanların kazandırdığı bilgi ve becerileri sürdürür. Hem sosyal statünün nesilden nesile aktarılmasını sağlar, hem de insanları eğitir ve çalıştırır. Ayrıca okul sistemi sosyal uyum ve birlik için bir araç olma görevi üstlenmektedir. En azından okul kendini yenilemeli ve hayata devam etmeli. Fiziksel çevre, öğretmen-öğrenci ilişkileri ve öğretmen-veli ilişkileri üç temel ilkeye bağlıdır (Vural, 2004, s. 35). Varış'a (1998) göre okul işlevlerini yerine

getirebilme, öğrencinin okulun ihtiyaçlarını karşılayabilmesine, fiziki yapısına, nitelikli öğretmenlere, profesyonel yönetime, okul ve veli arasındaki iletişime ve olumlu atmosfere işbirliklerinin sonunda ulaşabileceklerdir.

Eğitimi sosyal bir etkinlik ve yaşam olarak ele alırsak eğitimin bireyin tüm yaşamını kapsayan bir süreç olduğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda eğitim süreci örgün ve yaygın olmak üzere iki şekilde gerçekleşir: Yaygın eğitim, aile, arkadaş ve çevre akışı içinde kendiliğinden ve rastgele gerçekleşir (Açıkalın, 1998, s. 34-35). Bireyler, yaygın eğitim yoluyla olumlu ve olumsuz pek çok tutum ve davranış kazanırlar. Örgün eğitim ise okulda belirli bir amaç için planlanır ve programlanır.

Okul eğitimi ile aile eğitimi arasındaki temel fark; aile eğitiminin düzensiz ve rastgele iken, okul eğitimi sistemli ve planlıdır. Okulda her şey belirli bir plan, program ve sıklığa göre yürütülmektedir (Yılman, 1978, s. 111).

Türk toplumunun yetiştirmek istediği insan, toplumsal kalkınmanın genel amacı ve çağdaş eğitim hedefleri dikkate alınarak Türk milli eğitiminin genel amacı ve Türk milli eğitiminin temel ilkeleri ile belirlenir. Kurumların tümünün, bu amaç ve ilkeler için gerekli nitelik ve bu nitelikleri edinmiş vatandaşları eğitime sorumluluğu vardır. İlköğretimden yükseköğretime kadar tüm eğitim kurumları bu amaç ve ilkeler doğrultusunda sosyalleşecek, çağın (bilim ve teknoloji) ve demokrasinin gereklerine uygun yetenekli insanlar yetiştirecektir (Öztürk, 1993, s. 106).

Okullar eğitim sisteminin bir parçasıdır. Okulun amaçlarına ulaşmak, eğitim sisteminin amaçlarına ulaşmak demektir. Okul eğitimine katkı; sosyalleşmek, kültür kazanmak, bireysel yetenekleri geliştirmek, ekonomik ve mesleki katkılarda bulunması olarak ifade edilmektedir.

John Dewey okulların işlevlerini 3 grupta özetlemiştir (Çelikkaya, 1998, s. 97):

- *Basitleştirme*: Öğretim çocuğa göre düzenlenir. Basitten başlayarak karmaşığa, yakından başlayarak uzağa, somuttan başlayarak soyuta giden bir yol izlenir.
- *Denge Kurma*: Okul içinde yaşanan toplumdaki etkilenir. Toplumsal beklentilere cevap vermelidir.
- *Temizleme*: İstenen doğru bilgi, beceri ve inançları öğrenciye aktarır.

2.1.5. Okul-Çevre İlişkileri

Bireyin kendisi dışında kalan yakın çevresiyle birlikte toplumu da içerisine alan yapı çevre olarak ifade edilmektedir.

“Eğitimin rolünün tam ve etkin bir şekilde uygulanması ve öğretim faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi, okul ve çevre arasında iyi ve uyumlu ilişkilerin kurulmasına bağlıdır. Gerekliliği çağdaş bilim eğitiminin bir gereği olarak kabul edilmektedir” (Öztürk, 1974, s. 261).

Türkiye’de okulların çevreye açık olmasını engelleyen birçok faktör bulunmaktadır. Bunlar arasında bürokratik engeller, mali kısıtlamalar ve öğretmenlerin iş yükü sayılabilir (Tezcan, 1999, s. 237).

Okulun çevredeki kuruluşlarda çalışan kişilerle ve aile dışındaki kişilerle iyi ilişkileri olmalıdır. Bu nedenle okul müdürlerinin ve öğretmenlerinin su istimleri okulun itibarını zedeler; Okul çevredeki itibarını kaybeder (Binbaşıoğlu, 1991, s. 271).

“Okul halk ilişkileri programının genel amaçları şöyle özetlenebilir:

- Okulun çalışmaları konusunda halkı aydınlatmak,
- Halkın okula olan güvenini arttırmak,
- Halkın maddesel ve tinsel desteğini sağlamak,
- Halkla okul arasında işbirliği gereğini duyurmak,
- Çevre, ev ve okulu bütünleştirmek,
- Okulun çevreye katkılarını değerlendirmek,
- Okula ilişkin yanlış anlaşılmaları düzeltmek ve eleştirileri cevaplandırmak" (Bursalıoğlu, 2010).

Varış, (1998:125)'a göre okul-toplum ilişkilerinin ayarlanmasını sağlayacak teknikler şunlardır:

- Farklı etkinlikler yaparak okulun kendisini çevreye varlığını kabul ettirmesi,
- Okul ve aile arasında kaliteli ilişkiler kurulması,
- Okulun toplumun beklentilerini karşılması,
- Toplumla okul arasındaki etkileşimin üst düzeylere çıkması,

- Toplumsal ve bireysel beklentilerin karşılanması

Bir okulun çevresinde bir kültür merkezi olabilmesi için kendi bünyesinde hazırladığı etkinliklere açık olması gerekir. Okulda çocuk olup olmadığına bakılmaksızın veliler ve toplumun diğer üyeleri bu faaliyetlere dâhil edilmelidir. Okul, çevresiyle etkileşime girecek ve bir çalışma programı oluşturacak şekilde düzenlenmelidir. Ayrıca okul, çevrenin olumsuz yönlerini nasıl ele alacağının farkında olmalı ve amacı dışında toplumu bozan faaliyetlerde bulunmamalıdır.

Okul, çevresini laboratuvar olarak kullanmalı, periyodik eğitim gezileri düzenlemeli, sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel hammaddeleri öğretim aracı olarak değerlendirmelidir. Öğrencilere sosyal hayatın çeşitli yönlerini ve sosyal hizmet bölümünün önemini gözlemlene fırsatı verilmeli, çocukların gelecekte katılacakları sosyal hayatın sorunları konusunda bilinçlendirilmeli ve bu konuları sınıf olarak seçmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca okul, sosyal hayatın bir kopyası olmamalı, gelecekte kendini nasıl düzenleyeceğini bilmeli ve sosyal hayattan daha sistemli ve kontrollü yürümelidir (Arvasi, 1998).

Okullar çevreleriyle sürekli iç içedir ve tüm sosyal organizasyonlar gibi okullar da içinde yaşadıkları sosyal sorunlardan etkilenirler. Bu nedenle bir okulun çevresiyle yani diğer sosyal kuruluşlarla etkileşime girmeden hedeflerine etkili bir şekilde ulaşması düşünülemez. Okulları daha işlevsel hale getirmek için araştırmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalardan bazılarında "etkili okullar" denir. Etkili okul araştırmaları, yüksek başarılı okulların, düşük başarılı okullardan daha fazla çevresel ve aile desteğiyle katılımına sahip olduğunu göstermiştir (Davies, 1991, s. 376-382).

2.1.6.İlkokul Eğitim Kurumlarının Önemi

Sözcük anlamı olarak herhangi bir eğitimin yapıldığı yer (ekole) anlamına gelen okul, toplumun bilgi ve birikimlerini belli kurallar çerçevesinde yeni nesil kurumlara kazandırmakta kullanılan bir terim olarak kullanılmaktadır (Dodurgalı, 2000, s. 83). Okul, daha önce belirlenmiş amaçlara dayalı olarak öğrencilere yeni davranışlar kazandıracak ve istenmeyen davranışları ortadan kaldıracak deneyimler hazırlayan sosyal sistemdir (Başaran, 1996, s. 71). Genel olarak okul, belirli bir yeri olan, belirli bir süre devam eden, öğretmen ve öğrenci değiştiren, çevreye uyum sağlayan, eğitim ve öğretim faaliyetlerini planlı ve prosedürel şekilde yürüten bir

yerdir. Bir öğrenme etkinliği olarak devam eden bir okul olarak tanımlamakla birlikte genel ve mesleki çeşitlerin örgütlenmesini oluşturur (Akyüz, 1991, s. 241).

Okullar günümüzde, öğrenme yerleri olarak kabul edilmektedir. Öztabağ, okulun sosyal bir organizasyon olarak ortaya çıkmasındaki en önemli faktörün bireylerin ve toplumun ihtiyaçları olduğuna inanmaktadır. Okulların formel sistem içerisinde toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılama sorumluluğu olduğu söylenebilir. Toplumun ideallerini gelecek nesillere aktaran ve onlara bu idealleri veren okuldur. Okul belirli ilke ve derslere göre çalışır. Eğitim, Anayasa ve sistem ilkelerine aykırı olmamalıdır. Bu nedenle devlet kontrolünde okul eğitimi örgün eğitim olarak kabul edilir (Öztabağ, 1973, s. 54).

Okul çok karmaşık bir sosyal birimdir. Uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerin yanı sıra kültürel, sosyal, politik ve ekonomik düzeyleri de vardır. Basit bir kavramla okul, girdi- işlem-çıkıtı süreçlerinden oluşan açık bir sistem olarak tanımlanmaktadır (Şişman, 2002, s. 11). Bir okulun sosyal açık sistem niteliğine sahip olması için en önemli unsur, okulun içinde yaşadığı toplumdan girdi alması ve amaçlarına ulaşması ve bu girdiyi işledikten sonra çıkıtı olarak topluma sunmasıdır. Bu anlamda okullar toplumdan ayrı düşünülemez (Pehlivan, 1997, s. 4). Okul, açık sistem özellikleri ile çevredeki sistemi etkileyip çevre sistemden de etkilenir. Okul, okuldaki değişikliklerden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenmesi sonucunda bu değişikliklere göre kendini yeniden yorumlayabilir ve yeniden yapılandırabilirse rasyonel olacağı açıktır (Açıkalm, 1998).

2.1.7. İlkokul Düzeyindeki Eğitim

Eğitim, sosyal ve ekonomik kalkınmayı garanti eden ana güçlerden biridir. Yukarıda da bahsedildiği gibi bilim ve teknolojidaki hızlı değişimler dünyadaki eğitim sistemlerine yeni gereksinimler getirmiştir. Yeni teknolojilerin ve üretim yöntemlerinin gereksinimlerinden biri de öğrendiklerini aktarabilen iyi yetişmiş işgücüdür. Günümüz bilgi çağında, gelişimi teşvik etmek için çocukların bilgiyi edinme, uygulama ve geliştirme becerilerini geliştirmek gereklidir. Bu yeteneğin varlığı büyük ölçüde ülke insanının anadilini kullanabilmesine, dijital becerilerine, iletişim becerilerine ve problem çözme becerilerine bağlıdır. Bu nedenle nüfusun eğitim düzeyinin yükseltilmesi ve işgücünün yetiştirilmesi kalkınma için çok

önemlidir. İlköğretimin amaçlarından biri öğrencilere bilişsel becerileri kazandırmaktır. Bir diğer önemli hedef, çocukların toplumda yaşamaları için ihtiyaç duydukları temel beceri ve tutumları geliştirmek ve böylece ulus inşa etme hedefine katkıda bulunmaktır. İlköğretim, çocuklara toplumsal hedefler, değerler ve semboller kazandırarak evrensel bir değerler sistemi oluşturmalarını sağlar. Bu nedenle, ilköğretimin kalitesi, her ülkedeki tüm çocukların toplam öğrenme miktarına göre değerlendirilmelidir. Dünyadaki çoğu ülkede resmi ilköğretimin süresi 6 yıldır. Bununla birlikte, çoğu ülke aşağıdaki nedenlerle ilköğretimi yaygınlaştırmaya çalışmaktadır:

-Okullar, öğrencilerin hızla artan bilgi ihtiyaçlarını karşılamalıdır;

-Okul, çocukların ahlaki biliş ve davranışları konusunda kapsamlı eğitim sağlar;

-Çocukları fiziksel, duygusal ve bilişsel olarak geliştirmek, hafıza yerine bilgiyi öğrenmeyi ve özümsemeyi öğretmek uzun zaman alır. Alışkanlıklarda, duygularda gelişmek uzun zaman alır.

Dünyanın birçok ülkesindeki eğitim programlarının hedefleri, temel okuryazarlık ve aritmetik becerilerinin yanı sıra, bu becerileri yeni problemlere uygulama becerisini gerektiren bilişsel yetenekleri içerdiği düşünülmektedir. Gelişmekte olan ülkelerdeki bir diğer önemli sorun ise öğrencilerin temel okuryazarlık ve aritmetik becerilerini geliştirecek kadar ilkokul sisteminde kalmaktadır. Tüm ülkelerdeki ilkokul programları, dil bilgisi, okuryazarlık, matematik, fen bilgisi ve sosyal bilgiler gibi aynı konuları kapsamaktadır. Programın önemli bir kısmı (%50'nin üzerinde) ana dili ve matematik ile ilgili bilgi ve becerileri içermektedir. Diğer bir deyişle, temel ve ileri okuma yazma, hesaplama becerilerinin öğretimi, ilkokul programının temel amacıdır. Çağımızda, temel öğrenme ihtiyaçlarını karşılama yöntemleri, her zamankinden daha fazla önleyici tedbir ile değerlendirmeyi ve farklı bakış açılarını gerektirmektedir. Bu konudaki genişletilmiş görüşler, evrensel erişim ve artan eşitlik, öğrenci başarısına odaklanma, temel eğitimin amaç ve kapsamını iyileştirme, öğrenme ortamını zenginleştirme ve ilgili alanlarda ortaklıkları güçlendirme gibi ilke ve stratejileri içermektedir. Yeni bakış açısının getirdiği şey, çocuklara, ergenlere ve tüm yetişkinlere yüksek kalitede temel eğitim sağlamak ve bu eğitim aracılığıyla faydalı bilgi, akıl yürütme becerisi, beceri

ve değerlere sahip insanları bütünleştirmektedir. Bu nedenle temel eğitimin odak noktası sadece diploma şartlarını yerine getirmek olmadığı düşünülmektedir. Bu hedeflere ulaşmak için eğitim planında akademik performans için standartlar veya kabul edilebilir standartlar formüle etmek ve akademik performansı değerlendirmek için bir işletim sistemi tasarlamak gerekmektedir. Ayrıca ğrenme tek başına gerçekleşmez, öğrenmek için öğrencilerin aktif katılımını ve desteğini gerektirmektedir. Bu bağlamda temel öğrenme ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için öncelikle ihtiyaçların belirlenmesi ve bu amaçla aşağıdaki soruların netleştirilmesi önerilmektedir.

-Mevcut sistemlerin değerlendirilmesi (sorunların, başarıların ve başarısızlıkların analizi)

-Temel ğrenme ihtiyaçlarını belirlemek ve becerileri, değerleri, tutumları ve konu bilgisini anlamak

-Temel eğitime talebi ve geniş katılımı teşvik eden araçlar

-Destinasyonlar ve özel hedefler

-Zaman içinde, kaynakların kullanımına ve hizmetlerin ve planların oluşturulmasına öncelik vermek stratejileri ve zamanlamayı uygulamak

Bu araştırma, yukarıdaki problemlerden ilk ikisine odaklanmaktadır. 6. Beş yıllık kalkınma planında her kademedede eğitimin kalitesinin artırılması, fırsat ve imkn eşitliğinin temel amaç olarak kabul edilmesi ve derslerin gereklerine uygun şekilde hazırlanmasına zen gösterileceği vurgulanmaktadır. Bilimsel araştırmalara dayalı günümüz ihtiyaçları 6. Planlama döneminde, ilköğretimin kalitesinin artırılması hedeflenerek, ilköğretim okullarının açılması sorunu temelden üzülmüştür (% 93,4). Bu araştırma, yukarıda bahsedilen araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin başlangıç noktası olmayı hedeflemektedir.

2.1.8. Eğitimde Aile Katılımının nemi

Toplumun temel yapı taşı ailedir. Temel ihtiyaçların karşılandığı aile, sosyal ve evrensel bir özellik taşır.

İki farklı cinsiyetin yaşamaya devam etmeye karar vermesiyle evliliklerin oluştuğu iyi bilinmektedir. Çocuklar bu birlikte yaşama ve sosyal bir temel oluşturma

arzusuna istemsiz olarak dâhil olurlar. Aile ortamında insanlar davranışlarının temelini oluşturan belirli davranışları edinirler. Küçük yaşlardan itibaren çocuklar ebeveynlerini ve sevdiklerini taklit eder. Aile hayatındaki aile davranışının temel kalıplarını ve değerlerini öğrenirler. Yaygın eğitim süreci aile ortamında oldukça etkilidir (Fidan, 1996).

Gazali ve İbn Haldun'a göre bir çocuk saf doğar, iyiyi ve kötüyü yenebilir. Çocuklar bunu ebeveynlerine emanet eder. Çocuklar iyi ya da kötü davranışlarını taklit ederler. Çocuklarına iyi ya da kötü davranmalarını sağlamak anne babaların sorumluluğundadır (Büyükkaragöz vd., 1997).

Eğitim ailede başlamakla birlikte, daha sonra değiştirilmesi çok zor bilinen temel davranışlar genellikle ailede kazanılmaktadır. Dürüst olmak, yalan söylemek, tembel olmak, çalışkan olmak vb. Karakterlerinin temeli ailede atılır ve aile gelişir ve güçlenir. Bu genellikle aile eğitimi amacıyla yapılır. Ailede yazılı olmayan bir kanun vardır. Çocuklara hangi davranışları kabul etmeleri ve hangi ortamlarda hangi davranışları sergilemeleri gerektiği bilinçli olarak anlatılır (Fidan, 1996).

Ailedeki diğer duygusal ilişkiler, bireyin diğer çocuklarla ve okul öğretmenleriyle olan etkileşimlerine dayanıyor gibi görünmektedir. Okula başlamadan önce aileyi bir eğitim alanı olarak görmek yanlış değildir. Bu durumda okul ve aile ilişkisi kişinin eğitim hayatında önemli ve etkili bir rol oynamaktadır (Özoğlu, 1978).

Okul ve aile arasındaki işbirliği ve iletişim, özgüven, kendini ifade etme ve kişilerarası ilişkilerde başarı oluşturmada çok etkilidir. Çocuklar ilkokulla, aynı anda evlerinden çıkıp okul ortamına girdiğinde yeni bir davranış örüntüsünün gelişmesi beklenir. Çocuk, okula başlamadan önce aileye çeşitli sorumluluklar düşmektedir. Bunların arasında çocukların özgürlüğü ve bağımsızlığı çağrısı da var. Çocuklarını gerçekçi bir şekilde görebilen ebeveynler bunu bilirler. Bununla birlikte, ebeveynler genellikle bu tür değerlendirmeleri yapmak için deneyim ve uygulamadan yoksundur. Batı'daki birçok okul, gelecek yıl okula başlayacak çocuklar için gün düzenliyor. Çocuklar o gün aileleriyle birlikte okula gelirler ve okula soru sormak için giderler. Ayrıca önceden kayıtlıdırlar (Tezcan, 1999, s. 159).

Okul ve ev eğitiminin uygulamalı etkinliklerinin bu kuruluşların işbirliğine dayalı olması ve birbirini tamamlayıcı nitelikte olması çocukların gelişimi için önemlidir. Ayrıca çocukların gelişim fırsatlarının artırılması, bir çocuk için çok

önemli unsur olan ev ve okul arasında bir bağlantı sağlar. Bu, ev ve okul arasında daimi, düzenli bir ilişki kurularak sağlanabilir (Başar, 1999).

Okulların etkililiğinin bir göstergesi, izleme ortamlarının kapsamıdır. Verilmekte olan eğitim sadece okuldaki öğrencileri değil, mümkün olduğunca çevreyi de kapsamalıdır. Ve bu sayede okula gelen öğrencilerin bazı istenmeyen davranışları daha okula başlamadan düzeltilmektedir. Günümüzde hızlanan eğitimsel ve sosyal değişim, okulların ve ailelerin daha da yakınlaşmasını gerektirmektedir. Bu anlamda iletişimi geliştirmek için okul velilere açık olmalı ve velilere okul kaydı sağlanmalıdır. Gerekirse sınıf ortamı, öğretmenler, öğrenciler ve okul hakkında velilere danışılmalıdır (Başar, 1999).

Okulların etkili olabilmesi için yönetimde ailelerin önemine değinerek, çocukların akademik, duygusal ve sosyal gelişimi için öğretmenlerin, ailelerin ve uzmanların birlikte çalışmasının önemine vurgu yapılmaktadır (Davis, 1991).

Yapılan bazı çalışmaların yöneticiler ve stajyerler (genellikle öğretmenler) tarafından sistematik ve bütünlük bir şekilde koordine edilmediği görülmektedir. Gelişim araştırmalarının konusu olan öğrenciler, veliler ve toplum bu süreçlere dâhil değildir. Araştırmalar, bu yaklaşımların tek başına öğrenci başarısını artırmada yeterli olmadığını göstermiştir (Schlechty, 2005'den aktaran Eroğlu, 2007, s. 52). Oysaki iki yaklaşımı birlikte kullanmak daha etkili olabilir.

Ebeveyn katılımı, her iki ebeveynin de bir çocuğun eğitimine katılımını ifade eder. Uygulamada, anne ve babanın içsel rolleri, çocukların zihinsel gelişimini ve eğitimini içerecek şekilde genişletilmektedir (Baker ve Stevenson, 1986). Özellikle çocukları okulda zayıf olan annelerin, çocukların eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi ve izlenmesi konusunda dikkatli olmaları gerektiği savunulmaktadır.

Ancak anneler arasında bile aile katılımı konusunda birçok farklılaşma mevcuttur. Örnek verilecek olursa, tüm anneler, çocuklarının eğitimini desteklemek adına aynı sosyoekonomik ve kültürel kaynağa sahip değildir. Aynı çevreye ve yaşam standartlarına sahip değiller. Eğitim seviyeleri aynı değil. Aynı sosyal ağa, aynı gelire, aynı işe ve pozisyona, aile yapısına, role, aynı ırka, kökene, fiziksel ve zihinsel sağlığa ve yeteneğe sahip değildir (Smith, 1998'den aktaran Özkara, 2002).

1960'lardan önce, öğretmenlerin çocukların eğitiminde ailenin aktif rolünü desteklediğine dair bir takım göstergeler vardı (Lareau, 1989). Fakat eğitim

reformunun arkasındaki gerçek Kanada, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıktı. Bu da göstermektedir ki, etkili bir eğitime ulaşmak için ev ve okul arasında yakın ve samimi bir ilişki olmalıdır (David, 1993).

Eğitimin başarılı bir şekilde gelişmesi için veli katılımı esastır. Araştırmalar, öğrenci başarısına ek olarak, eğitime veli katılımının etkinliğini göstermiştir; öğrenci katılımının artması, okulu bırakma oranlarının azalması, öğrenci motivasyon ve davranışlarının artması, hem velilerin hem de öğrencilerin okula karşı olumlu tutumları ve veli-öğretmen memnuniyeti. Etkili veli katılımının bir sonucu olarak, okulların velileri eğitim sürecine aktif olarak dâhil etmesi önemlidir. Ancak, ebeveyn katılımı nadirdir; Çok az öğretmen, katılımcı bir eğitime sahiptir. Daha sonra Leichch ve Tangri, ebeveyn katılımının önündeki en büyük engelin etkili ve iyi planlanmış bir okul ve aileyi nasıl yönetecekleri konusundaki bilgi eksikliği olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler veli katılımı ile programda böylesine merkezi ve doğrudan bir rol oynadıkları için, onları yeterince hazırlamak önemlidir (Berger, 1991).

Çocukların eğitimine aile katılımına ilişkin tanım ve yorumların çeşitliliği, son yayınlara ve araştırmalara yansımaktadır. Araştırma, çocukların öğrenme başarısını aile katılımına bağlamaktadır. Walberg, ebeveyn katılımı yönergelerinin öğrencilerin yeteneklerini, motivasyonlarını ve çok yönlülüğünü etkilediğini savunmaktadır. Eğitim reformunun başarısı için aile katılımının gerekliliğine işaret etmektedir. Chubb ve Mol, etkili okulların, yetersiz okul örgütleri olarak tanımlanan okullardan daha yüksek veli katılımına sahip olduğunu gösteren kanıtlara işaret etmektedir (Smock ve McCormick, 1995).

Daha önce belirtildiği gibi, ebeveyn katılımı ve ebeveynlik deneyimlerinin ergenler için birçok olumlu sonuçla ilişkili olduğu bulunmuştur. Ancak, çalışmanın sonuçlarını ebeveyn katılımını ve kavramsal çeşitliliği ölçerek doğrulamakta güçlük çekilmektedir. Araştırmacılar ebeveyn katılımının birçok ölçüsünü kullanmıştır. Örneğin, Hickman, ergen eğitimi ve ebeveyn katılımının yedi boyutunu incelemiştir. Ergenlerin eğitim düzeyinin tek ölçüsü, ergenlerin okul seçimleri, yer seçimleri ve kariyer planları yapmalarına yardımcı olan ev temelli katılımdır. Benzer katılım ve eğitim başarısı ölçütlerinin, okulda istenen davranış ve genel olarak uyumlu davranış gibi diğer sonuçlarla birleştiği bulunmuştur. Ev temelli katılımın, okul temelli katılıma göre eğitim sonuçlarıyla daha olumlu ilişkili olduğuna dair kanıtlar vardır.

Buna karşılık, Grolnik ve Slovyachek, ebeveyn okulu ile temasın eğitim başarısı üzerinde ev ödevinden daha büyük bir etkiye sahip olduğunu bulmuşlardır. Grolnik ve Slowichzek ebeveyn katılımının üç boyutunu değerlendirdi; ebeveyn davranışı (ebeveynlerin ve öğretmenlerin okul faaliyetlerine katılımı), kişisel katılım (öğrenci ve veli katılımı), zihinsel bilişsel katılım (ebeveynlerle eğitim faaliyetleri). Bu üç boyuttan bireysel katılım, akademik başarı üzerinde en zayıf etkiye ve ebeveyn davranışı üzerinde en güçlü etkiye sahiptir (Henderson, 1988; Özkara, 2002).

Aile katılımı ve aile katılımının çocukların ve gençlerin eğitim çıktıları üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu biliyoruz. Birçok çocuk, ebeveynleri eğitimlerine doğrudan veya aktif olarak katılmasa bile iyi öğrenir. Bunun nedeni iyi öğretim, diğer yetişkinlerle olumlu iletişim ve kişisel esneklik olabilir. Anlamlı bir ebeveyn katılımının olmadığı durumlarda, çocuklar ve yetişkinler için okul başarısı için bir mekanizma eğitimciler için çok önemlidir. Okul ilişkilerine veli katılımını artırmanın birçok önemli faydası vardır. Bununla birlikte, otomatik olarak artan ebeveyn katılımına yol açan herkese uyan tek bir yaklaşım olmadığını anlamak önemlidir. Ebeveyn katılımını artırmak, ebeveyn güvenini kazanmak ve nasıl katılabilecekleri konusunda onları bilgilendirmek zaman alacaktır. Bazı ebeveynler için okula gitmek asla onların sorumluluğu değildir (Epstein, 1986).

Ailelerin çocuklarının eğitimine katılma isteği, çocukların eğitiminin başarısında ailenin hayati bir rol oynadığı fikrine dayanmaktadır. Her hedef, ailedeki her iki ebeveyni de içerir. Ancak gerçekte, kadınların çocukların okul yaşamında daha büyük bir rolü vardır. Özellikle çocukları okulda zayıf olan anneler, çocuklarının eğitim faaliyetlerini koordine etmek ve izlemek için çok çaba sarf etmektedir. Ebeveynler ilk ve en etkili öğretmenlerdir. Çocuğun öğrenmesinde çok önemli bir rol oynarlar. Ebeveynler ve okullar birlikte çalıştığında, çocuklar daha başarılıdır. Ebeveynler, okullarda neyi başaracaklarını ve nasıl yardım edeceklerini bildiklerinde daha etkilidirler. Ev-okul ilişkileri, bu ortaklığın gelişen yapısını oluşturur. Bu anlaşmanın tanıtılması ve gözden geçirilmesi süreci, okulun neyi başarmaya çalıştığını gösterir ve bu anlaşma veliler, öğrenciler ve okul için bir rol yaratır (Baker ve Stevenson, 1986).

Araştırma sonuçları ailenin eğitime katılımıyla öğrenci başarısı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Nas, 1997). Öğrenme

süreçlerine olumlu katkı yapabilmek için ailelerden beklenenler şu şekilde özetlenebilir;

- Okula yapılabilecek katkılar için aile okul etkileşimi başlamalıdır.
- Aileler, okulda gerekli iyileştirmeleri yapmak için diğer ailelerle iletişime geçmelidir.
- Başarılı bir okul için aylık aile toplantıları düzenlenmeli ve katılım sağlanmalıdır. Bilgi alışverişi bu şekilde etkili olmalıdır.
- Okul personeli ve aileler, ele alınması gereken konularda birlikte çalışmalıdır.
- Aileler, yöneticiler ve öğretmenlerle uzun vadeli ve kısa vadeli amaç ve hedefler hakkında düzenli tartışmalar yapmalıdır (Carrascillo ve London, 1993, s. 155).

Ailenin okul ile işbirliği yapabileceği çeşitli alanlar mevcuttur:

- Okul etkinliklerine yardımcı olma,
- Maddi katkı sunma,
- Sosyal etkinliklere katılım,
- Gönüllü sınıf etkinliklerine katılım,
- Çeşitli programlara katkı ve destek sunma

Aileler, program ve etkinliklerin durumuna göre katılımcı veya izleyici olarak okulda bulunabilirler. Bazen bu durum ailelerin okulda atölye çalışmaları gibi farklı eğitim ve destek programlarına katılımı olarak da gerçekleşebilir (Smock ve McCormick, 1995).

Ailelerin okul etkinliklerine katılımı 3 aşamada gerçekleşebilir:

- Okul yönetimi ve öğretmenler aile ve diğer toplum üyelerinin desteğini alarak etkili bir okul ortamı oluşmasını isterler.
- Aile katılımı, bilgi alışverişi yoluyla ilişkiler kurma sürecidir. Bu, çocuğun iki dünyası arasındaki bağlantıyı ve sürekliliği sağlar.

Ulusal Mükemmel Eğitim Komisyonu raporu, çocukların "eğitimin içeriği ve gelişimi" hakkındaki bilgilerini sürdürmek için okul personeliyle birlikte çalışmanın ailenin sorumluluğu olduğunu vurgulamaktadır. Bu gruptaki liderlik, şüphesiz aile katılımı ölçüsünün bir parçasıdır. Epstein ise aile ile ilişkiler kurmayı okulun

sorumluluğu olarak görüyor. Bu nedenle, aile tepkisi genellikle katılım olarak tanımlanabilir. Aileler, çocukları kötü alışkanlıklar edindiğinde, okulu bıraktığında genellikle bu tür bir etkileşime girer (Smock ve McCormick, 1995).

Okul eğitimine ebeveyn katılımı iki yönlü olabilir; İlki, okul ve öğretmenle yakın çalışan veliler tarafından başarılabilir. Bunu yapabilmek için öğretmen-veli toplantıları gibi mevcut fırsatlardan memnun kalmamaları, durumun çekici ve rağbet görmesi gerekir. Bu amaçla, okullar ve aile birlikleri uygun çerçeveler oluşturabilir.

Diğer velilerle birlikte çalışarak ve öğrencilerle ilgili deneyimlerini paylaşarak, okulda neler olup bittiğini ve öğretmenlerin performansını daha iyi öğreneceklerdir. İkinci olarak, ebeveynler çocuğun gelişimini kolaylaştıran ve destekleyen bir ev ortamı yaratmalıdır. Bu konu öğrencinin sadece okul hayatı için değil, tüm hayatı boyunca başarısı için çok önemlidir. Rahat bir ev ortamı hazırlamak ebeveynlerin birincil sorumluluğu olmalıdır (Çetinkaya ve Gülmez, 1999).

Davis 'in öğrencilerin başarılı olmalarına yardımcı olmak için okul, aile ve topluluk işbirliği için asgari koşulları inceleyen araştırması, "Toplum bir bütün olarak çocukları besler" sloganına dayanıyordu. Araştırmacı; Öğretmen-öğrenci, aile ve toplum ilişkilerinin önemine sürekli vurgu yapılmasına rağmen, kurduğu okulda bu ilişkilerin ön koşulları hakkında bilgi eksikliğinden şikâyet etmiş ve bazı yöntemler denemiştir. Öğrencilerin eğitimi için sorumlulukları paylaşma fikrine dayanan yöntemlerin başında "ebeveyn" teriminin yanlış yorumlanması uygulaması gelmektedir. Davis'e göre, ebeveynleri bugüne kadar çok dar bir anlayışın ötesine geçememiştir. Davis, çevrenin kabulü için yeni bir bağlamda yakındaki kuruluşlar ve yetkililer de dâhil olmak üzere aile komşularını dâhil etti. Okul-çevre ilişkilerini geliştirmek için özel çaba sarf eden veya proje geliştiren öğretmenler ödüllendirilmiş, öğretmenlerin ev ve kurum ziyaretleri teşvik edilmiştir. Bu model, her tür programın gruplar tarafından izlendiği, değerlendirildiği ve olumlu sonuçlar için değerlendirildiği birçok okulda test edilmiştir. Velilerin de okul kültürünün bir parçası olması için bazı öneriler getirilmiştir (Davis, 1991):

- Veliler öğretmeni dinlemeli,
- Gruplarla çalışmak isteyen okullar ve veliler, öğretmen liderliğini desteklemeli ve bir yardımcı lidere sahip olmalıdır;
- Ebeveynleri öğretmenlerle çalışmaya davet edin.

- Müfredat geliştirme, öğretmen ve öğrenci gibi velilerin yerini ve önemini dikkate almalı ve merkezi bir bütün olarak içermelidir.

- Kültürel ve ırksal farklılıklardan kaynaklanan sınıf içi çatışmaları önlemek için ders dışı kaynaklar kullanılmalıdır.

Ebeveyn katılımı ile ilgili başka bir çalışmada; Okul yöneticileri ve öğretmenler, ebeveynlerin çocuklarının eğitimine daha fazla dâhil olmalarını isterler ve etkili ebeveynlik programlarının etkin katılımı sağlayabileceği açıktır. Organize bir katılım programı için en büyük tehdit; Araştırmalar, düşük gelirli hanelerin genellikle olumsuz inanç ve tutumlara sahip olduğunu ve okul liderlerinin çevresel katılımı okula maddi bağışlar ve öneriler şeklinde gösterdiklerini göstermiştir. Çalışmanın başında, ebeveynlerle doğrudan temas kurmak için çeşitli girişimlerin önemi vurgulanmıştır (Chrispeels, 1991).

Ülkemizde 1999 yılından bu yana uygulanmaya başlanan programın laboratuvar okulları, geliştirilen programın, yeni eğitim, öğretim ve yönetim yöntemlerinin sistem genelinde yaygınlaştırılmadan önce test edildiği, teknolojik gelişime ve eğitime yansıtıldığı okullardır. Bu okullarda okul topluluğunu oluşturan tüm birimlerin temsilcilerinin yer alacağı Okul Gelişim Yönetim Ekibi, gelişim sürecini hayata geçirmek için katılımcı bir yönetim anlayışı ve işbirliği üzerinde çalışacak. Sistem, çalışma gruplarının çalışmalarının planlanması ve uygulanması ile birlikte okulda konuşlandırılacaktır. Okul geliştirme yönetim ekibinin bir üyesi olan velilerin sorumlulukları şu şekilde tanımlanmaktadır (Çetinkaya ve Gülmez, 1999):

- Okul ortamını, okul ve veli işbirliğini geliştirirler.
- Okul ortamını ve velilerle işbirliğini geliştirmek için araştırmalar düzenler ve yürütürler.
- Okulun fiziksel kaynaklarının gelişimine öncülük ederler.
- Okul tanıtımları düzenlerler.
- Yardıma ihtiyacı olan öğrencileri belirler ve ihtiyaç duydukları desteği sağlarlar.
- Bir ebeveyn-öğretmen birliğinin temsilcisi olarak bir ebeveynin rolü aşağıdaki gibidir.
- Okulda sosyal yardımları organize eder ve yürütürler.

- Öğrenci başarısını artırmak için yaptıkları çalışmalar hakkında tüm velileri bilgilendirmede ve desteklemede rol oynarlar.

- Okul gelişim hedeflerinin belirlenmesinde, kaynakların kullanımına öncelik verilmesinde, gelişim hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirilmesinde, görüşlerin ifade edilmesinde ve karar verme süreçlerinde oy kullanılmasında gözlemci olarak yer alır.

2.1.9. Anne- Babaların Çocuklarının Eğitimine Katılım Nedenleri

Birçok araştırmacı, ebeveynlerin karar verme sürecini anlamada aile eğitimi, gelir ve medeni durumun önemini vurgulamıştır. Bu statü değişkenleri önemlidir, ancak velilerin katılma kararının onların katılım biçimlerini, seçimlerini veya katılımcıların öğrencilerinin sonuçlarını nasıl etkilediğini açıklamaz. Ebeveynler, çocuklarının eğitimine üç ana nedenden dolayı dâhil olurlar (Henderson, 1988: Özkara, 2002):

- 1- Aile sorumluluklarının kişisel doğası.
- 2- Okulda başarı için çocuğunun kişisel potansiyelini hissedin.
- 3- Hem çocuklarının ihtiyaçlarının doğasına hem de okulun ihtiyaç ve olanaklarına verdikleri tepkiler

Aileler açısından bilinmesi önem taşıyan 5 ilke şu şekilde açıklanmıştır (Wherry, 1997'den aktaran Özkara, 2002):

- Çocuklara sevildiğini belli edecek bazı ortamlar yaratın. İlgi gösterin.
- İtibarını kazanmasına yardımcı olun.
- Değerli olduklarını bilmelerini sağlayın.
- Onlara her zaman olumlu davranın.
- Ev ödevleri, spor aktiviteleri ve yaşamı geliştirici aktivitelerle onları destekleyin.
- Onları eleştirmeyin. Doğru yaptıklarına bakarsanız, yanlış yaptıklarını göreceğiniz zamanları olmayacak.
- Bir şeyi doğru yaparsa, ona doğru yaptığınızı söyleyin. Bir hata yaptığınızda bunu vurgulamayın.
- Söylediklerinize dikkat edin. Çocuklarınız için dünyadaki en önemli kişi sizsiniz ve onlar sizin mutlu olmanızı istiyorlar. Söyledikleriniz ve yaptıklarınız

onları gelecekteki yaşamlarında şekillendirecektir. Nadiren teşvik edilir veya eleştirilirler.

- Çocuklara sorumluluğu öğretin.

Ebeveyn okul memnuniyeti en az iki düzeyden oluşur: devlet okulu memnuniyeti ve özel okul memnuniyeti. Ebeveynlerden, çocuklarından birinin özel okula gitmekten memnun olup olmadığını belirtmeleri istendiğinde, yanıt bazen ailede çocuktan çocuğa değişir. Okul ve aile memnuniyeti arasındaki en iyi ölçü nedir? Tek doğru cevap, ilçe devlet okullarında not almanın özel okullardan daha yaygın bir ölçü olduğudur. Öte yandan, ebeveyn memnuniyeti, özel bir okulun mevcudiyeti ile değil, her çocuğun başarısı ile ölçülür.

Çocukların başarısı ve katılımı arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırma, ebeveyn duygularını ölçtü. Başarının ölçüsü, herkesin bildiği gibi ortalamadır. Ancak bu bilgiler, aile katılımı ile ilgili bilgilere erişimin önünde ciddi bir engel teşkil etmektedir. Çünkü ebeveynler onların beklentilerini umursamıyorlar. Örneğin, çocuklarının başarısı için verilen "C" notu bir ailede çok kötü, diğerinde ise yeterince iyi. Bazı değerlendirmelere göre okul başarısını tahmin etmenin en iyi yöntemi aile algısıdır. Çocuğun başarı oranını ölçmek için olumlu bir başarı kriteri kullanılırsa elbette daha başarılı bir ölçüm yapılacaktır. Başarı testleri önemli değişkenleri ölçmek için tasarlanmıştır. Bazı kriterler, ailelerin beklentileri başarı ile karşılaştırmasına yardımcı olur. Ayrıca, çocukların ödevlerini yapmalarına yardımcı olarak aileler, çocuklarının okul durumu hakkında önemli bir anlayış kazanabilirler (Greenwood ve Hickman, 1991).

2.1.10. Aile Katılımının Sağlanması

Velilerin katılımı öncelikle maddi katkılarla gerçekleşir. Velilere yönelik yapılacak etkinlikler ailelerle ilişkilerin olumlu şekilde başlaması ve gelişmesi için önemlidir. Velilere karşı ilgili, samimi ve tutarlı davranışlar veli katılımında önceliklidir (Gümüşeli, 2004'ten aktaran Dülger, 2015).

Aileler, okula gitmelerini sınırlayan veya engelleyen çeşitli nedenler sunar. Bunların başında ise işlerinden dolayı daha az zamanlarının olması nedenivardır. Katılımın düşük olması, konuyla ilgili bilgi eksikliğinden, okul ve aile ilişkilerinin zayıf olmasından ve okul personelinin olumsuz tutumlarından kaynaklanmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin aileden daha az çaba beklemeleri, öğretmenlerin aile

sorunlarına cevap verememeleri ve olumsuz okul-aile ilişkileri öyküsünün olması gibi nedenler de vardır. Moles (1987) yakın tarihli bir çalışmada, düşük aile katılımı nedenlerinin düşük gelirli bölgelerde yaşayan aileleri etkileme olasılığının daha yüksek olduğunu savunmaktadır (Smock ve McCormick, 1995).

Amerikan okulları okuryazarlığı öğretti. Öğretmen eğitime duyulan ihtiyaç 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında arttı. Öğretmenlerin mesleki becerilerinin bir sonucu olarak, çocukların eğitimine veli katılımı azalmış olabilir. Veli-öğretmen örgütleri yıllar içinde gelişmiştir. Çoğu ebeveyn, çocuklarının eğitiminin üç yönü ile ilgilenir. Okul programının ve politikalarının, çocukların sınıfta istekli olarak çalışmalarını ve öğrenme becerileri ile konuları konusunda rehberlik etmesiyle ilgilenirler (O'Brien, 1970'den aktaran Özkara, 2002).

Farklı ebeveyn katılımı algıları, müfredat geliştirmenin önündeki önemli engellerdir. Yöneticiler, ebeveyn katılımını finansal bir bağış veya oy grubu olarak görür. Öğretmenler, çocuklarını zamanında okula gönderdiklerini, veli toplantılarına katıldıklarını, ev ödevlerine yardım ettiklerini ve öğretmenlerin tavsiyelerine uydıklarını bilirler. Ebeveynler ise öğrencilerinin başarısı hakkında daha fazla bilgi edinmek, okullarını ve sınıf arkadaşlarını gülümseyerek karşılamak ve sene süresince çocuklarının başarılı olmalarına ne gibi yardımları olabileceğini öğrenmek isterler. Bu farklılıklara rağmen etkili okul-aile işbirliğini sağlamak için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan biri Boston'da yapılan bir çalışmadır (Davis, 1991).

Bu çalışmada, aile katılımını sağlamak için Boston'da bir ebeveyn merkezi kurulmuş ve bir süre pilot uygulama yapılmıştır. Bu deneyime dayanarak, olası bir ebeveyn merkezinin özellikleri belirlendi. Buna göre iyi bir ebeveynlik merkezi, yetişkinler için rahat bir fiziksel ortama (uygun masalar, sandalyeler, kanepeler, telefonlar, atıştırmalıklar, kahve vb.) sahip olmalıdır. Burada kalan ebeveynlere ödeme yapılmalıdır. Bu çalışmaya ek olarak, bölgeden yetişkin eğitimi gibi sosyal bilimlerde deneyimli 4 kadına eğitim verilmiş ve etkili okul-aile işbirliklerinin kurulması için haftada 4-5 aile ziyaret edilmiştir. Bu ziyaret sırasında aileleri; Okul beklentileri, müfredat, kurallar ve gereksinimler ve çocuk bakımı, kamp ve sağlık hizmetleri hakkında rapor verdiler (Davies, 1991).

Kaliforniya'da ebeveyn katılımını sağlamak için 1989 yılında çeşitli önlemler alınmıştır. Bu doğrultuda ev ve okul arasında çift yönlü bir ilişki kurmak, velileri

okula üye yapmak, velilere okul yönetiminde gerçek bir rol oynamak ve velilere ailelerine nasıl yardımcı olabilecekleri konusunda bilgi vermek amacıyla bir dizi konferans düzenlendi. Çocuklar, veliler ve öğrenciler için topluluk kaynaklarını kullanarak broşürleri öğrenme, inceleme ve yayınlamaya ilişkin kitapçıklar basılmıştır (Chrispeels, 1991).

Okullar açısından veli iletişimi ve etkileşimini artıracak farklı yöntemler şu şekilde özetlenebilir (Özkara, 2002):

- Okuldan sonra veya akşam bir veli toplantısı yapın. Bazen ev ziyaretleri ve aile sohbetleri de çok etkili olabilir.

- Bir ebeveyn-aile konferansı gözden geçirme toplantısı düzenleyin. Ebeveynlere, konferansın etkinliği, sınıf etkinlikleri, iletişim ve ilgi alanları hakkında bilmek istedikleri bilgileri sorun.

- Çocukların, ailelerini haftanın çalışmalarını hakkında bilgilendirmek için Cuma günü eve dönmeleri için dosya ve zarf almalarına izin verin. Veya bu ifadeleri basılı bir kartpostal veya zarfa koyun ve onları iki yönlü bir iletişime davet edin.

- Saha gezileri, sınıf etkinlikleri düzenleyin ve aileleri katılmaya davet edin.

- Dersten sonra çocuklarınızı uygun gördükleri drama kulüplerine, müzik kulüplerine ve izcilik etkinliklerine katılmaya davet edin.

- Ailelerin fotoğraf ve diğer hatıraları paylaşabileceği bir pano oluşturun.

- Okul toplantılarından sonra, aile ziyareti tarihleri duyurulur, yaratıcı önerilerde bulunulmasına veya aileye soru sorulmasına izin verilir.

- Yöneticiler, okullar, aileler ve öğrenciler için yetenek gösterileri düzenleyin.

- Program hakkında bilgi yayınlamak için aile katılımı ve diğer yerel prosedürler hakkında danışmanlık isteyin.

- İlkokul çocukları için alkol ve uyuşturucunun tehlikeleri, savunuculuk, çalışma alışkanlıkları, akran baskısı, disiplin ve iletişim konularında ailelere yönelik akşam yemeklerine veya eğitici eğitimlere katılım olması gerekmektedir.

Ulusal Veli Öğretmen Cemiyeti, okul ve aile arasındaki ilişkinin ve işbirliğinin yüksek seviyelerde kalması için bazı standartlar belirlemiştir:

- Standart 1- Aile ile iletişimi başlatmak,

- Standart 2- Aile katılımını sağlayacak etkinlikler belirleme,

- Standart 3- Etkili öğrenme ortamı oluşturma,
- Standart 4- Veli katılımı için ortam yaratma,
- Standart 5- Okulun kararlarından velileri haberdar etme,
- Standart 6- İşbirliği için yeni fırsatlar oluşturma.

Kısacası, okul liderlerinin bu standartlardan yararlanmaları ve velilerle çalışmanın yollarını bulmaları ve okul ortamına uygun olarak veli katılımını sağlamaları gerekmektedir.

2.1.11. Ailelerin İlkokuldan, Öğretmenlerden ve Yöneticilerden Beklentileri

Yirmi birinci yüzyılın ilk yıllarında eğitim kurumlarının, bireyleri bir eğitim toplumuna hazırlama ve onları bu toplumun seçkinlerinin bir üyesi yapma şeklindeki örgütsel amacına ulaştığına inanılmaktadır. Uygulamada, ülkelerin bilgi toplumu yaratma eğiliminde olduğu bilim ve teknolojinin hızlı gelişimi, örgütlerin yapısında, personelin rol ve sorumluluklarında önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Toplumsal değişimin odak noktası olan eğitim kurumları da bu hızlı değişime katkı sağlamıştır. Eğitim yöneticisinin böyle bir değişiklikten etkilenmeyeceğine şüphe yoktur. Eğitim yöneticisinin eğitim süreci ve bu hızlı değişime uyum sağlaması, görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmesine bağlıdır (Çelik, 1995, s. 47).

Okul, farklı grupların beklenti ve baskılarına odaklanan bir organizasyondur. Üyelerin, müşterilerin ve ortamın farklı ve dinamik olduğu bir ortamdır. Bu ortamda taraflar, gayri resmi ilişkiler ve sınırlı sosyal statüye sahip olanlardan daha güçlü olan sosyal yönleriyle birbirlerine karşı güçlerini gösterirler (Erçetin, 1993, s. 186).

Diğer işletmeler gibi okullar da buldukları dış çevrenin çeşitli gereksinimlerini ve beklentilerini karşılamalıdır. Okul ortamından beklentiler sosyal çevreye bağlı olarak değişebilir (Şişman, 2002, s. 197).

Veliler, yönetici ve öğretmenle etkileşim içinde oldukları için her iki açıdan da değerlendirilmelidir (Bernard, 1952'den aktaran Bursalıoğlu, 2010, s. 50).

Cromwell (1997)'e göre çocukları için en iyi okulu seçmek ailelerin sürekli gündeminde olan bir konudur. Hatta özel okullarda en iyi eğitimi verenleri seçmeye çalışırlar. Söz konusu seçimde öğretmenlerin kalitesi ve motivasyonu çok önemlidir.

Öğretmenlerin bir yandan mesleki kültüre ve kişisel özelliklere rehberlik etme ve sınıftaki öğrencilerin duygu, düşünce ve davranışlarındaki farklılıklar arasında köprü oluşturma konusunda çok yönlü bir sorumluluğu vardır (Demirel, 1999, s. 188). Bu tarz sorumlulukları yerine getirmek ve sınıfta verimli bir şekilde öğretebilmek çok çaba gerektirir.

Ebeveynler ve öğretmenler arasındaki anlaşmazlıkların nedenlerinden biri, her iki taraftaki çocuklar arasındaki beklenti farklılığıdır. Bazen biri çocuğa aşılacak ister, diğeri ise bir fikri veya davranışı ortadan kaldırmak ister. Örnek verecek olursak farklı disiplin kavramları ve uygulamaları bunların arasındadır (Lindgren, 1954'den aktaran Bursalıoğlu, 2010, s. 50). Ebeveynler ve öğretmenler arasındaki anlaşmazlığın bir başka nedeni de çocuklara farklı bir açıdan bakma eğilimidir. Öğretmen sınıftaki çocukların tek tip olmadığını unutmamalı, ebeveynler de sınıfta sadece kendi çocuklarının olmadığını hatırlamalıdır (Cook, 1950, 446-450; Bursalıoğlu, 2010, s. 51).

Öğretmenler velilerin çocuklarını zamanında okula göndermelerini, veli toplantılarına katılmalarını, ödevlere yardım etmelerini ve öğretmenlerin tavsiyelerine uymalarını beklerler; Velilerin, öğrencilerinin başarıları hakkında daha fazla bilgi edinecekleri, okullarını ve sınıf arkadaşlarını gülümseyerek karşılayacakları, yıl boyunca çocuklarının okulda başarılı olmalarına nasıl yardımcı olabileceklerini öğrenecekleri umulmaktadır (Davis, 1991).

Velilerin öğretmenlerden, öğretmenlerin velilerden beledikleri davranışlar topluma ve kültüre göre değişmektedir. Bir öğretmenin sabrı, anlayışı, duyarlılığı ve dürüstlüğü her şeyden önce bu beklentilere bağlıdır. Genel olarak, bilgi ve becerileri öğretmek ilk beklenti değildir. Öğretmen ise anne babanın dürüst, sabırlı, hoşgörülü ve işbirlikçi olmasını ister (Eva, 1952'den aktaran Bursalıoğlu, 2010, s. 51).

Demir'e (2000) göre aileler, çocuklarını teslim ettikleri okullarda ne olup bittiğini sormak, maddi ve manevi destek olmak ve söz sahibi olmak ister. Bu yüzden, eğitime veli katılımının boyutlarından biri, ebeveynlerin okullar ve öğretmenlerle yakın çalışmasıdır. Bunu yapmak için, mevcut fırsatlarla ilgili herhangi bir sorun veya memnuniyetsizlik olmadan şartlanmalı ve beklenmelidir.

Aileler öncelikle çocuklarının eğitim alacağı ortamın fiziki olarak güvenli olmasını istemektedir. Okulların ve öğretmenlerin öncelikle aileleriyle iyi ilişkiler

kurması, hatta daha önce hiç okula gitmemiş velilerle bu iyi ilişkileri sürdürmesi gerekir. Ayrıca okul personeli, velilerin okula gelip okulla birlikte çalışmaları için etkili yöntemler geliştirmeli, veli ve okul arasında olumlu bir atmosfer yaratmalı ve okul-aile işbirliğini sürdürmelidir. Okullar ve aileler birbirlerinin beklenti ve ihtiyaçlarını bilmeye ve tanımlamaya ihtiyaç duyarlar (Şişman, 2002, s. 199).

Okul müdürünün; öğretmen, personel, öğrenci, veli, çevre yöneticileri, yerel yöneticiler ve politikacıların farklı eğitim ve kültür seviyelerindeki unsurlarla bağlantı kurması, beklentilerini bütünleştirmesi ve eğitimlerine devam etmesi gerekmektedir (Kaya 1986'dan aktaran Yıldırım, 2007).

Günümüzde velilere okulun amacı ve faaliyetleri hakkında yeteri kadar bilgi verilmemekte, veliler okul faaliyetlerine dâhil edilmemekte ve veliler okula geldiklerinde dahi sorunlarını çözmek için yetkili kişilerle görüşme sağlayamamaktadır. Okul liderlerinin toplumla ilişkileri, çevreye maddi destek sağlamaktan öteye geçmemektedir. Bunun sonucunda okullar giderek çevreye yabancılaşmakta ve sonuç alamamaktadır (Özdemir, 2000, s. 40).

İyi ilişkiler kurmak ve sürdürmek, velilerin okul yönetiminden beklediği en önemli davranışlardan biridir. Bunu öğrencilerle ilgilenme, aileleriyle tanışma, onlara yardım etme gibi davranışlar izlemektedir (Nolte, 1967'den aktaran Bursalıoğlu, 2010, s.52).

Nural'a (1987) göre, ebeveynler aşağıdaki davranışlar için yöneticilerden yüksek talepte bulunurlar; Okul idaresi, velileri çocuklarını ihmal etmeleri konusunda uymalı, okul idaresi velilere isteklerini açıkça ifade etmeli, okulda konuşmaları için rahat bir ortam yaratmalı ve velilerin mazeretlerine karşı sabırlı olmalıdır.

Eğitim liderlerinin çalıştığı kurumda herkesin paylaştığı ortak değer ve inançlar sistemi oluşturması gerekmektedir. Eğitim kurumu, bütün politika ve faaliyetleri yönlendirmek gibi titiz bir görevle yaşayabilir. Bir eğitim yöneticisinin bürokrasinin arkasına sıkışıp bekçi köpeği gibi koltuğa oturduğu günler geride kaldı. Okul dinamik bir ortamdır. Okul kurumlarından toplumsal beklentiler gün geçtikçe değişmektedir (Çelik, 1995, s. 51).

Okul yöneticisi, çevresel desteği ve katılımı geliştirmek için çeşitli stratejiler ve yöntemler izleyebilir. Basitçe söylemek gerekirse, bir yönetici çevrede velilerin

dâhil olduğu birçok etkinlik için okul açabilir, bazen onları okula davet edebilir, okulun bazı imkânlarından faydalanabilir ve birçok iletişim aracını kullanabilir. Telefon, mektup, okul gazetesi, okul broşürleri, konferanslar gibi farklı iletişim araçları kullanılabilir. Ayrıca aile ziyaretleri de mümkündür. Okul ve eğitimle ilgili çevre ve aile beklentileri araştırma araçlarıyla belirlenebilir (Şişman, 2002, s. 196).

Bilgi toplumuna ve değişimin mantığına sahip çıkan ve buna inanan bir eğitim yöneticisi olan Can'ın (2002), aşağıdaki davranışları sergilemesi beklenmektedir. Bu beklentiler, kalite yönetiminin genel felsefi beklentileridir;

- Yönetimi bir ekip olarak görür ve organizasyonunda ve okulunda ekip çalışması uygular.
- Karar verme sürecine katılımın önemine ve ihtiyacına olan inanç, kararı etkileyenlerin karar verme aşamasında görüşlerini ifade etmelerini sağlar.
- Çalışan personelin kuruma güvenmesi ve fırsat verildikçe kendini ifade edebilmesi adına örgütlenmeye inanıp bunun temelini hazırlamaya çalışır.
- Araştırma, geliştirme ve inovasyonun devamlılığına inanır ve daha etkili yeni bir şekilde yapmaya çalışır, fakat bunun yeterli olmadığını düşünür.
- Zaman yönetimi bilinci, zaman yönetimi gereksinimlerini eylem ve davranışlara dönüştürür.
- İşini sevip, çalışanlarına işi ve organizasyonu sevdiren ve kuruma samimi bir tutku, birlik duygusu ve "biz" duygusu verir.
- Her biri ayrı bir değer olan insan kaynakları anlayışına sahiptir.
- Bir organizasyonun amaçları ile öğretmenlerin, öğrencilerin, velilerin ve tüm eğitimcilerin amaçları, beklentileri ve ihtiyaçları arasında denge kurabilir.
- Etkili bir okulun etkili bir sınıfa sahip olabileceğini kabul ederek, öğretmenlere etkili sınıflar yaratmanın yolları ve araçları konusunda rehberlik edilir.
- Eğitim lideri olarak, yetenekli öğretmenleri ve yetenekli öğrencileri yetiştirme sürecinde kendisini sorumlu ve önemli bir rehber olarak görmektedir.
- Tüm okul personelinin, eğitim kurumunda ulaşılabilecek hedefler belirleyerek okulun görüşünü paylaşmasına ve onaylamasına olanak tanır.
- Ortak değerler ve güçlü bir okul örgüt kültürü geliştirerek öğrencilerin, öğretmenlerin, okulun başarısına ve etkinliğine doğrudan ve dolaylı olarak katkıda bulunur.

- Okulda herkesi mutlu etmek için çalışır ve etkin yönetim, kaliteli eğitim ve öğretim konusunda örnek teşkil eder.

2.1.12.Öğretmen ve Yöneticilerin Yeterlilikleri

Okul yönetimi okul ve aile ilişkilerini başlatmak ve devam ettirmek için son derece önemli bir işleve sahiptir. Yöneticilerin tutum ve davranışları okul veli işbirliği için olumlu veya olumsuz anlamda belirleyici olmaktadır. Bu durum yöneticilerde bazı yeterliliklerin var olmasıyla yakından ilişkilidir (Yiğit, 2006, s. 5) .

Şahin, (2000) ilköğretim kurumlarında görev alan bir müdürde aranan özellikleri şu şekilde özetlemiştir:

- Eğitim ortamında yeniliklere öncü olmak
- Yasal mevzuat hakkında yeterli bilgi düzeyine ek olarak uygulama becerisi
- Yenilenen müfredat ve güncel gelişmeleri yakından takip ederek uygulama fırsatlarını kovalamak.
- Öğrenme ortamlarının kalitesini artırma imkânlarını araştırmak.
- Yasal mevzuatta belirlenen amaç ve politikalara eklemeler yaparak kaliteyi artırmak.
- Okulun vizyonunu geliştirmek ve uygulamak.
- Öğrenme etkinlikleri ve yöntemlerinde güncel modellerin uygulanmasını sağlamak.
- Belirlenen vizyona paydaşların katılımını sağlamak.
- Sürecin değerlendirmesini yapmak.
- Disiplinli bir öğretim ortamı yaratmak.

Aileler genellikle eğitim programlarının amaçları konusunda yeterli düzeyde bilgiye sahip değildir (Einarsdottir, 2010). Çocuğunuz için doğru okulu bulmak, aile beklentilerini karşılayan ilke ve gereksinimleri karşılayan okulları bulmakla başlar. Hızla gelişen dünyada anaokulları artık yetimhaneler olarak görülmemektedir, bu da kurumların eğitimin kalitesini vurgulaması gerektiği anlamına gelmektedir (Sevinç, 2006).

Diğer işletmeler gibi eğitim kurumları da çevrenin talep ve beklentilerini karşılamalıdır. Bu beklentiler bir sosyal ortamdan diğerine farklılık gösterebilir,

dolayısıyla bu beklentiler arasında benzerlikler, farklılıklar ve çelişkiler olabilir. Özellikle değerlerin oldukça karmaşık olduğu çok kültürlü bir toplumda bu eğitim kurumlarının dış çevrenin beklentilerini karşılaması oldukça zordur (Şişman, 2002).

Cromwell'e (1997) göre, okul seçimi ebeveynler için sürekli bir sorundur. Özel okullardan en iyi eğitim sağlayıcılarını seçme çabasında öğretmenlerin kalitesi ve motivasyonu çok önemlidir (Şahan, 2011).

Okul öncesi eğitimin en etkili unsurlarından biri öğretmendir. Öğretmen eğitiminin kalitesi okul öncesi eğitimin kalitesini etkiler. Öğretmen, ortamı hazırlayan, eğiten ve çocuklar, aileler ve diğerleri ile etkileşime giren kişidir. Bu nedenle öğretmenlerin bilgi ve deneyimleri eğitimin yönünü etkiler. Eğitimciler, okul öncesi eğitimin geliştirilmesinde ve kalitesinde kilit rol oynamaktadır. Pedagojik yaklaşım, eğitimin gelişmesinde rol oynar (Cryer vd., 1999).

Aynı zamanda eğitim yöneticileri, başta öğretmenler olmak üzere tüm personelde eğitim ve öğretim sevgisi yaratmaya teşvik edilmektedir ki bu çalışanlar okulda mutlu bir şekilde çalışabilsinler ve okul onurlarına ve entegrasyonlarına katılabilsinler (Can, 2002). Yaptığı çalışmada Aslan ve Yıldırım (2000) okul yöneticileri hakkında veli beklentilerini şu şekilde özetlemiştir:

- Yönetime ulaşan sorunlara duyarlı yaklaşan,
- Disiplin aracı olarak kaba kuvveti kullanmayan,
- Veli ve öğrenciler bakımından ayrımcılık yapmayan,
- Öğrenciler hakkında velilere gerektiğinde bilgi veren,
- Sosyal faaliyetleri önemseyen ve kaliteli eğitim ortamı sağlamaya çalışan,
- Öğretmenlerin denetimi ve gözetimini sürekli uygulayan ve paydaşları

aynı amaç etrafında toplayan kişiler olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Aileler bir anaokulu seçerken bilinçli olarak, ancak çoğu rastgele olduklarından veya birkaç özelliğin etkisi altında olduklarından seçim yaparlar. Ayrıca okul öncesi eğitimde ailelere rehberlik edecek kaynaklar da bulunmamaktadır. Bu durum, okul öncesi eğitimde yer alması gereken belirli özellikler konusunda yeterli kaynak bulunmadığını göstermektedir (Koç, 1999).

Günümüzde okullar velilere bu faaliyetler hakkında yeterli bilgi vermemekte veya bu faaliyetlere katılmamaktadır. Çoğu durumda, veliler okuldan sorumlu kişiyle

görüşemezler. Okul yöneticileri arasındaki halkla ilişkiler, çevre ile iletişimi sağlayamadıkları için okullardan ve çevreden giderek uzaklaşmaktadır.

2.2. İlgili Araştırmalar

Koçak (1991), çalışmasında eğitim öğretimi olumsuz etkileyene faktörlerin yönetim, öğretmen ve veli olarak 3 grupta incelenebileceğini belirtmiştir. İletişim kanallarının açık kalması için hem okulun hem de ailelerin yeterli desteği vermesi gerektiği ifade edilmiştir.

Büyükkaragöz (1993), çalışmasında öğretmenlerle birlikte velilerin de okul öncesi eğitimine önem verdiklerini ve okul aile işbirliğinin bu kademedeki de büyük önem taşıdığını belirtmiştir.

Metin ve Arı (1993), anaokulu eğitimi için velilerin beklentilerini incelediği çalışmasında, eğitim kalitesi ve öğretmen özelliğinin önemli etkenler oldukları sonucuna varmışlardır.

Gülender (1993), okul öncesi kurumların velilerden beklentilerini ve velilerin de okul öncesi kurumlardan beklentilerini incelediği çalışmasında, ailelerin okulun durumunu ve ücretini öncelikle belirleyici faktör olarak gördüklerini ifade etmiştir. Velilerin sosyo ekonomik durumunun da etkili olduğu açıklanmıştır.

Bulut (1995), yaptığı çalışmasında ebeveynlerin okul öncesi ve ilkokullara olan bakış açılarını incelemiştir. Cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey ve eğitim durumlarına göre farklılıklar bulmuştur.

Koç (1996), ebeveynlerin ilkokulda çocuğunu göndermek istediği ilkokulu seçerken nelere dikkat ettiğini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre diğer ebeveynlerin tavsiyesi, ilkokul seçimini etkileyen en önemli faktör olarak ortaya çıkmıştır.

Üstünova (1998) anasınıflarına devam eden öğrenci annelerinin bu eğitim kademesindeki beklentilerini incelemiştir. Eğitim seviyelerine göre beklentilerde farklılıklar söz konusudur.

Çetinsoylu (1998), ebeveynlerin ilkokul programından beklentilerini sosyo-demografik özelliklere göre incelemiştir. İstanbul'da gerçekleşen çalışma sonuçlarına göre ebeveynlerin bakış açılarında benzerlikler bulunmuştur.

Koç (1999) ebeveynlerin ilkokul seçimleriyle ilgili yaptığı çalışmada tavsiyenin ilkokul seçimindeki en önemli faktör olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kaya (2002), ilkokul müfredatında aile ilgileri, katılım ve okul öncesi eğitimin aile eğitimine katkısını belirlemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Bu çalışmanın sonuçları, ailelerin okul öncesi programlara ilgi duyduklarını ve birlikte çalışmaya açık olduklarını göstermektedir.

Bölükbaşı (2002), ilkokuldaki ve ilkokul dışındaki çocukların gelişim özelliklerini bazı değişkenlere göre incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, anaokuluna giden ve gitmeyen çocukların ince motor gelişimi açısından avantajlı olduğunu, gelişimin diğer yönlerinde ise herhangi bir farklılık olmadığını ortaya koydu.

Turan (2005) okul öncesi eğitimde velilerin beklentilerini ve okul öncesi eğitim uygulamalarının bu beklentileri ne ölçüde karşıladığını incelemiştir. Ankara ve Kırşehir illerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı toplam 12 resmi ve özel anaokulu ile çocukları bu anaokullarına devam eden 315 veliye anket uygulanmıştır.

Köksal Akyol, Oğuz ve Yılgin (2006) tarafından yapılan bir araştırma, velilerle ilgili çeşitli değişkenlerin ebeveynlerin ilköğretim tercihi üzerindeki etkisini incelemiştir. Ankara şehir merkezinde yapılan ankete 3-6 yaş arası çocuğu olan 99 anne ve 51 baba olmak üzere toplam 150 kişi katılım sağlamıştır.

Sevinç (2006), örgün ilköğretimde verilen eğitimin annelerin beklentilerini karşılayıp karşılamadığını, annelerin eğitim düzeylerine göre hangi özelliklerin seçildiğini ve anaokullarından ne gibi beklentilerin beklendiğini incelemiştir. . Araştırmalar, annelerin çocuklarının gelişimine daha fazla önem verdiklerini, standart bir eğitim istediklerini ve okullarını bilinçli seçtiklerini gösteriyor.

Argon ve Akkaya (2008), resmi ve özel ilköğretim okullarına devam eden çocukların velilerinin okul öncesi eğitime ve bu eğitimi veren kurumlara ilişkin görüşlerini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırma, devlet okulu veya özel okul fark etmeksizin velilerin okul öncesi eğitim konusunda benzer görüşlere sahip olduğunu göstermektedir.

Özen (2008), anne babaların okul öncesi eğitimden beklenti düzeylerinin ve bu beklentilerin annenin çalışma durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemeyi ve elde edilen verilere dayalı olarak bir öneri geliştirmeyi amaçlamıştır. Araştırmada, araştırmaya katılan velilerin eğitim düzeylerinin düşük

olması nedeniyle okul öncesi eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve bu konuda geliştirilmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yeşilyurt (2011), ilköğretimde veli beklentilerinden hangi değişkenlerin farklılaştığını ve anaokullarının bu beklentileri karşılayıp karşılamadığını öğrenmek için bir araştırma yapmıştır. Ayrıca, ebeveynlerin yaşadıkları coğrafi bölgeye göre beklentilerinin değişip değişmediğini de görmeye çalıştı. Anket, ebeveynlerin kuruluşlardan yüksek beklentileri olduğunu ve bu beklentileri karşılamamanın kuruma yönelik tutumlarını olumlu yönde etkileyeceğini buldu.

Aslanargun ve Tapan (2011), ailelerin ilkokul eğitiminden beklentilerini, beklenen düzeylerini ve çocuklarında gözlemledikleri değişiklikleri belirlemek amacıyla bir araştırma yapmışlardır.

Kıldan'ın (2012) amacı, ilköğretimin amacına ilişkin öğretmen ve velilerin algı ve görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Ankete Kastamonu il merkezinden toplam 649 öğretmen ve çocuk katılmıştır.

Seyfullahoğulları (2012) tarafından yapılan bir araştırma, velilerin ilkokullardan beklentilerini incelemiştir. İstanbul'da çeşitli özel ilköğretim okullarına devam eden 4-6 yaş arası çocuklar rastgele seçilmiş ve gönüllü olarak kabul edilmiştir. Araştırmalar, ebeveynlerin okul öncesi için beklentilerini bildirme olasılıklarının daha yüksek olduğunu gösteriyor.

Topaç, Yaman, Oğurlu ve Ilgar (2012) tarafından yapılan bir çalışmada, dokuz veli ile yapılan bir görüşmede, ailenin ilkokul kurumu seçiminde göz önünde bulundurduğu kriterler incelenmiştir. Anket, ailelerin okul seçiminde en önemli faktör olarak okul güvenilirliğini ve eğitim kalitesini düşündüklerini ortaya koymuştur.

Çakıroğlu (2013) tarafından yapılan bir çalışmada velilerin ilkokula ilişkin algıları ve bu eğitimden beklentileri incelenmiştir. Araştırma grubu, ilkokula devam eden 5-6 yaş çocukların velilerinden oluşmaktadır.

Kuşin (1991), Zonguldak'ta anaokulları üzerinde yaptığı çalışmasında ebeveynlerin okul ilişkilerini ve okula bakışlarını incelemiştir. Çalışma sonucuna göre ebeveynlerin çoğunluğu okuldaki eğitim öğretimle ilgili bilgilendirilmeye ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Ames vd. (1993) tarafından bir araştırmada okul ile aile arasındaki iletişim ve veli katılımı sağlanmış, aile ve okul arasındaki iletişimde öğretmen rolü, öğrencilerin anlayış, güven ve katılımı sağlanmıştır.

Valdes (1996) tarafından on yedi göçmen Meksikalı aile üzerinde yapılan etnografik bir araştırma, öğretmenlerin ve ailelerin birbirleri hakkındaki varsayımlarının aileler ve okullar arasında iletişim engellerine neden olabileceğini göstermiştir. Yazar araştırmasında annelerinin çocukların ahlak eğitiminden kendini sorumlu tutmasına rağmen, programın öğretimini öğretmenlere bıraktıklarını belirtmiştir.

Tatar (1998), geniş aile katılımı ve eğitim tercihi sırasında, ailenin çocukların okuluna yönelik tutum ve davranışlarının okul hakkında bildiklerini inceleyerek meydana çıkacağına inanmaktadır. Bu çalışmada 765 İsraili ailenin çocuklarının okulları hakkında bildikleri bilgilerin kapsamı, kaynakları araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, annelerin iç kaynakları öğrenmede ve iç kaynakları (okul ziyaretleri, öğretmen ve müdür görüşmeleri gibi) kullanmada babalardan daha etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca lise öğrencilerinin ailelerinin içsel bilgileri (okul ziyaretleri, mülakatlar vb.) kullanma oranının ilkokul ve ortaokul öğrencilerine göre daha düşük olduğu söylenmektedir. Çalışmada, bilgi sahibi ebeveynlerin çocuklarına ve ilgili eğitim kurumlarına sağlayabileceği fırsatlar vurgulanmaktadır.

Carlson (1993), Avrupa ve Amerika'daki bazı okullarda ilköğretim müfredatlarının sosyal oryantasyona etkisini incelemek üzere ebeveynlerin görüşlerini almıştır.

Vidali (1998), ilkokul eğitiminden ailelerin beklentilerini incelemiştir. Katılımcılara Yunanistan'daki anaokullarının sosyal ve eğitimsel rolüne ilişkin beklentilerini ölçmek için bir program sunuldu. Araştırma, ailelerin beklentilerini okul öncesi öğretmenleriyle paylaştığını buldu.

Foot, Howe, Cheyne, Terras ve Rattray (2000) velilerin ilkokul eğitimindeki ilgilerini, inançlarını, bilgilerini ve beklentilerini belirlemek için bir anket yapmışlar ve ilk aşamada 911 İskoç ebeveyne ölçeği uygulamışlardır. Görüşüldü. . Araştırmalar, ailelerin çocuklarının güvenliğini ve bakımını her şeyin üstünde tuttuğunu göstermiştir.

Jacobson ve Engelbrecht (2000), Kuzey Teksas'ta yaşayan ailelerin ve ilkokul çocuklarının eğitim ihtiyaçlarını, deneyimlerini ve öğrenme yollarını belirlemek için bir çalışma yürütmüştür. Araştırmanın sonuçları, ebeveynlerin özelliklerinin sosyal, ekonomik ve eğitim düzeylerine göre farklılık gösterdiğini göstermiştir.

Achpal'ın (2000) araştırması, Amerika Birleşik Devletleri ve Porto Riko'daki aileler için ilkokul eğitim programlarındaki becerilerden beklentileri karşılaştırmak için okul öncesi eğitimin faydalarına ve çocukların istenen ve istenmeyen becerilerine ilişkin aile algılarına baktı. Anket, Porto Rikolu ailelerin yetişkinlerle daha iyi sosyal etkileşimler ve okul öncesi becerileri beklerken, Amerikalı ailelerin daha fazla bağımsızlık, bütünlük ve okul öncesi davranış becerileri umduğunu buldu.

Dokett ve Perry (2002), ailelerin, ilkokul eğitimcilerinin ve okul öğretmenlerinin çocuklar okula başladığında inanç ve beklentilerini belirlemek için bir araştırma yapmış ve katılımcılar, çocukların okul başlamadan önce anaokulunu veya anaokulunu anlamaları gerektiği konusunda hemfikirdirler.

Sharma (2004), okul öncesi eğitimin içeriğine ilişkin ebeveyn algılarına ve çocuklarının okul öncesi eğitiminin gelişiminde ebeveynlerin rolüne odaklanarak, ebeveynlerin ilkokul eğitimine bakış açılarını incelemektedir. Araştırmaya Hindistan'ın Jammu kentinde yaşayan 3-6 yaş arası bir anaokulu grubunda en az bir çocuğu olan 65 ebeveyn dâhil edildi. Ebeveynlerin sosyal ve ekonomik düzeyi orta düzeydedir, hepsi eğitilmiş ebeveynlerdir; Babalar orta işlerde, anneler ev hanımı olarak çalışmaktadır.

Au (2004), Çin Halk Cumhuriyeti'nin Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nde velilerle ilköğretimden beklentileri, okul öncesi eğitimin amacını anlamaları ve okul öncesi eğitimden beklentileri hakkında bir görüşme yapmak için bir araştırma yapmıştır. Araştırma, bir yerleşim bölgesinde anaokullarına ve anaokullarına devam eden 5 yaşındaki çocukları olan 18 ebeveyni içermektedir.

Lindner (2004), ilkokulda aile ve okul ilişkilerinden ailenin beklenti ve ihtiyaçlarını belirlemek için yaptığı bir çalışmada 21 aile okulunun ve aile ilişkilerinin beklenti ve ihtiyaçlarını araştırmıştır. Anket ve görüşmeler yoluyla verilerin toplandığı araştırmanın amacı, okul iletişimde kullanılan yöntemlere ilişkin aile görüşlerini belirlemektir. Lindner, aile-öğretmen görüşmelerinin, bire bir

görüşmelerin, bilgilendirme partileri ve tartışma forumlarının ve sözlü iletişim yöntemlerinin ankete katılan ailelerin %71-100'ünde etkili olduğunu buldu.

Da Silva ve Weiss (2006), 84'ü İngiliz (Anglo), 67'si Somali, 66'sı Vietnam ve 24'ü İngilizce olmayan (Anglo) 238 Avustralyalı ebeveynle anket yaptı. Çocuk bakımının kalitesine farklı kültürlerden ebeveynlerin bakış açısıyla baktılar.

Einarsdottir'in (2008) çalışması, diğer birçok çalışmanın aksine, çocukların ve ebeveynlerin anaokulu ve anaokulu hedeflerine ilişkin algılarına baktı. İzlanda'nın Reykjavik kentinde bir anaokuluna devam eden 5-6 yaşları arasındaki 22 çocuğun ebeveynleri ile katıldığı araştırma, çocukların ve ebeveynlerinin okul öncesi eğitim programına ilişkin görüşlerini öğrenmek amacıyla yapılmıştır. Ankette bir grup anketi, çocuk fotoğrafları, çocuk çizimleri ve oyuncak olduğunu düşünen çocuklardan geri bildirim almak için tasarlanmış anketler kullanıldı.

Weinberg (2009), renk, etnik köken ve sosyoekonomik değişkenlerin, ilkokulun başlangıcından beşinci sınıfa kadar çocukların ebeveyn beklentilerindeki değişiklikler üzerindeki etkilerini inceleyen uzun süreli bir çalışmada Amerika Birleşik Devletleri'nde 21.000 çocuk üzerinde çalışmıştır.

Einarsdottir'in (2010) İzlandalı ebeveynlerin ulusal ilköğretim politikasına ilişkin görüşleri üzerine yaptığı çalışmanın amacı, İzlandalı ebeveynlerin okul öncesi eğitime ilişkin görüşlerini incelemek ve bunları ulusal okul öncesi eğitim politikalarıyla karşılaştırmaktı. Birbirleriyle anlaşılırsa. Katılımcılar İzlanda Reykjavik'te üç okula devam eden 56 yaşındaki 43 çocuğun ebeveynleridir. Ankete sadece 3 baba katılmıştır. Okul öncesi eğitim programı hakkında velilerle 4-5 kişilik bir grup tartışması yapılmıştır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ilkokulda öğrencisi bulunan ailelerin, ilkokul düzeyindeki eğitimden beklentilerinin neler olduğunu ortaya koymak ve ekili bir eğitim öğretim için öneriler geliştirmek amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir. Tarama modelinde, araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belgeleyebilmektir (Karasar, 2016, s. 109).

Tarama araştırmaları, araştırılan probleme müdahale etmeden, bir olgu ya da olayı olduğu şekliyle resmetmeyi amaçlayan araştırmalardır. Ne?, ne zaman?, ne kadar sıklıkla? Gibi sorunların cevaplarını belirlemeye yarar. Nicel doğası olan bu tür araştırmalarda mümkün olduğunca büyük örneklemeler ile çalışılarak evrene genellemeye çalışılır. Tarama araştırmaları üç şekilde gerçekleştirilebilir. Bunlardan biri boylamsaldır. Bir problem, olay veya araştırmaya konu zaman içindeki değişimi incelendiği araştırmalardır. Bir diğeri geçmişe dönük araştırmalardır. Katılımcılara geçmişte yaşadıkları olaylar hakkında görüş ve düşüncelerinin alındığı araştırmalardır. Kesitsel araştırmalar ise araştırma konusu bir kerede ölçülüp betimlenmeye çalışılır (Büyüköztürk ve ark. 2008). Bu araştırma kesitsel bir tarama araştırmasıdır. Velilerin eğitim ve okuldan beklentileri, tek bir defada ölçülerek betimleme yoluna gidilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın genel evreni, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan Diyarbakır İli'dir. Medeniyetler şehri olan Diyarbakır, çeşitlilik bakımından Güneydoğu Anadolu bölgesinin tüm özelliklerini, kültürünü içinde barındırmaktadır. 1.805.306 nüfusa sahip olan medeniyetler şehri Diyarbakır, çeşitlilik bakımından Güneydoğu Anadolu Bölgesinin tüm özelliklerini, kültürünü içinde barındırmaktadır.

Araştırmanın çalışma evreni Diyarbakır ilinin Bismil ilçesidir. Bismil ilçesinde uygulanmasının sebebi, kolayca ulaşılabilirlik ve ekonomiklik ilkeleri de göz önünde bulundurularak sosyo-ekonomik seviye ve velilerin eğitime ilgisinin bölgeyi daha iyi yansıtacağı kanısıdır. Bismil İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 75 adet ilkokul bulunmakla olup bu okulların 12 tanesi ilçe merkezinde, 63 tanesi köylerde eğitim ve öğretimi sürdürmektedir. Araştırma, ilçe merkezinde bulunan 5 tanesi devlet ve 1 tanesi de özel olmak üzere bu 6 ilkokulda okuyan 4.sınıf öğrencilerinin çalışmaya ailelerden oluşmaktadır. İlçede 4.sınıfta okuyan öğrenci sayısı 2750'dir. 4.sınıf öğrencilerinin velilerinin seçilmesinin nedeni 4 yıllık ilkokul sürecinden geçmiş olduklarından dolayı ilkokul eğitimi konusunda kanaatlerinin olacağı ve farklı sınıf düzeyinde başka çocuğu olabileceğidir. Aileler tesadüfî olarak seçilmiştir. Seçilen aileler araştırmaya gönüllü katılım sağlamıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı 430 veliye elden uygulanmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri

Araştırmacı tarafından eldeki veriler ışığında ilk olarak literatür taraması yapılmıştır. Bu tarama sonucunda elde edilen veriler incelenerek anket formu geliştirilmiştir. Uzman akademisyenlerin görüşleri alınarak anket formu biçimlendirilmiştir. Hazırlanan taslak anket formu araştırma alanı dışındaki bir veli grubu üzerinde geçerlik ve güvenilirlik açısından test edilmiştir. Gerekli düzeltmeler yapılarak araştırma için kullanılabilir bir anket formu elde edilmiştir (Ek-1). Ön deneme yüz yüze yapılarak ifadelerin anlaşılabilirliği, okunur olup olmadığı, hedef kitleye uygunluğu denetlenmiştir.

Ankette ailelerin demografik bilgilerine ve ilkokul düzeyindeki eğitime ilişkin görüş ve beklentilerine yönelik sorular yer almaktadır.

Ankette ailelerin demografik bilgilerine yönelik 11 soru, ilkököl eğitime yönelik görüşlerine ilişkin 7 soru, eğitim kurumlarından beklentilerine ilişkin 5 soru, sınıf öğretmenlerinden beklentilerine ilişkin 5 soru, ilkököl eğitim programlarından beklentilerine ilişkin 3 soru, eğitim süreci sonucunda çocuklarından beklentilerine ilişkin 2 soru olmak üzere toplam 33 soru yer almaktadır.

Anketin ilk kısmında örnekleme oluşturan ebeveynlerin yaşı, öğrenciye yakınlığı, bakmakta olduğu çocuk sayısı, öğrenim durumu, mesleği, eşinin öğrenim durumu ve mesleği, aylık gelirleri, çocuğun cinsiyeti, eğitim için aylık harcanan para ve bütçeye etkisi olmak üzere ailelerin demografik özelliklerini yansıtan 11 soru yer almaktadır.

Ailelerin ilkököl eğitime yönelik görüşlerine ilişkin sorulan sorular ‘Çocuğunuzu anaokuluna gönderdiniz mi?’, ‘Çocuğunuza özel ders aldırıyor musunuz?’, ‘Eğitim ile ilgili etkinliklere (toplantı, konferans, seminer, panel vb.) katılır mısınız?’, ‘Çocuğunuzun yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli buluyor musunuz?’ şeklindeki 12, 13, 14 ve 21. sorular için ‘evet-hayır’ seçeneklerinden birinin işaretlenmesi istenmiştir. ‘Okuldaki günlük ders saatleri sizce nasıl?’, ‘Çocuğunuzun sınıfının mevcudu sizce nasıl?’ şeklindeki 28 ve 29. Sorular için sorunun altında verilen 3 seçenekten sadece birini işaretlemeleri istenmiştir. ‘Çocuğunuzun gittiği ilkököl hakkında genel olarak görüş ve önerileriniz nelerdir?’ şeklindeki 30. Soru için birden fazla maddeyi işaretlemeleri istenmiştir.

Eğitim kurumlarından beklentilerine ilişkin sorulan sorular ‘Okul idaresinin ve öğretmenlerin eğitime karşı olan tutumu sizde olumlu etkiler bırakır mı?’, ‘Okul idaresi, çocuğunuzun eğitimi için gerekli tüm koşulları sağlamakta mıdır?’, ‘Okulda çocuğunuzun yaratıcılığını destekleyen çalışmalara yer veriliyor mu?’, ‘Okulda düzenlenen sosyal ve kültürel faaliyetler beklentinizi karşılıyor mu?’, ‘Okulda çocuğunuzun kişilik gelişiminin desteklenmesi ve kendini geliştirebilmesi için çalışmalar yapılmalı mı?’ şeklindeki 16, 17, 18, 20 ve 22. sorular için ‘evet-hayır’ seçeneklerinden birinin işaretlenmesi istenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinden beklentilerine ilişkin sorulan ‘Çocuğunuzun öğretmenin velilerle iletişimi iyi mi?’, ‘İhtiyaç duyulduğunda kolaylıkla çocuğunuzun öğretmeniyle iletişim kurabiliyor musunuz?’, ‘İhtiyaçlar doğrultusunda

veli okul işbirliğinin arttırılması için gerekli çalışmalar yapılıyor mu?’ şeklindeki 23, 24 ve 25. sorular için ‘evet-hayır’ seçeneklerinden birinin işaretlenmesi istenmiştir. ‘Veli toplantılarına siz ya da eşiniz hangi sıklıkla katılırsınız?’, ‘Çocuğunuzun okuluna öğretmenleriyle veli toplantıları haricinde görüşmek için hangi sıklıkla gidersiniz?’ şeklindeki 26 ve 27. sorular için verilen seçeneklerden sadece birini işaretlemeleri istenmiştir.

İlkokul eğitim programlarından beklentilerine ilişkin sorulan ‘Eğitim ile ilgili hükümet politikalarını takip eder misiniz?’, ‘Okulda uygulanan eğitim programını çocuğunuzun milli manevi değerler kazanması ve bu değerleri pekiştirmesi açısından yeterli buluyor musunuz?’ şeklindeki 15 ve 19. sorular için ‘evet-hayır’ seçeneklerinden birinin işaretlenmesi istenmiştir. ‘Çocuğunuz için ilkokuldan beklentileriniz nelerdir?’ şeklindeki 33. soru için verilen seçeneklerden birden fazla maddeyi işaretlemeleri istenmiştir.

Eğitim süreci sonucunda çocuklarından beklentilerine ilişkin sorulan ‘İlkokuldan sonra çocuğunuzun eğitim hayatına nasıl yön vermeyi düşünüyorsunuz?’, ‘Çocuğunuzun eğitim hayatı sonunda nasıl bir meslek seçmesini istersiniz?’ şeklindeki 31 ve 32. sorular için verilen seçeneklerden sadece birini işaretlemeleri istenmiştir.

3.4.Verilerin Toplanma Süreci

Araştırmanın veri toplama aracı araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Veri toplama amacıyla uygulanacak olan veri toplama aracının uygulanabilmesi için öncelikle Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü aracılığıyla Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ ne izin yazısı gönderilmiş olup izin alındıktan (Ek-2) sonra hazırlanan plan doğrultusunda belirlenen tarihler arasında uygulama yapılmıştır. Örnekleme belirlenen ilkokullara gidilip araştırmacı tarafından ölçme aracı uygulanıp daha sonra uygulanan ölçme aracı tekrar araştırmacı tarafından toplanmıştır.

3.5.Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS 24.0 programı ile analiz edilmiştir. Araştırmada kullanılan değişkenlerin kategorik olması nedeniyle

tanımlayıcı analizlerden frekans ve yüzde analizinin yanı sıra değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi için Ki-kare analizleri yapılmış olup ilişkiler %95 güven düzeyinde incelenmiştir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölüm araştırmanın örnekleme ait demografik bilgiler ile alt problemlerine ait bulgulardan oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen istatistiksel olarak kaydedilmiş olup yapılan analizler Çizelgeler halinde sunulmuştur. Analizlerin açıklamalarının bulunduğu açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların demografik verilerinin betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 1’de sunulmuştur.

Çizelge 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Demografik Özellik	f*	%
Yaş		
30-36	102	23.7
37-43	205	47.7
44 veya üzeri	123	28.6
Eğitim Durumu		
İlkokul	131	30.5
Ortaokul	91	21.2
Lise	136	31.6
Yüksekokul/ Üniversite	72	16.7
Eşin Eğitim Durumu		
İlkokul	52	12.1
Ortaokul	174	40.5
Lise	132	30.7
Yüksekokul/ Üniversite	72	16.7
Meslek		
İşçi	72	16.7
Esnaf-Tüccar	48	11.2
Öğretmen	52	12.1
Memur	144	33.5
Ev Hanımı	114	26.5

Çizelge 1- devamı

Demografik Özellik	f*	%
Eşin Mesleği		
İşçi	149	34.7
Esnaf-Tüccar	78	18.1
Öğretmen	59	13.7
Memur	56	13.0
Ev Hanımı	88	20.5
Aile Gelir Düzeyi		
2001 – 2500 TL	24	5.6
2501 – 3000	58	13.5
3001 – 3500	35	8.1
3501 – 4000	9	2.1
4001 – 4500	24	5.6
4501 – 5000	63	14.7
5001 TL ve Üzeri	217	50.5
Toplam	430	100.0

*f=frekans

Çizelge 1’de velilerin demografik özellikleri incelendiğinde, velilerin %23.7’sinin 30-36 yaş, %47.7’sinin 37-43 yaş, %28.6’sının 44 yaş veya üzerinde olduğu belirlenmiştir. Velilerin %30.5’inin ilkokul mezunu, %21.2’sinin ortaokul, %31.6’sının lise ve %16.7’sinin yüksekokul/üniversite mezunu olduğu belirlenirken, velilerin eşlerinin büyük çoğunluğunun %40.5 (n=174) oranı ile ortaokul mezunu oldukları belirlenmiştir. Velilerin %16.7’sinin işçi, %11.2’sinin esnaf-tüccar, %12.1’inin öğretmen, %33.5’inin memur ve %26.5’inin ev hanımı olduğu belirlenirken eşlerinin mesleğinin büyük çoğunluğunun %34.7 (n=149) oranı ile işçi oldukları belirlenmiştir. Velilerin büyük çoğunluğunun aile gelir düzeylerinin %50.5 (n=217) oranı ile 5001 TL ve üzerinde bir gelire sahip oldukları belirlenmiştir. Araştırma verilerinin toplandığı dönemde ailelerin geliş düzeyi açısından 2001-2500 TL asgari ücreti yansıtmaktadır. Ailelerin genel itibari ile büyük çoğunluğunun gelir düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

4.2. Velilerin Çocuklarına İlişkin Analiz Sonuçları

Araştırmaya katılan velilerin çocuklarına ilişkin verilerin betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2. Velilerin Çocuklarının Özelliklerine Göre Dağılımları

Sahip Olunan Çocuk Sayısı	f	%
1	50	11.6
2	141	32.8
3	90	20.9
4	81	18.8
5 veya üzeri	68	15.8
Çocuğun Cinsiyeti		
Kız	196	45.6
Erkek	234	54.4
Çocuk Eğitimine Giden Aylık Masraf		
0 – 100	12	2.8
101 – 200	27	6.3
201 – 400	27	6.3
401 – 600	65	15.1
601 – 800	64	14.9
801 – 1000	41	9.5
1001 – 1250	55	12.8
1251 – 1500	90	20.9
1501 TL ve Üzeri	49	11.4
Çocuk eğitimin aile bütçesine etkisi		
Bütçemizde ciddi tasarruflar yapmamızı gerektiriyor	218	50.7
Bütçemizi etkiliyor fakat ciddi anlamda tasarruflar yapmamızı gerektirmiyor	175	40.7
Bütçemizi etkilemiyor.	37	8.6
Toplam	430	100.0

Çizelge 2’de velilerin çocuklarına ait özellikleri incelendiğinde, velilerin %11.6’sının 1, %32.8’sinin 2, %20.9’unun 3, %18.8’inin 4 ve %15.8’inin 5 veya üzeri çocukları olduğu belirlenmiştir. Sahip oldukları çocukların %45.6’sının kız %54.4’ünün erkek olduğu, ebeveynlerin aylık olarak harcadıkları masrafların büyük çoğunluğunun %20.9 (f=90) oranı ile 1251-1500 TL arasında harcama yaptıkları belirlenirken, ebeveynlerin %50.7’sinin çocuklarının eğitimi için yaparken bütçelerinde ciddi tasarruflar yapmaları gerektirdiğini, %40.7’sine göre bütçelerini etkiliyor fakat ciddi anlamda tasarruflar yapmalarını gerektirmediğini düşünürken ebeveynlerin %8.6’sının ise çocukları için harcadıkları eğitim masraflarının bütçelerini etkilemedikleri belirlenmiştir. Ailelerin çoğunluğunun gelir düzeylerinin yüksek olduğu buna karşın bütçelerini etkilediğini belirtenlerin sayısının da yüksek

olduğu dikkate alındığında ailelerin eğitimden beklentilerinin yüksek olabileceği ve çocukları için önemli ölçüde harcama yaptıkları söylenebilir.

4.3. Velilerin Çocuklarının Eğitimleri Hakkındaki Bulgular

Araştırmaya katılan velilerin çocuklarının eğitimleri ile ilgili sorulara verdikleri cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 3'te sunulmuştur.

Çizelge 3. Velilerin Çocuklarının Eğitimleri Hakkındaki Bulgular

Çocuğu Anaokuluna Gönderme	f	%
Hayır	33	7.7
Evet	397	92.3
Çocuğun Özel Ders Alması		
Hayır	136	31.6
Evet	294	68.4
Ebeveynin Çocuğun Eğitim İle İlgili Etkinliklere Katılım Sağlama		
Hayır	156	36.3
Evet	274	63.7
Ebeveynlerin Eğitim İle İlgili Hükümet Politikalarını Takip Etme Durumu		
Hayır	136	31.6
Evet	294	68.4
Toplam	430	100.0

Çizelge 3'de velilerin %7.7'sinin çocuğunu anaokuluna göndermezken %92,3'ünün gönderdiği, %31.6'sının çocuğunun özel ders aldırılmıyorken %68.4'ünün aldırıldığı belirlenmiştir. Velilerin %36.3'ünün çocuğun eğitimi ile ilgili etkinliklere katılım sağlayamazken % 63.7'sinin katılım sağladığı belirlenmiştir. Velilerin %31.6'sının eğitim ile ilgili hükümet politikalarını takip etmezken %68.4'ünün takip ettiği belirlenmiştir.

4.4. Okul İdaresinin ve Öğretmenlerin Eğitime Karşı Olan Tutumunun Olumlu Etki Bırakmasına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan velilerde, okul idaresinin ve öğretmenlerin eğitime karşı olan tutumunun olumlu etki bırakmasına ilişkin verdikleri cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 4'te sunulmuştur.

Çizelge 4. Okul İdaresinin ve Öğretmenlerin Eğitime Karşı Olan Tutumunun Olumlu Etki Bırakması Durumu

Okul İdaresinin ve Öğretmenlerin Eğitime Karşı Olan Tutumu Sizde Olumlu Etkiler Bırakır Mı?	f	%
Hayır	101	23.5
Evet	329	76.5
Toplam	430	100.0

Velilerin %23.5'inin okul idaresinin ve öğretmenlerin eğitime karşı olan tutumunun olumlu etkiler bırakmadığını düşünürken %76.5'inin ise okul idaresinin ve öğretmenlerin eğitime karşı olan tutumunun olumlu etki bıraktığını düşündüğü belirlenmiştir. Velilerin okul idaresinden genel itibariyle memnuniyet duydukları söylenebilir.

4.5. Okul İdaresinin Çocuğun Eğitimi İçin Gerekli Tüm Koşulları Sağlamasına İlişkin Bulgular

Araştırmada okul idaresinin çocuğun eğitimi için gerekli tüm koşulları sağlaması durumuna ilişkin verdikleri cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 5'te sunulmuştur.

Çizelge 5. Okul İdaresinin Çocuğun Eğitimi İçin Gerekli Tüm Koşulları Sağlaması Durumu

Okul İdaresi, Çocuğunuzun Eğitimi İçin Gerekli Tüm Koşulları Sağlamakta Mıdır?	f	%
Hayır	93	21.6
Evet	337	78.4
Toplam	430	100.0

Velilerin %21.6'si okul idaresi, çocuklarının eğitimi için gerekli tüm koşulları sağlamadığını düşünürken %78.4'ü ise okul idaresi, çocuklarının eğitimi için gerekli tüm koşulları sağladığını düşünmektedir. Okul idaresinin öğrencilere yönelik koşullar sağladıklarına yönelik düşünceleri oldukça yüksektir.

4.6. Okulda Çocukların Yaratıcılığını Destekleyen Çalışmalara Yer Verilmesine İlişkin Bulgular

Araştırmada okulda çocukların yaratıcılığını destekleyen çalışmalara yer verilmesine ilişkin verilen cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları

Çizelge 6'da sunulmuştur.

Çizelge 6. Okulda Çocukların Yaratıcılığını Destekleyen Çalışmalara Yer Verilme Durumu

Okulda Çocuğunuzun Yaratıcılığını Destekleyen Çalışmalara Yer Veriliyor Mu?	f	%
Hayır	210	48.8
Evet	220	51.2
Toplam	430	1000

Velilerin %48.4'inin okulda çocukların yaratıcılığını destekleyen çalışmalara yer verilmediğini düşünürken %51.2'sine göre ise okulda çocukların yaratıcılığını destekleyen çalışmalara yer verildiğini düşünmektedir. Veliler, okulun öğrencilerin yaratıcılıklarını destekleyecek çalışmalara yer verme durumunun vermeme durumu ile hemen hemen aynı düzeyde düşündükleri söylenebilir.

4.7. Okulda Uygulanan Eğitim Programının Çocukların Milli Manevi Değerler Kazanması ve Bu Değerleri Pekiştirme Açısından Yeterli Görülmesine İlişkin Bulgular

Araştırmada okulda uygulanan eğitim programının çocukların milli manevi değerler kazanması ve bu değerleri pekiştirme açısından yeterli görülmesine ilişkin verilen cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 7'de sunulmuştur.

Çizelge 7. Okulda Uygulanan Eğitim Programını Çocukların Milli Manevi Değerler Kazanması ve Bu Değerleri Pekiştirme Açısından Yeterli Görülme Durumu

Okulda Uygulanan Eğitim Programını Çocuğunuzun Milli Manevi Değerler Kazanması ve Bu Değerleri Pekiştirme Açısından Yeterli Buluyor Musunuz?	f	%
Hayır	141	32.8
Evet	289	67.2
Toplam	430	100.0

Velilerin %32.8'inin okulda uygulanan eğitim programını çocuklarının milli manevi değerler kazanması ve bu değerleri pekiştirme açısından yeterli bulmuyorken %67.2'si ise yeterli görmektedir. Veliler, öğrencilerin moral değerleri kazandırma bakımında olumlu düşünceleri olsa da yüksek düzeyde olmadığı söylenebilir.

4.8. Okulda Düzenlenen Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Beklentilerini Karşılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada okulda düzenlenen sosyal ve kültürel faaliyetlerin beklentilerini karşılama ilişkisi verilen cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 8’de sunulmuştur.

Çizelge 8. Okulda Düzenlenen Sosyal ve Kültürel Faaliyetler Beklentinizi Karşılama Durumu

Okulda Düzenlenen Sosyal ve Kültürel Faaliyetler Beklentinizi Karşılıyor Mu?	f	%
Hayır	307	71.4
Evet	123	28.6
Toplam	430	100.0

Velilerin %71.4’ünün okulda düzenlenen sosyal ve kültürel faaliyetler beklentileri karşılamıyorken %28.6’sının ise okulda düzenlenen sosyal ve kültürel faaliyetler beklentileri karşıladığı belirlenmiştir. Veliler okulda yeterince sosyal ve kültürel faaliyetlere yer vermediklerini düşünmektedirler.

4.9. Çocuğun Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada çocuğun yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmasına ilişkin verilen cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 9’da sunulmuştur.

Çizelge 9. Çocuğun Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu

Çocuğunuzun Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Buluyor Musunuz?	f	%
Hayır	222	51.6
Evet	208	48.4
Toplam	430	100.0

Velilerin %51.6’sının çocuğun yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmuyorken %48.4’ünün ise çocuğun yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulduğunu belirlenmiştir. Veliler, çocuklarının çevre ile sağlıklı ilişki kurmak için aldıkları

eğitimin yeterliliği konusunda düşünceleri genel itibari ile olumlu olmadığı gözlenmiştir.

4.10. Okulda Çocuğunun Kişilik Gelişiminin Desteklenmesi ve Kendini Geliştirebilmesi İçin Çalışmalar Yapılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada okulda çocuğunun kişilik gelişiminin desteklenmesi ve kendini geliştirebilmesi için çalışmalar yapılması ile ilgili soruya verdikleri cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 10’da sunulmuştur.

Çizelge 10. Okulda Çocuğunun Kişilik Gelişiminin Desteklenmesi ve Kendini Geliştirebilmesi İçin Çalışmalar Yapılma Durumu

Okulda Çocuğunuzun Kişilik Gelişiminin Desteklenmesi ve Kendini Geliştirebilmesi İçin Çalışmalar Yapılmalı Mı?	f	%
Hayır	0	0.00
Evet	430	100.0
Toplam	430	100.0

Velilerin tamamının okulda çocuğunun kişilik gelişiminin desteklenmesi ve kendini geliştirebilmesi için çalışmalar yapılması gerektiğini düşündüğü belirlenmiştir. Bu durum velilerin kişilik gelişimi açısından destekleyici bir eğitime gereksinim duyulduğunu da göstermesi açısından önemli olduğu şeklinde de değerlendirilebilir.

4.11. Çocuğun Öğretmeninin Velilerle İletişimiyle İlgili Bulgular

Araştırmada çocuğun öğretmeninin velilerle iletişimiyle ilgili soruya verdikleri cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 11’de sunulmuştur.

Çizelge 11. Çocuğun Öğretmeninin Velilerle İletişim Durumu

Çocuğunuzun Öğretmeninin Velilerle İletişimi İyi Mi?	f	%
Hayır	96	22.3
Evet	334	77.7
Toplam	430	100.0

Velilerin %22.3’ünün çocuğun öğretmeninin velilerle iletişim iyi olmadığını düşünürken, %77.7’sinin ise çocuğun öğretmeninin velilerle iletişim iyi olduğunu

düşünmektedir. Veliler, çocuklarının öğretmenleri ile iletişimlerini yeterli düzeyde gördükleri söylenebilir.

4.12. İhtiyaç Duyulduğunda Kolaylıkla Çocuğun Öğretmeniyle İletişim Kurabilmesine İlişkin Bulgular

Araştırmada ihtiyaç duyulduğunda kolaylıkla çocuğun öğretmeniyle iletişim kurabilmesiyle ilgili sorulan soruya verilen cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 12’de sunulmuştur.

Çizelge 12. İhtiyaç Duyulduğunda Kolaylıkla Çocuğun Öğretmeniyle İletişim Kurabiliyor Durumu

İhtiyaç Duyulduğunda Kolaylıkla Çocuğunuzun Öğretmeniyle İletişim Kurabiliyor Musunuz?	f	%
Hayır	143	33,3
Evet	287	66.7
Toplam	430	100.0

Katılımcıların %33.3’ünün ihtiyaç duyulduğunda kolaylıkla çocuğun öğretmeniyle iletişim kuramadığını belirtirken, %66.7’si ihtiyaç duyulduğunda kolaylıkla çocuğun öğretmeniyle iletişim kurabildikleri belirlenmiştir. Velilerin çok yüksek olmasa da önemli bir çoğunluğu, gerekli olduğunda çocuklarının öğretmenleri ile kolayca iletişim kurabildikleri söylenebilir.

4.13. İhtiyaçlar Doğrultusunda Veli Okul İşbirliğinin Arttırılması İçin Gerekli Çalışmalar Yapılması Hakkında Bulgular

Araştırmada ihtiyaçlar doğrultusunda veli okul işbirliğinin arttırılması için gerekli çalışmalar yapılması ile ilgili soruya verdikleri cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 13’te sunulmuştur.

Çizelge 13. İhtiyaçlar Doğrultusunda Veli Okul İşbirliğinin Arttırılması İçin Gerekli Çalışmalar Yapılması Durumu

İhtiyaçlar Doğrultusunda Veli Okul İşbirliğinin Arttırılması İçin Gerekli Çalışmalar Yapılıyor Mu?	f	%
Hayır	234	54.4
Evet	196	45.6
Toplam	430	100.0

Velilerin %54.4'ünün ihtiyaçlar doğrultusunda veli okul işbirliğinin arttırılması için gerekli çalışmalar yapılmadığını düşünürken, %45.6'sına göre ise ihtiyaçlar doğrultusunda veli okul işbirliğinin arttırılması için gerekli çalışmalar yapıldığını düşündükleri belirlenmiştir. Velilerin, okullarla işbirliğini yeterli düzeyde görmedikleri söylenebilir. Her ne kadar veliler öğretmenlerle iletişim konusunda sorun yaşamadıklarını belirtse de (Çizelge 11 ve Çizelge 12) okul-veli işbirliği konusunda yeterli düzeyde çalışma yapılmadığını belirtmeleri, okul yönetimleri ile ilgili iletişim konusunda sorunlar yaşanmakta olduğunu düşündürmektedir.

4.14. Veli Toplantılarına Katılmaları Hakkında Bulgular

Araştırmada velilerin veli toplantılarına katılmasıyla ilgili sorulan soruya verilen cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 14'te sunulmuştur.

Çizelge 14. Veli Toplantılarına Katılma Durumu

Veli Toplantılarına Siz Ya Da Eşiniz Hangi Sıklıkla Katılırsınız?	f	%
Hiç katılmayız	12	2.8
Çok az katılırız	22	5.1
Bazen katılırız	57	13.3
Çoğunlukla katılırız	162	37.7
Sürekli katılırız	177	41.2
Toplam	430	100.0

Velilerin %2.8'inin veli toplantılarına hiç katılmadıkları, %5.1'inin çok az katıldığı, %13.3'ünün bazen katıldığı, %37.7'sinin çoğunlukla katıldığı ve %41.2'sinin sürekli veli toplantılarına katıldıkları belirlenmiştir. Veli toplantılarına sürekli katılımın çok yüksek olmadığı söylenebilir.

4.15. Çocuğun Okuluna Öğretmenleriyle Veli Toplantıları Haricinde Görüşmek İçin Gitme Sıklığı Hakkında Bulgular

Araştırmada velilerin çocuğun okuluna öğretmenleriyle veli toplantıları haricinde görüşmek için gitme sıklığı ile ilgili sorulan soruya verdikleri cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 15’te sunulmuştur.

Çizelge 15. Çocuğun Okuluna Öğretmenleriyle Veli Toplantıları Haricinde Görüşmek İçin Gitme Sıklığı

Çocuğunuzun Okuluna Öğretmenleriyle Veli Toplantıları Haricinde Görüşmek İçin Hangi Sıklıkla Gidersiniz?	f	%
Hiç gitmem	3	.7
Yılda bir defa giderim	40	9.3
Bir dönemde bir defa giderim	109	25.3
Ayda bir defa giderim	132	30.7
Her hafta en az bir defa giderim	146	34.0
Toplam	430	100.0

Velilerin %0.7’sinin çocuğun okuluna öğretmenleriyle veli toplantıları haricinde görüşmek için hiç gitmediği, %9.3’ünün yılda bir defa gittiği, %25.3’ünün bir dönemde bir defa gittiği, %30.7’sinin ayda bir defa gittiği ve %34’ünün her hafta en az bir defa gittiği belirlenmiştir. Velilerin çocuklarının öğretmenleri ile çocuklarının durumunu görüşmek açısından genel itibari ile öğretmenleri ile iletişime geçtikleri söylenebilir.

4.16. Okuldaki Günlük Ders Saatleri Hakkındaki Bulgular

Araştırmada okuldaki günlük ders saatleri hakkında sorulan soruya verilen cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 16’da sunulmuştur.

Çizelge 16. Okuldaki Günlük Ders Saatleri Hakkındaki Bulgular

Okuldaki Günlük Ders Saatleri Sizce Nasıl?	n	%
Ders Saatleri Az	64	14.9
Ders Saatleri Yeterli	258	60.0
Ders Saatleri Çok	108	25.1
Toplam	430	100.0

Velilerin %14.9’unun okuldaki günlük ders saatini az olarak görmekte, %60’ının ders saatini yeterli görmekteyken %25.1’inin ise ders saatlerini çok fazla olduğunu düşündüğü belirlenmiştir. Velilerin okuldaki ders saatlerini az bulanların

sayısı, çok bulanlardan daha az olması öğrencilerin daha fazla sosyo-kültürel, sportif ve sanatsal etkinliklere yer vermeleri gerektiğini de düşündürmektedir.

4.17. Çocuğun Sınıf Mevcudu Hakkındaki Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının sınıf mevcudu ile ilgili soruya verdikleri cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 17’de sunulmuştur.

Çizelge 17. Çocuğunuzun Sınıfının Mevcudu Hakkındaki Bulgular

Çocuğunuzun Sınıfının Mevcudu Sizce Nasıl?	f	%
Çok Kalabalık	67	15.6
Normal Sayıda	286	66.5
Az Sayıda	77	17.9
Toplam	430	100.0

Velilerin %15.6’sının çocuğunun sınıf mevcudunun çok kalabalık olduğunu, %66.5’inin normal sayıda ve %17.9’unun az sayıda olduğunu düşünmektedir. Velilerin geneli, sınıf mevcutlarının yeterli olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte azımsanamayacak düzeyde de kalabalık buldukları gözlenmiştir.

4.18. İlkokuldan Sonra Çocuğun Eğitim Hayatına Nasıl Yön Verme Düşündüklerine Dair Bulgular

Araştırmada velilerin ilkokuldan sonra çocuğun eğitim hayatına nasıl yön verme düşündüklerine dair soruya verdikleri cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 18’de sunulmuştur.

Çizelge 18. İlkokuldan Sonra Çocuğun Eğitim Hayatına Nasıl Yön Verme Düşündüklerine Dair Bulgular

İlkokuldan Sonra Çocuğunuzun Eğitim Hayatına Nasıl Yön Vermeyi Düşünüyorsunuz?	f	%
İyi eğitim veren bir ortaokula gönderirim	331	77.0
İmam-Hatip Ortaokuluna gönderirim	30	7.0
Özel okula gönderirim.	60	14.0
Kararsızım	9	2.1
Toplam	430	100.0

Velilerin%77’sinin ilkokuldan sonra çocuğun eğitimi hayatı için iyi eğitim veren bir ortaokula göndermeyi planlarken, %7’si imam-hatip ortaokuluna

göndermeyi, %14'ünün özel okula göndermeyi ve %2.1'inin ilkokuldan sonra çocuğun eğitim hayatı hakkında kararsız kaldığı belirlenmiştir.

4.19. Çocuğun Eğitim Hayatı Sonunda Nasıl Bir Meslek Seçeceğine Dair Bulgular

Araştırmada çocuğun eğitim hayatı sonunda nasıl bir meslek seçeceği ile ilgili sorulan soruya verilen cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 19'da sunulmuştur.

Çizelge 19. Çocuğun Eğitim Hayatı Sonunda Nasıl Bir Meslek Seçeceğine Dair Bulgular

Çocuğunuzun eğitim hayatı sonunda nasıl bir meslek seçmesini istersiniz?	f	%
Yüksek gelirli bir meslek	72	16.7
Toplumda saygın bir meslek	158	36.7
Öğretmenlerinin ve okul idaresinin yönlendireceği bir meslek	83	19.3
Çocuğumun ilgi ve yeteneklerine göre kendisinin seçeceği bir meslek	117	27.2
Toplam	430	100.0

Velilerin %16.7'sinin çocuğun eğitim hayatı sonunda yüksek gelirli bir mesleğinin olmasını isterken, %36.7'sinin çocuğunun toplumda saygın bir mesleğinin olmasını istemektedir. Velilerin %19.3'ünün çocuklarını okul bittiğinde öğretmenlerinin ve okul idaresinin yönlendireceği bir mesleğinin olması ve %27.2'sinin okul bittiğinde çocuğumun ilgi ve yeteneklerine göre kendisinin seçeceği bir mesleği istediği belirlenmiştir. Velilerin önemli bir kısmı çocuğun yetenekleri yerine toplumda saygın bir mesleği arzulamaları aynı zamanda ailelerin eğitim konusunda yeterli düzeyde bilince sahip olmadıklarını veya sosyo-ekonomik kaygılarının bir yansıması olarak bu yönde düşünce belirtmiş olabilecekleri düşünülebilir. Ülkelerin sosyo-kültürel ve ekonomik koşulları, ailelerin çocuklarından beklentilerini şekillendirebilmektedir. Bu noktada azımsanamayacak bir oran olarak yüksek gelirli bir mesleğe yönlendirmelerini istemeleri de dikkate değer bir husus olarak değerlendirilebilir.

4.20. Velilerin Çocuğun Gittiği İlkokul Hakkında Genel Olarak Görüş ve Önerilerine Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuğunun gittiği ilkokul hakkındaki genel olarak görüş ve önerilerine dair sorulan soruya verdikleri cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Bu kapsamda velilere 10 maddelik bir ifade sunulmuştur. Veliler isterlerse birden fazlasını işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. Analiz sonuçları Çizelge 20’de sunulmuştur.

Çizelge 20. Velilerin Çocuğun Gittiği İlkokul Hakkında Genel Olarak Görüş ve Önerileri

Çocuğunuzun gittiği ilkokul hakkında genel olarak görüş ve önerileriniz nelerdir?	f	%
Çocuğumun ders başarısının artırılması için okul olarak daha çok çaba sarf edilmeli	430	10.1
Veli ile iletişim kurmaya daha çok önem verilmeli	430	10.1
Kişilik gelişimi (ergenlik, psiko-motor gelişim vs.) konularında veliler bilgilendirilmeli	430	10.1
Çocuğumu dini konularda bilgilendirmeli	375	8.8
Çocuğumun devletine ve milletine bağlı bir insan olarak yetişmesini sağlamalı	430	10.1
Çocuğuma kitap okuma alışkanlığı kazandırılmalı	430	10.1
Çocuğuma verimli ders çalışma alışkanlığı kazandırılmalı	430	10.1
Sosyal faaliyetlere (kültürel, sportif) önem verilerek etkinlikler artırılmalı	430	10.1
Rehberlik Servisi etkin ve etkili olmalı	430	10.1
Çocuğuma saygı, doğruluk, dürüstlük vb. gibi ahlaki davranışları kazandırılmalı	430	10.1
Toplam	4245	100.0
#Çoklu yanıt olduğundan katılımcı sayısı örneklem sayısını geçebilir.		

Velilerin çocuğun gittiği ilkokul hakkında genel olarak görüş ve önerileri incelendiğinde, %8.8’inin çocuğumu dini konularda bilgilendirmeli gerektiğini düşünürken, velilerin tamamı ise bunun dışındaki diğer tüm görüş ve önerilere katıldığı belirlenmiştir. Velilerin dini konularda çocuklarının bilgilendirilmesini isteyenlerin sayısı araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunca da ifade edilmiş olsa da bu konuda eğitim verilmemesi yönünde görüş belirtenlerin olması önemli olarak değerlendirilebilir.

4.21. Velilerin Çocukları İçin İlkokuldan Beklentileri Hakkında Bulgular

Araştırmada velilerin çocukları için ilkokuldan beklentileri hakkında toplamda 8 ifade verilmiştir. Velilerin bu ifadelerden birden fazlasına cevap verebilecekleri belirtilmiştir. Velilerin sorula soruya verdikleri cevapların betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 21’de sunulmuştur.

Çizelge 21. Velilerin Çocukları İçin İlkokuldan Beklentileri

Çocuğunuz için ilkokuldan beklentileriniz nelerdir?	f	%
Okuma-yazmayı ve hesap yapabilecek kadar basit matematik bilgisini öğretmesi	97	3.3
Dini, milli ve ahlaki değerleri kazandırması	430	14.5
Çocuğumu özgüven ve sorumluluk sahibi olarak yetiştirmesi	426	14.4
Kişilik gelişimine olumlu etki ederek çocuğumu karakterli ve kendini gerçekleştiren birey olarak yetiştirmesi	413	14.0
Çocuğu sokağın zararlı alışkanlıklarından uzak tutması	385	13.0
Çocuğumu hayata hazırlamalı	400	13.5
Çocuğumun iyi bir meslek sahibi olması için temel eğitimi vermesi	396	13.4
Çocuğumun insanlarla iyi bir iletişim kurmasını sağlamalı ve onu sosyalleştirmeli	410	13.9
Toplam	2957	100.00

Velilerin çocukları için ilkokuldan beklentileri incelendiğinde en düşük sayı ile (f=97, %3.3) okuma-yazmayı ve hesap yapabilecek kadar basit matematik bilgisini öğretmesi beklediğini belirtmiştir. Velilerin %14.5’inin Dini, milli ve ahlaki değerleri kazandırması bekledikleri, %14.4’ünün Velilerin %13’ünün Çocuğu sokağın zararlı alışkanlıklarından uzak tutmasını bekledikleri, %13.5’ünün Çocuğumu hayata hazırlamasını bekledikleri, %13.4’ünün Analiz sonuçları, velilerin ağırlıklı olarak çocuklarını temel eğitimin amaçları ile uyumlu bir birey olarak yetişmesini beklediklerini ancak okulun aynı zamanda bir bakıcılık kurumu gibi görüldüğünü de gösterdiği söylenebilir.

4.22. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Yaş Grupları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile yaş grupları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları

Çizelge 22’de sunulmuştur.

Çizelge 22. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Yaş Grupları Arasındaki İlişki

Yaş		Hayır	Evet	X ²	p*
30-36	F	62	40	5.791	0.055
	%	27.90	19.20		
37-43	F	105	100		
	%	47.30	48.10		
44 veya üzeri	f	55	68		
	%	24.80	32.70		

*p<.05

Velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile yaş grupları arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir (p>0.05). Çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmayanların büyük çoğunluğunun %47.3 oranı ile 37-43 yaş aralığındayken yeterli bulanların büyük çoğunluğunun %48.10 oranı ile 37-43 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Velilerin yaş düzeyi çocuklarının çevreyle olumlu ilişki kurmakla ilgili okulda alınan eğitimin yeterliliği konusundaki görüşler üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

4.23. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Öğrenciye Yakınlık Durumları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile öğrenciye yakınlık durumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 23’te sunulmuştur.

Çizelge 23. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Öğrenciye Yakınlık Durumları Arasındaki İlişki

Öğrenciye Yakınlık		Hayır	Evet	X ²	p*
Annesi	f	137	132	0.140	0.708
	%	61.7	63.5		
Babası	f	85	76		
	%	38.3	36.5		

*p>.05

Velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile öğrenciye yakınlık durumu arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p=0,708$; $p>0.05$). Çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmayanların büyük çoğunluğunun %61.7 oranı ile çocuğun annesi olduğu belirlenirken yeterli bulanların büyük çoğunluğunun %63.5 oranı ile çocuğun yakınlığı olarak çocuğun babası olduğu belirlenmiştir.

4.24. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Cinsiyeti Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile çocuğun cinsiyeti arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı dair Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 24'te sunulmuştur.

Çizelge 24. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Cinsiyeti Arasındaki İlişki

Çocuğun Cinsiyeti		Hayır	Evet	X ²	p*
Kız	f	78	118	20.190	0.001
	%	35.1	56.7		
Erkek	f	144	90		
	%	64.9	43.3		

* $p<0.05$

Velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile çocuğun cinsiyet durumu arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu belirlenmiştir ($X^2=20.190$; $p=0.001$; $p<0.05$). Çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmayanların büyük çoğunluğunun %64.9 oranı ile erkek çocuğu sahibi olduğu belirlenirken yeterli bulanların büyük çoğunluğunun %56.7 oranı ile kız çocuğu sahibi olduğu belirlenmiştir. Çocuğun cinsiyeti velilerin görüşleri üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

4.25. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Sahip Olunan Çocuk Sayısı Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile sahip olunan çocuk sayısı arasında anlamlı ilişki olup olmadığına dair Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 25'te sunulmuştur.

Çizelge 25. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Sahip Olunan Çocuk Sayısı Arasındaki İlişki

Sahip Olunan Çocuk Sayısı		Hayır	Evet	X ²	p*
1	f	29	21	4.850	0.303
	%	13.1	10.1		
2	f	69	72		
	%	31.1	34.6		
3	f	48	42		
	%	21.6	20.2		
4	f	47	34		
	%	21.2	16.3		
5 veya üzeri	f	29	39		
	%	13.1	18.8		

*p

Velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile sahip olunan çocuk sayısı arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir (p=0.303; p>0.05). Çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmayanların büyük çoğunluğunun %31.1 oranı ile 2 çocuk sahibi olduğu belirlenirken yeterli bulunanların büyük çoğunluğunun %34.6 oranı ile yine 2 çocuk sahibi olduğu belirlenmiştir. Çocuk sayısı, velilerin görüşleri üzerinde anlamlı etkiye sahip değildir.

4.26. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Öğrenim Durumu Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile öğrenim durumu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 26’da sunulmuştur.

Çizelge 26. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Öğrenim Durumu Arasındaki İlişki

Eğitim Durumu		Hayır	Evet	X ²	p*
İlkokul	f	65	66	1.440	0.696
	%	29.3	31.7		
Ortaokul	f	52	39		
	%	23.4	18.8		
Lise	f	69	67		
	%	31.1	32.2		
Yüksekokul/Üniversite	f	36	36		
	%	16.2	17.3		

*p>.05

Velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile eğitim durumu arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir (p=0.696; p>0.05). Çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmayanların büyük çoğunluğunun %31.1 oranı ile lise mezunu belirlenirken yeterli bulanların büyük çoğunluğunun %32.2 oranı ile yine lise mezunu olduğu belirlenmiştir. Velinin eğitim düzeyi, görüşleri üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

4.27. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Velinin Eşinin Öğrenim Durumu Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile velinin eşinin öğrenim durumu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 27’de sunulmuştur.

Çizelge 27. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu Eşin Öğrenim Durumu Arasındaki İlişki

Eşin Eğitim Durumu		Hayır	Evet	X ²	p*
İlkokul	f	30	22	4.691	0.196
	%	13.5	10.6		
Ortaokul	f	95	79		
	%	42.8	38.0		
Lise	f	58	74		
	%	26.1	35.6		
Yüksekokul/Üniversite	f	39	33		
	%	17.6	15.9		

*p>.05

Velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile eşin eğitim durumu arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir (p=0.196; p>0.05). Çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmayanların büyük çoğunluğunun %42.8 oranı ile eşi ortaokul mezunu olduğu belirlenirken yeterli bulanların büyük çoğunluğunun %38.0 oranı ile yine eşlerinin ortaokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Eşin eğitim düzeyi, velinin görüşleri üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı söylenebilir

4.28. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Velinin Mesleği Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile velinin mesleği arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 28’de sunulmuştur.

Çizelge 28. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Meslek Durumu Arasındaki İlişki

Meslek Durumu		Hayır	Evet	X ²	p*
İşçi	f	40	32	1.169	0.883
	%	18.0	15.4		
Esnaf-Tüccar	f	24	24		
	%	10.8	11.5		
Öğretmen	f	28	24		
	%	12.6	11.5		
Memur	f	70	74		
	%	31.5	35.6		
Ev-Hanımı	f	60	54		
	%	27.0	26.0		

*p>.05

Velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile meslekler arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir (p=0.883; p>0.05). Çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmayanların büyük çoğunluğunun %31.5 oranı ile memur olduğu belirlenirken yeterli bulanların büyük çoğunluğunun %35.6 oranı ile yine memur olduğu belirlenmiştir. Velinin mesleği, görüşleri üzerinde anlamlı etkiye sahip değildir.

4.29. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Velinin Eşinin Mesleği Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile velinin eşinin mesleği arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 29'da sunulmuştur.

Çizelge 29. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Eşin Meslek Durumu Arasındaki İlişki

Eşin Meslek Durumu		Hayır	Evet	X ²	p*
İşçi	f	74	75	2.970	0.563
	%	33.3	36.1		
Esnaf-Tüccar	f	47	31		
	%	21.2	14.9		
Öğretmen	f	29	30		
	%	13.1	14.4		
Memur	f	29	27		
	%	13.1	13.0		
Ev-Hanımları	f	43	45		
	%	19.4	21.6		

*p>.05

Velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile eşin meslek grubu arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir (p=0.563; p>0.05). Çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmayanların büyük çoğunluğunun %33.3 oranı ile eşlerinin işçi olduğu belirlenirken yeterli bulanların büyük çoğunluğunun %36.1 oranı ile yine eşlerinin işçi olduğu belirlenmiştir. Velinin eşinin mesleği, çocuklarının çevreyle olumlu ilişki kurma noktasında velilerin görüşleri üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

4.30. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Ailenin Gelir Durumu Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile ailenin gelir durumu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 30'da sunulmuştur.

Çizelge 30. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Ailenin Gelir Durumu Arasındaki İlişki

Ailenin Gelir Durumu		Hayır	Evet	X ²	p*
2001 – 2500 TL	f	18	6	15.381	0.017
	%	8.1	2.9		
2501 – 3000	f	31	27		
	%	14.0	13.0		
3001 – 3500	f	18	17		
	%	8.1	8.2		
3501 – 4000	f	0	9		
	%	0.0	4.3		
4001 – 4500	f	12	12		
	%	5.4	5.8		
4501 – 5000	f	30	33		
	%	13.5	15.9		
5001 TL ve Üzeri	f	113	104		
	%	50.9	50.0		

*p<0.05

Velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile gelir düzeyleri grubu arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu belirlenmiştir ($X^2=15.381$; $p=0.017$; $p<0.05$). Çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmayanların büyük çoğunluğunun %50.9 oranı ile 5001 tl ve üzeri geliri varken, yeterli bulanların büyük çoğunluğunun %50 oranı ile yine 5001 tl ve üzeri bir geliri olduğu belirlenmiştir. Düşük gelir grubundaki veliler çocuğun okulda aldığı eğitimin çevreyle olumlu ilişki kurması noktasında yetersiz bulurken, yüksek gelir grubundakiler bu konuda daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

4.31. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Eğitimi İçin Aylık Harcanan Para Miktarı Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile çocuğun eğitimi için aylık harcanan para miktarı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 31’de sunulmuştur.

Çizelge 31. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Eğitimi İçin Aylık Harcanan Para Miktarı Arasındaki İlişki

Çocuk Eğitimi İçin Harcanan Para		Hayır	Evet	X ²	p*
0 – 100	f	9	3	27.917	0.001
	%	4.10	1.40		
101 – 200	f	15	12		
	%	6.80	5.80		
201 – 400	f	18	9		
	%	8.10	4.30		
401 – 600	f	25	40		
	%	11.30	19.20		
601 – 800	f	27	37		
	%	12.20	17.80		
801 – 1000	f	18	23		
	%	8.10	11.10		
1001 – 1250	f	34	21		
	%	15.30	10.10		
1251 – 1500	f	59	31		
	%	26.60	14.90		
1501 TL ve Üzeri	f	17	32		
	%	7.70	15.40		

*p<0.05

Velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile çocuğun eğitimi için harcanan para miktarı arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu belirlenmiştir ($X^2=27.917$; $p=0.001$; $p<0.05$). Çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmayanların büyük çoğunluğunun %26,6 oranı ile çocukları için 1251-1500 tl arasında harcama yaparken, yeterli bulanların büyük çoğunluğunun %19,2 oranı ile çocuklarının eğitimi için 401-600 TL arasında harcama yaptıkları belirlenmiştir. Harcama düzeyi düşük olanlar daha olumsuz, orta düzeyde harcama yapanların olumlu görüşe sahip oldukları gözlenmiştir. Olumsuz görüşe sahip olanların sayısının daha fazla olduğu söylenebilir.

4.32. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Eğitimi İçin Aylık Harcanan Para Miktarı Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile çocuğun eğitimi için aylık harcanan paranın aile bütçesine etkisi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 32’de sunulmuştur.

Çizelge 32. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuk Eğitimi İçin Aylık Harcanan Para Miktarının Aile Bütçesine Etkisi Arasındaki İlişki

Çocuk Eğitimi İçin Harcanan Paranın Aile Bütçesine Etkisi		Hayır	Evet	X ²	p*
Bütçemizde ciddi tasarruflar yapmamızı gerektiriyor	f	109	109	4.122	0.127
	%	49.1	52.4		
Bütçemizi etkiliyor fakat ciddi anlamda tasarruflar yapmamızı gerektirmiyor	f	88	87		
	%	39.6	41.8		
Bütçemizi etkilemiyor.	f	25	12		
	%	11.3	5.8		

*p>.05

Velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile çocuğun eğitimi için harcanan para miktarının aile bütçesine etkisi arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir (p=0.127; p>0.05). Çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmayanların büyük çoğunluğunun %49.1 oranı ile çocuğun eğitimi için harcanan para miktarının aile bütçesine etkisi olarak bütçemizde ciddi tasarruflar yapmamızı gerektirdiğini düşünürken, yeterli bulanların büyük çoğunluğunun %52.4 oranı ile yine bütçemizde ciddi tasarruflar yapmalarını gerektirdiğini düşündükleri belirlenmiştir.

4.33. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Anaokuluna Gönderilme Durumu Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmada velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile çocuğun eğitimi için aylık harcanan paranın aile bütçesine etkisi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 33'te sunulmuştur.

Çizelge 33. Velilerin Çocuklarının Yaşadığı Çevreyle Olumlu İlişkiler Kurabilmesi İçin Okulda Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma Durumu İle Çocuğun Ana Okuluna Gönderilmesi Durumu Arasındaki İlişki

Çocuğun Anaokuluna Gönderilmesi		Hayır	Evet	X ²	p*
Hayır	f	21	12	2.064	0.151
	%	9.5	5.8		
Evet	f	201	196		
	%	90.5	94.2		

*p>.05

Velilerin çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulma durumu ile çocuğun ana sınıfına yollanması arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir (p=0.151; p>0.05). Çocuklarının yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli bulmayanların büyük çoğunluğunun %90.5 oranı ile çocuğunu ana sınıfına yollarken, yeterli bulanların büyük çoğunluğunun %94.2 oranı ile yine çocuklarını ana sınıfına yolladıkları belirlenmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç

Çalışma sonucunda yapılan literatür araştırması ile paralellik arz eden sonuçlar elde edildiği görülmekte olup çalışmadan elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Araştırma sonucunda ailelerin tüm değişkenlerden bağımsız olarak ilkokul eğitimini önemseydiğini; eğitim programından, okullardan, öğretmenlerden ve çocuktan beklentilerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Örnekleme oluşturan ailelerin çoğunluğu çocuklarının eğitimi için yaptıkları harcamanın bütçelerinde ciddi tasarruflar yapmaları gerektirdiğini, çocuklarını anaokuluna gönderdiğini ve özel ders aldırıldığını ifade etmiştir.

Aileler çoğunlukla eğitimle ilgili toplantı, konferans, seminer, panel vb. etkinliklere katıldığını, eğitimle ilgili hükümet politikalarını takip ettiğini, okul idaresinin ve öğretmenlerin eğitime karşı tutumlarının kendilerini olumlu etkilediğini ifade etmiştir.

Okul idaresinin çocuklarının eğitimi için gerekli tüm koşulları sağladığını, okulda çocuğunun yaratıcılığını destekleyen çalışmalara yer verildiğini, okulda uygulanan eğitim programının çocuklarının milli, manevi değerler kazanması ve bu değerleri pekiştirmesi açısından yeterli bulunduğunu ifade eden aileler bu tür çalışmaların artarak devam etmesi gerektiği düşüncesindedir.

Okulda düzenlenen sosyal ve kültürel faaliyetlerin beklentilerini karşılamadığını ve okulda verilen eğitimin çocukların yaşadığı çevreyle uyumlu ilişkiler kurabilmesi için yeterli olmadığını ifade eden aileler çoğunluktadır.

Ailelerin tümü çocuklarının kişilik gelişiminin desteklenmesi ve kendilerini geliştirebilmeleri için okulda çalışmalar yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu anlamda okul yönetiminden beklentileri oldukça yüksektir.

Aileler ilkököl eğitimi sürecini çok önemseydiği için öğretmen ile sürekli iletişimde olmak istemektedirler. Bu yüzden ihtiyaç duyulduğunda çocuklarının öğretmeni ile kolaylıkla iletişim kurabildiklerini, veli toplantılarına sürekli katıldıklarını ve çocuğunun öğretmeniyle veli toplantıları dışında haftada en az bir defa görüştiklerini ifade etmiştir. Aileler çoğunlukla ihtiyaç duyulduğunda kolaylıkla çocuklarının öğretmeni ile iletişim kurabildiklerini ifade etmiştir.

İlkokul öğrencisinin dikkat süresini göz önünde bulundurarak okuldaki günlük ders yükünün yeterli olduğunu ve çocuğunun bulunduğu sınıfın mevcudunun ideal sayıda olduğunu ifade eden aile sayısı çoğunluktadır. Sınıf ortamında öğrenci sayısı ve etkileşimin kalitesi, birçok farklı sonuçlara yol açabilmektedir (Doyle, 1986: 394). Sınıf içinde yaşananlar anlık olarak bütün öğrencileri etkileyebileceği gibi bazen de çok azında etkiler bırakabilmektedir. Açık özelliği sayesinde doğru veya yanlış her türlü sonuç, sınıf ortamında öğrencilerin tanıklık edebileceği farklı sonuçlara ulaşabilmektedir.

Örnekleme oluşturan tüm aileler çocuğunun başarısının artırılması için okul yönetimince tüm paydaşların çokça çaba sarf etmesi gerektiğini ifade etmiştir. Eğitim öğretim ortamının fiziksel imkânları, bulunan araç ve gereç sayısı, çeşidi, ayrıca personel sayısı ve etkili iletişim süreçleri bu ortamların kalitesini belirleyen unsurları başında gelmektedir. Öğrenme faaliyetinin ve etkinliklerinin gerçekleştiği bu ortamın yeterli imkânlarla ve kaliteye sahip olması başarıyı olumlu etkilemektedir (Başaran, 1982, s. 17).

İlkokul eğitiminin birçok konuda temel oluşturduğu düşünülmektedir. Aileler çocuklarının ilkökoldan aldığı eğitimle devletine ve milletine bağlı bir insan olarak yetişmesinin sağlanması ve okuduğu ilkökölün çocuğa kitap okuma alışkanlığı kazandırması gerektiğini ifade etmiştir. İlkokul eğitimi öğrencilerin yaşam boyu bir temel olarak taşıyacakları eğitim girdileri için en önemli basamaktır. Bu durum öğrencinin gelişimi ve ilerlemesi için en önemli faktörler arasında yer almaktadır.

Ailelerin çoğunluğu çocuğunun gittiği ilkökölde verimli ders alışkanlığını kazanması, sosyal faaliyetlere katılması, rehberlik servisinden etkin bir şekilde yararlanması ve saygı, doğruluk, dürüstlük vb. ahlaki davranışların kazandırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Çocuğunun cinsiyeti kız olan ailelerin, çocuğu erkek olanlara kıyasla, çocuğunun dînî konularda bilgilendirilmesini daha çok istedikleri görülmektedir. Çalışmaya katılan ebeveynlerden çocuğunun cinsiyeti kız olanların çocuklarının gittiği ilkokulda çocuğunun dini konularda bilgilendirilmesi gerektiğini çocuğunun cinsiyeti erkek olanlara göre anlamlı şekilde daha fazla istedikleri görülmüş.

Ailelerin eğitim durumunun çocuklarının gittikleri ilkokulda dînî konularda bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüp düşünmeme konusundaki etkisini tespit etmek için Ki-kare analizi yapılmış olup bu analiz neticesinde eğitim durumu değişkeninin çocuğun dînî konularda bilgilendirilmesi düşüncesi üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir.

Çocuğunun eğitim hayatı sonunda toplumda saygın bir meslek seçmesini istediğini ve bunun için de ilkokuldan sonra çocuklarını iyi eğitim veren bir ortaokula göndereceğini ifade eden aileler çoğunluktadır.

Örnekleme oluşturan aileler (n = 430)okullardan çocukları için ilkokuldan dini, milli ve ahlaki değerleri kazanmasını, çocuğunun kendini bilen bir birey olarak yetişmesini, sokağın zararlı alışkanlıklardan uzak tutmasını, hayata hazırlamasını, ileride bir meslek sahibi olması için eğitim vermesini, insanlarla iyi bir iletişim kurmasını ve onun sosyalleşmesine katkı sağlamasını ifade etmiş iken hiçbir beklentisinin olmadığını ifade eden katılımcı bulunmamaktadır.

Çalışmaya katılan ebeveynlerden öğrencinin annesi olanların %84'ü, babası olanlardan %92'si çocuklarının gittikleri ilkokulda çocuğunun dini konularda bilgilendirilmesi gerektiğini ifade etmiş olup öğrenciye yakınlığa göre ilgili değişken açısından gruplar arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür.

Katılımcıların eğitim durumuna göre çocuklarının gittikleri ilkokulda çocuğunun dini konularda bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüp düşünmeme durumlarında farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Ki-kare analizi neticesinde eğitim durumuna göre ilgili değişken açısından anlamlı fark olmadığı görülmüştür.

Katılımcıların ailelerinin ortalama aylık gelirine göre çocuklarının gittikleri ilkokulda çocuğunun dini konularda bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüp, düşünmeleri açısından farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Ki-kare analizi neticesinde aylık geliri 1001-1500 TL ve 2001-2500 TL olanların tamamının

çocuğunun dini konularda bilgilendirilmesi gerektiğini düşündükleri, bununla birlikte ailenin ortalama aylık gelirin e göre ilgili parametre açısından gruplar arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür.

Ebeveynlerin büyük bölümü ilkokuldan sonra çocuklarını iyi bir eğitim veren ortaokula göndereceğini ifade etmiştir.

Çalışmaya katılan ebeveynlerin tamamı (n = 430) çocukları için ilkokuldan dini, milli ve ahlaki değerleri kazandırmasını, kişilik gelişimine olumlu etki ederek çocuğunun karakterli ve kendini gerçekleştiren birey olarak yetiştirmesini, çocuğunu sokağın zararlı alışkanlıklardan uzak tutmasını, çocuğunu hayata hazırlamasını, çocuğunun iyi bir meslek sahibi olması için temel eğitimi vermesini, çocuğunun insanlarla iyi bir iletişim kurmasını sağlamasını ve onu sosyalleştirmesini beklediğini ifade etmiş iken okuldan hiçbir beklentisinin olmadığını ifade eden katılımcı bulunmamaktadır

Çalışmaya katılan ebeveynlerin öğrenciye yakınlıklarına göre çocuklarının ilkokulda okuma-yazmayı ve hesap yapabilecek kadar basit matematik bilgisini öğretmesine yönelik düşünceleri açısından farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Ki-kare analizi neticesinde her ne kadar öğrencinin babası olan katılımcılardan evet verenlerin oranı öğrencinin annelerine göre daha yüksek olsa da gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır

Çalışmaya katılan ebeveynlerden çocuğunun cinsiyeti kız olanların okuma-yazmayı ve hesap yapabilecek kadar basit matematik bilgisini öğretmesini bekleyenlerin oranı çocuğu erkek olanlara göre daha düşük olmakla beraber ilgili parametre açısından gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Ailelerin eğitim durumuna göre çocukları için ilkokuldan beklentilerinden temel derslerden kazanımları öğretmesine yönelik beklentilerine ilişkin düşüncelerinin farklılık arz edip etmediğini tespit etmek için yapılan Ki-kare analizi neticesinde eğitim durumuna göre ilgili değişken açısından anlamlı fark olduğu görülmüştür.

Ailelerin ortalama aylık gelirin e göre çocukları için ilkokuldan beklentilerinden okuma-yazmayı ve hesap yapabilecek kadar basit matematik bilgisini öğretmesine yönelik beklentilerine ilişkin düşüncelerinin karşılaştırılması

için yapılan Ki-kare analizi sonucunda aylık gelire göre gruplar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür.

Çalışmaya katılan aileler çocuklarının eğitimi için aylık harcadıkları paraya göre çocukları için ilkokuldan beklentilerinden okuma-yazmayı ve hesap yapabilecek kadar basit matematik bilgisini öğretmesine yönelik beklentilerine ilişkin düşüncelerinin karşılaştırılması için yapılan Ki-kare analizi sonucunda aylık gelire göre gruplar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür.

Çalışmaya katılan ebeveynlerin mesleğine göre çocukları için ilkokuldan beklentilerinden okuma-yazmayı ve hesap yapabilecek kadar basit matematik bilgisini öğretmesine yönelik beklentilerine ilişkin düşüncelerinin karşılaştırılması için yapılan Ki-kare analizi sonucunda mesleğe göre gruplar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür.

İlkokul eğitimi öğrencilerin yaşam boyu bir temel olarak taşıyacakları eğitim girdileri için en önemli basamak olurken aileler için de oldukça önemlidir. Çocuklarını ilkokullara gönderen aileler başta öğretmenler olmak üzere okul yönetimi ve eğitim sistemine karşı beklenti içerisine girmektedirler. Çocuklarını ilk defa sınıflara gönderen aileler bu süreçte öğretmenlerden çocuklarına karşı daha öğretici ve yol gösterici olmalarını beklemenin yanı sıra özellikle aile-öğretmen ilişkilerinin de bilgilendirici şekilde olmasını istemektedirler. Bunun yanı sıra özellikle ailelerin ilkokul düzeyinden en büyük beklentileri bu dönemde görevlendirme olan öğretmen ya da ücretli öğretmenlerin çocuklarına eğitim vermelerini istememeleridir. Çünkü aileler ilkokul döneminde birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar çocuklarının aynı öğretmen tarafından okutulmasının öğrencinin yararına olacağını düşünmektedir. İlkokul dönemi aileler için, eğitim hayatının temellerinin atıldığı yer olmaktadır. Ailelerin bu dönemde eğitimden beklentileri daha yoğun ve diğer dönemlere göre daha farklı olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında ailelere çocuklarının başarı ya da başarısızlık nedenleriyle ilgili bilgi verilmesi, gerekli açıklamalarda bulunulması önemli görülmektedir. Başarılı durumlarda hangi alanlara yönelmesi gerektiği, başarısızlık durumlarında ise nedenleri ve sonuçlarına yönelik açıklamalar aileler

tarafından beklenmektedir (Sevinç, 2006; Hinnant vd., 2009; Seyfullahoğulları, 2012).

Ailedeki beklentileri etkileyen faktörler arasında sosyoekonomik durumların etkili olduğu görülmektedir (Jacobson ve Engelbrecht, 2000; Sevinç, 2006). Özellikle eğitim seviyesinin yükselmesi ve gelir düzeyinin artması beklentilerin de yükselmesine neden olmaktadır. Bunun yanında okulun ve eğitim sisteminin desteği de başarının ortaya çıkmasında son derece etkili rol oynamaktadır (Sevinç, 2006). Lisan mezunu olan ebeveynlerle yapılan araştırmalarda diğer ebeveynlere göre eğitimden daha yüksek beklentileri olduğu ortaya çıkmıştır (Jacobson ve Engelbrecht, 2000). Araştırma sonuçlarına göre veliler çocukların öğrenim gördüğü okulları yılda ortalama 1-2 kez ziyaret etmektedir. Cinsiyet bu durumda etkili olmazken yerleşim yeri ve gelir düzeylerindeki farklılıklar ziyaret sayılarını etkilemektedir (Demir, 2000).

Eğitim öğretim ortamının fiziksel yapısı ve imkânları öğrenmenin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Bulunan araç gereçlerin fiziksel yapısının yanında düzen ve estetik durum da öğrenme kalitesiyle yakından ilişkilidir (Becher, 1993, s. 374). Sınıfın düzeni ve fiziksel imkânları akademik başarının yanında öğrencinin tutum ve davranışları üzerinde de etkiye sahiptir. Bunların yanında sözel etkileşim ve öğretmen öğrenci etkileşimi öğrenmenin kalıcı ve kaliteli olmasını sağlar (Doyle, 1986, s. 402).

Sınıf ortamında öğrenme sürecini etkileyen farklı faktörler bulunmaktadır. Sınıf içi imkânlar, süreç içerisindeki öğrenci değişimleri ve öğretmen tutumları son derece etkilidir (Pauly, 1991, s. 144). Sınıfın kendi içinde oluşturduğu iklim öğrenme sürecini yakından etkilemektedir (Day ve Libertini, 1992, s. 109). Öğretmenin eğitim sistemine bakışı ve çocuklarla olan etkileşimi öğrenci motivasyonunun yüksek kalmasını sağlayarak öğrenmenin kalıcı hale gelmesinde katkı sağlar (Alderman, 1990, s. 30). Gelecekte teknolojik gelişim ve değişimin eğitim ortamına entegrasyonu de öğrenmenin kalıcı hale gelmesinde en büyük etken olarak karşımıza çıkabilir (Tracy, 1993, s. 128).

Fiziksel ortamın etkilerinin yanında öğrenci mevcudu, öğretmenin öğrenciye ayıracağı toplam süreyle doğrudan ilişkilidir. Bu durumda veliler sınıf seçimi veya

değişiklik gibi durumlarda öncelikle öğrenci sayısını merak etmekte, daha az sayıdaki sınıflar daha çok tercih edilmektedir (Finn ve Achilles, 1990, s. 574).

Eğitim öğretim etkinliklerinin gerçekleştiği okullarda en önemli faktörlerden biri ise öğretmenlerdir. İhtiyaç duyulan yeterliklere sahip iletişim kabiliyeti yüksek bir öğretmen hem öğrencilerin hem de velilerin beklentilerini karşılayarak kaliteli ve kalıcı öğrenmeleri gerçekleştirebilmektedir. Günümüzde kendisini teknolojik açıdan geliştirmiş ve yeterli donanıma sahip bir öğretmen, bireyin ve toplumun istenen amaçlara ulaşmasında son derece etkin rol oynamaktadır (Cetron ve Gayle, 1991, s. 152).

Tüm değişkenlerden bağımsız olarak ailelerin ilkökul eğitimi ve okula ilişkin beklentilerinin yüksek olduğu görülmektedir.

5.2. Öneriler

Araştırma bulguları çerçevesinde öğretmen, veli ve okul yönetimine ilişkin aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1- Velilerin süreçten haberdar olması için okul rehberlik servisi ve okul idaresinin katılım sağlayacağı veli toplantıları yapılabilir, veli toplantılarının alışlagelenin dışında bir planlamayla, öğrencilerin sadece akademik durumları değil, davranış ve duygu durumu da görüşülebilir.

2- Velilerin de katılımıyla okul yönetimi-veli-öğretmen-öğrenci etkileşimini arttırmak ve geliştirmek için okulda kültürel, sportif ve sanatsal etkinlikler düzenlenebilir.

3- Velilerin yaşadığı çevreye göre, eğitime bakış açıları, okula karşı tutumları hakkında bilgi sahibi olunup bununla ilgili araştırma yapıp, belirlenen sorunlara yönelik çalışmalar yapılabilir.

4- Veli-öğretmen işbirliğini arttırmak amacıyla eğitim öğretim yılı içinde belirlenecek zaman aralıklarıyla yapılacak planlama doğrultusunda öğretmenlerin veli ziyaretleri yapması sonucunda ek hizmet puanı verilebilir.

5- Velilerin sürece daha aktif katılımını sağlamak amacıyla çocuklarına toplumsal değerleri aşılama noktasında olumlu anne-baba tutumlarının geliştirilmesi için velilere yönelik hizmet içi eğitimler, seminerler, yetişkin eğitimleri düzenlenebilir.

6- Araştırmada çocuğun cinsiyetinin veli görüşleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Çocuğun cinsiyetinin bir ayrımcılık hususu olmaması, kültürel değerlerin ve cinsel kimliğin kazanılması açısından ailelerin bilinçlendirilmesine yönelik aile eğitimleri programlarının bu konu üzerinde planlanmasının yararlı olacağı söylenebilir.

7- Ailelerin öğretmenlerle iletişiminin iyi olduğu ancak okul yönetimleri ile yeterli düzeyde iletişimlerin olmadığı belirlenmiştir. Özellikle okul yöneticilerine yönelik ailelerle daha etkili iletişim kurmaları için hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.

8- Ailelerin okuldan beklentilerinin çocukların sadece akademik gelişimi olmadığı gözlenmiştir. Türk Milli Eğitiminin Amaç ve İlkeleri çerçevesinde ailelerin okuldan beklentilerinin daha rasyonel ve temel eğitimin amaçları çerçevesinde beklenti geliştirmelerini sağlayacak politikalar geliştirilmesi yararlı olabilir.

Araştırmacılara yönelik olarak öneriler:

1- Bu araştırma betimsel nitelikte tarama araştırmasıdır. Ailelerin okul ve eğitim beklentileri ile ilgili nicel ve nitel araştırmaların bir arada yürütülerek olgunun daha derinlemesine aydınlatılmasında yarar vardır.

2- Bu çalışma sadece Diyarbakır İli Bismil İlçesi ile sınırlıdır. Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki il-ilçe-köyde yaşayan veliler üzerinde araştırma yapılabilir.

3- Ailelerin eğitimden beklentileriyle ilgili bakış açıları üzerinde etkili olabilecek farklı kavramsal yapılarla ilişkisinin araştırılması, Türkiye’de eğitime bakış açısı ve geleceğe dair farklı bir perspektif çizebilecektir.

4- Bu araştırma sadece velilerin görüşlerine odaklanmıştır. Farklı araştırmalarda öğretmenler ve okul yöneticilerinin görüşleri incelenerek beklentiler arasındaki benzerlik ve farklılıklar incelenebilir.

5- Ailelerin beklenti ve görüşlerine yönelik farklı ölçme araçları geliştirilerek araştırma derinleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A. (1998). *Okul yöneticiliği* (2. baskı). Ankara: Personel Geliştirme Merkezi Yayın No:10.
- Adem, M. (1981). *Eğitim planlaması*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Araştırması Merkezi Yayınları.
- Akyüz, H. (1991). *Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları*. İstanbul: Meb Yayınları, 2320.
- Alderman, M. K. (1990). Motivation for at-risk students. *Education Alleader Ship*, 48(1), 27-30.
- Altınkaynak, Ş. Ö. ve Yanıklar, C. (2014). Anne ve babaların okul öncesi eğitime devam eden çocuklarının gelişimine yönelik beklentileri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 56 - 72.
- Ames, C. (1993). *And others parent involvoment*. Report No: 15. Office Of Educational Researchand Improvement (ED). Washington, DC.
- Arvasi, S. A. (1998). *Eğitim sosyolojisi*. İstanbul: Burak Yayınları.
- Aral, N., Kandır, A. ve Can Yaşar, M. (2000). *Okul öncesi eğitim ve anasınıfı programları*. İstanbul: YA-PA.
- Argon, T. ve Akkaya, M. (2008). Ebeveynlerin okul öncesi eğitime ve okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2), 413-430.
- Arslanargun, E. ve Tapan, F. (2011). Okul öncesi eğitim ve çocuklar üzerindeki etkileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 219-238.
- Arvasi, S. A. (1998). *Eğitim sosyolojisi*. İstanbul: Burak Yayınları.
- Aslan, B. ve Yıldırım, N. (2004). Okul yöneticisinden beklentiler. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi.
- Au, M. L. (2004). Parents expectations of pre-school education. *Hong Kong Journal of Early Childhood*, 3(2), 41-46.
- Baker, D. S. ve Stevenson, D. L. (1986). Mother's strategies for children's scholl achievement. *Sociology of Education*, 59, 156-166.
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Şafak Matbaası.
- Başaran, E.İ. (1982). *Örgütsel davranış*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi
- Başaran, İ.E. (1994). *Eğitim psikolojisi, modern eğitimin psikolojik temelleri*. Ankara: Gül Yayınları.
- Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye eğitim sistemi*. Ankara: Yargıcı Matbaası. İkinci Basım
- Becher, R. (1993). The aesthetic classroom environment and student attitude toward school. *Dissertation Abstracts International*, 53(11), 3741
- Berber, Ş. (1990). *Sosyo-ekonomik faktörlerin ve ana-baba tutumlarının okul başarısına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Berger, E. (1991). *The school and home working together. parents as partners in education*. New York: Macmillan.
- Biller, K. (1997). Sosyal felsefeci olarak 21. yüzyılın öğretmenleri. *Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı*, Ankara: MEB.
- Binbaşıoğlu, C. (1991). *Genel öğretim bilgisi*. Ankara: Kadıoğlu Matbaası.
- Bölükbaşı, Z. (2002). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ve etmeyen çocukların gelişim özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut, B. (2005). *5-6 yaş grubunda çocuğu bulunan ailelerin okul öncesi eğitime bakışı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bursalıoğlu, Z. (1981). *Eğitim yöneticisinin yeterlilikleri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 93.
- Bursalıoğlu, Z. (2010). *Okul yönetimin yeni yapı ve davranış*. (15.baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyükkaragöz, S. (1993). Öğretmen ve velilerin okul öncesi eğitim programları hakkında görüşleri. İstanbul: 9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri.
- Büyükkaragöz, S., Muşta, M., Yılmaz, H., ve Pilten, Ö. (1997). *Eğitime giriş*. Konya: Günay Ofset.
- Calderhead, J. (1997). Öğretmenlerin uzmanlığının tanınması ve geliştirilebilmesi. *Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansında sunulmuş bildiri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Can, N. (2002). Değişim sürecinde eğitim yönetimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 55(156), 89-98. Ankara.
- Carrasquillo, A.L. ve Clement, B. (1993). *Parents and schools*. Newyork London Gariand Publishing, Inc.
- Celep, C. (2002). *Sınıf yönetimi ve disiplin*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Celkan, H. Y. (1993). *Eğitim sosyolojisi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Cetron, M. ve Gayle M. (1991). *Education arena issance*. New York: St. Martin's Press
- Chrispeels, H. J. (1991). District leadership in parent involvement . *Phi Delta Kapan*. 72, 217-217.
- Cole, G., Griffin D. ve Cox M. (2005). *Teaching young children to draw. Why teach children todraw?* London: Falmer Pres.
- Cromwell, S. (1997). *Education world*. Florida: Stetson Universty Pres.
- Cryer D., Tietze W., Burchhinal M., Leal T. ve Palacios J. (1999). Predicting process quality from structural quality in preschool programs: A CrossCountry Comparison
- Çağdaş, A. (2002). *Anne-baba çocuk iletişimi*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Çakıroğlu, N. (2013). *Ebeveynlerin okul öncesi eğitim ile ilgili görüşleri ve bu eğitimden beklentileri (Devrek ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, V. (1995). *Eğitim yöneticisinin vizyonu ve misyonu*. Eğitim Yönetimi Dergisi, 1(1).
- Çelikkaya, H. (1998). *Eğitim sosyolojisi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Çetinkaya, A. ve Gülmez, T. (1999). *Okul gelişim modeli*. Milli Eğitim Bakanlığı Basım Evi. Ankara.
- Çetinsoylu, N.A. (1998). İki farklı sosyal çevrede okul öncesi eğitim kurumlarına giden çocukların anne-babalarının okul öncesi eğitimden beklentilerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Da Silva, L. and Wise, S. (2006). Parent perspectives on childcare quality among a culturally diverse sample. *Australian Journal of Early Childhood*, 31(3), 614.
- David, M. E. (1993). Theories of family change. *Motherhood and Education*, 43, 73-74.
- Davies, D.(1991). Scholls reaching out. family. *Scholland Community Partnership For Student Success*, 72(5), 376-382
- Day, D. E. ve Libertini G. (1992). Profiles of children's learning behavior. *Journal of Research in Childhood Education*, 6(2), 100-112
- Dilaver, H. (1996). *Türkiye'de öğretmen istihdamının dünü, bugünü ve yarını, eğitimimize bakışlar*. İstanbul: Kültür Koleji Vakfı.
- Dizman, H. (2003). *Anne-babası ile yaşayan ve anne yoksunu olan çocukların saldırganlık eğilimlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Demir, Z. (2000). *Öğrenci velilerinin beklentileri açısından özel ve resmi ilköğretim okullarının karşılaştırılması Niğde il örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2017). *Eğitimde program geliştirme, kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dockett, S. ve Perry, B. (2002). Beliefs and expectations of parents, prior-to school educators and school teachers as children start school: An australian perspective. *American Educational Research Association Annual Meeting*. 14(3).
- Dodurgalı, A. (2000). *Eğitim sosyolojisi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.
- Doğan, İ. (2012). *Türk eğitim tarihinin ana evreleri*. (2.baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Doyle, W. (1986). Class room organisation and management. Wittrock M. C. (Ed.), *Handbook of research on teaching (s. 392-431)*. New York: Macmillan.

- Drucker, P. (1994). *Yönetim görevleri, sorumluluklar uygulamalar*. (Çev: F. Dilber). Ankara: ODTÜ Yayınları.
- Dülger, H. (2015). *İlkokulda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Egemen, B. Z. (1965). *Terbiye ilminin problemleri ve terbiye felsefesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, İktisat Fakültesi Yayınları.
- Einarsdottir, J. (2010). Icelandic parents views on the national policy on early childhood education. *Early Years: Journal of International Research and Development*, 30 (3), 229-242.
- Einarsdottir, J. (2008). Children's and parents perspectives on the purposes of playschool in Iceland. *International Journal of Educational Research*, 47(5).
- Finn, J. D. ve Achilles C. M. (1990). Answers and questions about class size: A statewide experiment. *American Educational Research Journal*, 27(3), 557-577.
- Epstein, J. L. (1986). Parent's reactions to teacher practices of parent involvement. *The Elementary School Journal*, 277-294.
- Erçetin, Ş. Ş. (1993). *Ast-üst ilişkileri -okul müdürü ve öğretmenlerin birbirlerini etkilemekte kullandıkları güçleri*. Ankara: Morpa Yayınları.
- Fidan, N. (1996). *Okulda öğrenme ve öğretme*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1993). *Eğitime giriş*. Ankara: Meteksan Yayınevi
- Foot, H., Howe, C., Cheyne, B., Terras, M. and Rattray, C. (2000). Pre-school education: Parents preferences, knowledge and expectations. *International Journal of Early Years Education*, 8(3), 189-204.
- Genç, Ş. (2001). *İlköğretimde etkili öğretim ve öğrenme öğretmen el kitabı*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Projeler, Koordinasyon Merkezi Başkanlığı.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile işbirliğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 204-209.
- Greenwood, G. ve Hickman, C. (1991). Research and practice in parent involvement. *Implications For Teacher Education. The Elementary School Journal*, 91, 279.
- Gülender, S. (1993). Velilerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri. *9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yayımlanması Semineri*, İstanbul.
- Güneysu, S. (2005). *Okul öncesi eğitimde kalite üniversitelerin rolü toplantısı raporu*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Hiebert, J. ve Wearne D. (1993). Instructional tasks, classroom discourse and student learning in second grade arithmetic. *American Educational Research Journal*, 30(2), 393-425
- Hinnant, J. B., O'Brien, M. O. ve Ghazarian, S. R. (2009). The longitudinal relations of teacher expectation to student achievement in the early school years. *Journal of Educational Psychology*, 101(3), 662-670

- Hoge, D., Smith, E. ve Crist, J. (1997). Four family process factors predicting academic achievement in sixth and seventh grade. *Educational Research Quarterly*, 21(2), 7-42
- Howes C. ve Pianta, R. (2010). *Quality of prekindergarten: What Families Are*
- İbiş, H. (1993). *Eğitim gelir ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Jacobson, A. L. ve Engelbrecht, J. (2000). Parenting education needs and preferences of parents of young children. *Early Childhood Education Journal*, 28(2), 104-116.
- Kandır, A. (2005). Erken çocukluk eğitiminde kaliteyi belirleyen ölçütler. M.Sevinç (Ed.), *Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar 1*. İstanbul: Morpa Yayınevi.
- Karaküçük, A. S. (2008). Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel/ mekânsal koşulların incelenmesi: Sivas İli Örneği. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2).
- Kaya, Ö. M. (2002). *Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara ailelerin ilgi ve katılımları ile okul öncesi eğitim kurumlarının aile eğitimine katkısı konusunda anne-baba görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keskin, G. ve Sezgin, B. (1999). Bir grup ergen de akademik başarı durumuna etki eden etmenlerin belirlenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(10), 26
- Kıldan, O. (2012). Okul öncesi eğitimin amacına ilişkin öğretmen ve veli görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 135-150.
- Kıldan, O. (2010). Okul öncesi eğitim bağlamında eğitim hizmetlerinde kalite. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 15(2), 111-130.
- Koç, G. (1996). Anne babaların okul öncesi eğitim kurumu seçimini etkileyen etmenler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koçak, Y. (1991). Okul-aile iletişimin engelleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 129-133.
- Korkmaz, H. ve Kaptan, F. (2002). Fen eğitiminde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının ilköğretim öğrencilerinin akademik başarı, akademik benlik kavramı ve çalışma sürelerine etkisi. *Ankara Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 91-97
- Köksal, A., Oğuz, V. ve Yılmaz, N. (Nisan 2006). Anne-babaların okul öncesi eğitim kurumu seçimleri üzerine anne-babaya ilişkin çeşitli değişkenlerin etkisinin incelenmesi. *Birinci Uluslararası Sosyal Hizmetler Sempozyumu Sunum Kitabı*.
- Köksal İ. (2002). *Anaokulu ve anasınıfına devam eden 3-6 yaş çocuklarının anne babalarının okul öncesi eğitim kurumu seçimlerini etkileyen etmenler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Kuşin, İ. (1991). Okul öncesinde aile ve okul işbirliği. *7. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*. Eskişehir.

- Lareau, A. (1989). *Social class and parental invention in elementary education*. Newyork: Falmer Pres.
- Lazar, A. ve Weisberg, R. (1996). *Inviting parents' perspectives, building school partnerships to support children who struggle with literacy*. The Reading Teacher, 22, 37.
- Lindner, K. (2004). Parental needs and expectation of school-home communication in a child's preparatory year of school. Paper Presented at the Australian of Research in Education 2004 Annual Conference.
- MEB (2003). İlköğretim kurumları yönetmenliği. *Tebliğler Dergisi* (2552). Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 49-55.
- MEB (2011). *Aile yapısı. Aile ve tüketici hizmetleri ders modülü*. Ankara: MEB Yayınları.
- Metin, N. ve Arı, M. (1993). *Anne-babaların anaokulundan beklentileri*. Ankara: 9.Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri.
- Nas, F. (1997). *İstanbul ilinde genel liselere ve Anadolu liselerine devam eden öğrencilerin velilerinin, bu okullara ilişkin görüş ve beklentilerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (1997). *Okul öncesi eğitimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Öymen, H. R. (1969). *Doğu batılı yönleriyle eğitim tarihi*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Özdemir, İ. (2000). Okullarda halkla ilişkiler. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 261.
- Özkan, S. (2011). *Türk eğitim tarihi* (5. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özkara, Y. (2002). *Özel ilköğretim okullarının veli beklentilerini karşılama düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özoğlu, S. (1978). İnsan ilişkileri ve öğrenci. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 12, 11-15.
- Öztabağ, L. (1973). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Uttu Yayınevi.
- Öztürk, H. (1974). *Modern eğitim sosyoloji*. Ankara: Haşmet Matbaası.
- Öztürk, H. (1993). *Eğitim sosyolojisi*. İstanbul: Özel Yayınları.
- Pauly, E. (1991). *The class room crucible*. New York: Basic Books.
- Pehlivan, İ. (1997). *Okul aile katılımı*. Ankara: Yaşadıkça Eğitim Dergisi Sayı:53.
- Sevinç, M. (2006). Okul öncesi eğitim alan çocukların annelerinin okuldan beklentileri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1),218.
- Seyfullahoğulları, A. (2012). Ailelerin anaokullarından beklentileri üzerine bir araştırma. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 1-15.
- Sharma, N., Vaid, S. ve Dhavan, R. (2004). Parental concepts about preschool education. *Kamla-Raj*, 6(3), 201-208.
- Sönmez, V. (2002). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Şahan, M. A. (2011). *İlköğretim okullarında öğrencisi olan velilerin yönetici ve öğretmenlerden beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, A. E. (2000). *İlköğretim okulu müdürlerinin yeterlilikleri*. Ankara: Eğitim Yönetimi.
- Şişman, M. (1995). Etkili okulda okul kültürünün özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen II. Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Şişman, M. (2002). *Eğitimde mükemmellik arayışı etkili okullar*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şişman, M. (2002). *Öğretim liderliği*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Tatar, M. (1998). Extent and source of parental school-related information. *The Journal of Educational Research*, 2, 101-106.
- Tezcan, M. (1999). *Eğitim sosyolojisi*. (12. Baskı). Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Tracy, S. J. (1993). Restructuring instructional supervision. *Contemporary Education*, 64(2), 128-131
- Tulan, A. (2005). *Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerinin gerçekleşme düzeyinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Üstünova, E. (1998). *Okul öncesi eğitime devam eden çocukların annelerinin eğitim seviyelerine göre beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Valdes, G. (1996). *Briding the gap between culturally diverse families and schools*. New York. Teachers College Pres.
- Varış, F. (1998). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Alkım Yayınları.
- Vidali, E. L. (1998). Parental expectations of early childhood services for preschool children: The case of policy change in greece. *International Journal of Early Years Education*, 6(1), 19-30.
- Vural, B. (2004). *Öğrencinin başarısı için okul - aile birlikteliği*. (1. Baskı). İstanbul: Hayat Yayınları: 186
- Yeşilyaprak. B. (2000). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yeşilyurt, Z. C. (2011). *Türkiye'de çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve okul öncesi eğitim kurumlarının bu beklentileri karşılama durumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, İ. (2006). Akademik başarının yordayıcısı olarak gündelik sıkıntılar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 258-267
- Yıldırım, N. (2007). *İlköğretim okulu müdürlerinin yeterlilikleri ile öğrenme stillerine ilişkin bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Yılman, M. (1978). *Çağdaş eğitim sosyolojisi*. İzmir: Özel Yayınları. Karınca Matbaacılık.
- Yılmaz, A. (2000). *Eşler arasındaki uyum ve çocuğun algıladığı anne – baba tutumu ile çocukların, ergenlerin ve gençlerin akademik başarıları ve benlik algıları arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yiğit, B. ve Bayraktar, M. (2006). *Okul çevre ilişkileri*.(1.baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

EKLER

Ek 1-Anket Formu

AİLELERİN İLKOKUL EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLERİNİ BELİRLEME ANKETİ

Sayın veli,

Bu çalışmanın amacı; ailelerin ilkökul eğitimi ile ilgili görüşlerini ve bu eğitimden beklentilerini saptamaktır. Veriler sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Bu yüzden anket sorularına vereceğiniz cevapların açık, samimi, içten ve doğru olması araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği açısından son derece önemlidir. İçtenlikle vereceğiniz yanıtlarınız ve vakit ayırdığınız için teşekkür ederim. Saygılarımla.

Yüksek Lisans Öğrencisi Aslıhan KOLUMAN
Tez Danışmanı Prof. Dr. Erdoğan TEZCİ

Okul:

1. Yaşınız.....

2. Öğrenciye yakınlığınız

( ) Annesi ( ) Babası ( ) Diğer (Lütfen Belirtiniz).....

3. Çocuğunuzun cinsiyeti

( ) Kız ( ) Erkek

4. Kaç çocuğunuz var?.....

5. Öğrenim durumunuz nedir?

( ) Okur-yazar değil ( ) Okur-yazar ( ) İlkokul
( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Yüksekokul/ Üniversite
( ) Yüksek Lisans/ Doktora

6. Eşinizin öğrenim durumu nedir?

( ) Okur-yazar değil ( ) Okur-yazar ( ) İlkokul
( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Yüksekokul/ Üniversite
( ) Yüksek Lisans/ Doktora

7. Mesleğiniz nedir?

( ) İşçi ( ) Esnaf-Tüccar ( ) Öğretmen ( ) Memur
( ) Emekli ( ) İşsiz ( ) Ev Hanımı ( ) Diğer (Lütfen Belirtiniz).....

8. Eşinizin mesleği nedir?

( ) İşçi ( ) Esnaf-Tüccar ( ) Öğretmen ( ) Memur
( ) Emekli ( ) İşsiz ( ) Ev Hanımı ( ) Diğer (Lütfen Belirtiniz)....

9. Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadardır?

- a. ( ) 0 – 500 TL Arası
b. ( ) 501 – 1000 TL Arası
c. ( ) 1001 – 1500 TL Arası
d. ( ) 1501 – 2000 TL Arası
e. ( ) 2001 – 2500 TL Arası
f. ( ) 2501 – 3000 TL Arası
g. ( ) 3001 – 3500 TL Arası

- h. ( ) 3501 – 4000 TL Arası
i. ( ) 4001 – 4500 TL Arası
j. ( ) 4501 – 5000 TL Arası
k. ( ) 5001 TL ve Üzeri

10. Çocuğunuzun eğitimi için aylık ne kadar para harcıyorsunuz?

- a. ( ) 0 – 100 TL
b. ( ) 101 – 200 TL
c. ( ) 201 – 400 TL
d. ( ) 401 – 600 TL
e. ( ) 601 – 800 TL
f. ( ) 801 – 1000 TL
g. ( ) 1001 – 1250 TL
h. ( ) 1251 – 1500 TL
i. ( ) 1501 TL ve Üzeri

11. Sadece bu çocuğunuzun eğitimi için yaptığınız harcama, aile bütçenize ne gibi etki ediyor?

- a. ( ) Bütçemizde ciddi tasarruflar yapmamızı gerektiriyor.
b. ( ) Bütçemizi etkiliyor fakat ciddi anlamda tasarruflar yapmamızı gerektirmiyor.
c. ( ) Bütçemizi etkilemiyor.

12.Çocuğunuzu anaokuluna gönderdiniz mi?

- a. ( ) Evet b. ( ) Hayır

13. Çocuğunuza özel ders aldırıyor musunuz?

- a. ( ) Evet b. ( ) Hayır

14. Eğitim ile ilgili etkinliklere (toplantı, konferans, seminer, panel vb.) katılır mısınız?

- a. ( ) Evet b. ( ) Hayır

15. Eğitim ile ilgili hükümet politikalarını takip eder misiniz?

- a. ( ) Evet b. ( ) Hayır

16. Okul idaresinin ve öğretmenlerin eğitime karşı olan tutumu sizde olumlu etkiler bırakır mı?

- a. ( ) Evet b. ( ) Hayır

17. Okul idaresi, çocuğunuzun eğitimi için gerekli tüm koşulları sağlamakta mıdır?

- a.( ) Evet b.( ) Hayır

18. Okulda çocuğunuzun yaratıcılığını destekleyen çalışmalara yer veriliyor mu?

- a.( )Evet b.( )Hayır

19. Okulda uygulanan eğitim programını çocuğunuzun milli manevi değerler kazanması ve bu değerleri pekiştirmesi açısından yeterli buluyor musunuz?

- a.( )Evet b.( )Hayır

20.Okulda düzenlenen sosyal ve kültürel faaliyetler beklentinizi karşılıyor mu?

- a.( )Evet b.( )Hayır

21.Çocuğunuzun yaşadığı çevreyle olumlu ilişkiler kurabilmesi için okulda aldığı eğitimi yeterli buluyor musunuz?

- a.( )Evet b.( )Hayır

22.Okulda çocuğunuzun kişilik gelişiminin desteklenmesi ve kendini geliştirebilmesi için çalışmalar yapılmalı mı?

a.( )Evet b.( )Hayır

23.Çocuğunuzun öğretmeninin velilerle iletişimi iyi mi?

a.( )Evet b.( )Hayır

24.İhtiyaç duyulduğunda kolaylıkla çocuğunuzun öğretmeniyle iletişim kurabiliyor musunuz?

a.( )Evet b.( )Hayır

25.İhtiyaçlar doğrultusunda veli okul işbirliğinin artırılması için gerekli çalışmalar yapıyor mu?

a.( )Evet b.( )Hayır

26.Veli toplantılarına siz ya da eşiniz hangi sıklıkla katılırsınız?

a. ( ) Sürekli katılırız

b. ( ) Çoğunlukla katılırız

c. ( ) Bazen katılırız

d. ( ) Çok az katılırız

e. ( ) Hiç katılmayız

27. Çocuğunuzun okuluna öğretmenleriyle veli toplantıları haricinde görüşmek için hangi sıklıkla gidersiniz? (Sadece bir seçeneği işaretleyiniz)

a. ( ) Her hafta en az bir defa giderim

b. ( ) Ayda bir defa giderim

c. ( ) Bir dönemde bir defa giderim

d. ( ) Yılda bir defa giderim

e. ( ) Hiç gitmem

28. Okuldaki günlük ders saatleri sizce nasıl?

a.( ) ders saatleri az

b.( ) ders saatleri yeterli

c.( ) ders saatleri çok

29.Çocuğunuzun sınıfının mevcudu sizce nasıl?

a.( ) çok kalabalık

b.( ) normal sayıda

c.( ) az sayıda

30. Çocuğunuzun gittiği ilkokul hakkında genel olarak görüş ve önerileriniz nelerdir? (Birden fazla maddeyi işaretleyebilirsiniz)

a. ( ) Çocuğumun ders başarısının artırılması için okul olarak daha çok çaba sarf edilmeli

b. ( ) Veli ile iletişim kurmaya daha çok önem verilmeli

c. ( ) Kişilik gelişimi (ergenlik, psiko-motor gelişim vs.) konularında veliler bilgilendirilmeli

e. ( ) Çocuğumu dini konularda bilgilendirmeli

f. ( ) Çocuğumun devletine ve milletine bağlı bir insan olarak yetişmesini sağlamalı

g. ( ) Çocuğuma kitap okuma alışkanlığı kazandırılmalı

h. ( ) Çocuğuma verimli ders çalışma alışkanlığı kazandırılmalı

i. ( ) Sosyal faaliyetlere (kültürel, sportif) önem verilerek etkinlikler artırılmalı

- j. ( ) Rehberlik Servisi etkin ve etkili olmalı
k. ( ) Çocuğuma saygı, doğruluk, dürüstlük vb. gibi ahlaki davranışları kazandırmalı
l. ( ) Diğer (Lütfen Belirtiniz).....

31. İlkokuldan sonra çocuğunuzun eğitim hayatına nasıl yön vermeyi düşünüyorsunuz?

- a. ( ) İyi eğitim veren bir ortaokula gönderirim
b. ( ) İmam-Hatip Ortaokuluna gönderirim.
c. ( ) Özel okula gönderirim.
d. ( ) Kararsızım.
e. ( ) Okula göndermeyi düşünmüyorum.

32. Çocuğunuzun eğitim hayatı sonunda nasıl bir meslek seçmesini istersiniz?

- a.( ) Yüksek gelirli bir meslek
b.( ) Toplumda saygın bir meslek
c.( ) Öğretmenlerinin ve okul idaresinin yönlendireceği bir meslek
d.( ) Çocuğumun ilgi ve yeteneklerine göre kendisinin seçeceği bir meslek

33. Çocuğunuz için ilkokuldan beklentileriniz nelerdir? (Birden fazla maddeyi işaretleyebilirsiniz)

- a. ( ) Okuma-yazmayı ve hesap yapabilecek kadar basit matematik bilgisini öğretmesi
b. ( ) Dini, milli ve ahlaki değerleri kazandırması
c. ( ) Çocuğumu özgüven ve sorumluluk sahibi olarak yetiştirmesi
d. ( ) Kişilik gelişimine olumlu etki ederek çocuğumu karakterli ve kendini gerçekleştiren birey olarak yetiştirmesi
e. ( ) Çocuğu sokağın zararlı alışkanlıklarından uzak tutması
f. ( ) Çocuğumu hayata hazırlamalı
g. ( ) Çocuğumun iyi bir meslek sahibi olması için temel eğitimi vermesi
h.( ) Çocuğumun insanlarla iyi bir iletişim kurmasını sağlamalı ve onu sosyalleştirmeli
i. ( ) İlköğretim Okulundan hiçbir beklentim yok
j. ( ) Diğer beklentiler (Lütfen Belirtiniz).....

Ek 2. Araştırma İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 06/08/2020-E.30579

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 20381301 -044-
Konu : Araştırma İzni (Aslıhan KOLUMAN)

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İlgi : Öğrenci İşleri Daire Başkanlığımızın 27/07/2020 tarihli ve 28711322/044/29451 sayılı yazısı.

Diyarbakır Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğününün 08/06/2020 tarih ve 30769799-44E.7539351 sayılı Anabilim Dalımız Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Aslıhan KOLUMAN'ın "Ailelerin İlkokul Düzeyindeki Eğitimden Beklentileri (Diyarbakır İl Örneği)" konulu yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere anket çalışması yapmak istemesiyle ilgili cevabi yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Kenan Ziya TAŐ
Enstitü Müdürü

Ek :
Yazı (1 Adet)

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çağış Yerleşkesi 10145 Balıkesir Ayrıntılı bilgi için irtibat: Ferhat Yıldırım
Tel: 2666121400-1402 Faks: 2666121307
E-Posta: sbe@balikesir.edu.tr Elektronik ağ: sbe.balikesir.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 28711322-044-
Konu : Araştırma İzni (Ashhan KOLUMAN)

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 25/02/2020 tarihli ve 20381301/302.14.04/11436 sayılı yazınız.

Diyarbakır Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünüzün 08/06/2020 tarih ve 30769799-44E.7539351 sayılı Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Ashhan KOLUMAN'ın "Ailelerin İlkokul Düzeyindeki Eğitimden Beklentileri (Diyarbakır İl Örneği)" konulu yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere anket çalışması yapmak istemesiyle ilgili cevabi yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

e-İmzadır
Prof. Dr. Mehmet NARLI
Rektör Yardımcısı

Ek :
Yazı 1 Adet)

T.C.
DİYARBAKIR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 30769799-44-E.7539351
Konu : Araştırma İzni (Aslıhan KOLUMAN)

08.06.2020

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına)
BALIKESİR

İlgi : 02/03/2020 tarih ve 2535 sayılı yazınız.

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Aslıhan KOLUMAN'ın "**Ailelerin İlkokul Düzeyindeki Eğitiminden Beklentileri (Diyarbakır İli Örneği)**" konulu araştırma çalışması ile ilgili, Müdürlük onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Hanefi ÖZKAL
Müdür a.
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

EKİ:

1- Onay Yazısı (1 Sayfa)

Adres: ŞEHİTLİK MAHALLESİ ESKİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
BINASI YENİŞEHİR/DİYARBAKIR
Elektronik Ağ: diyarbakir@meb.gov.tr
e-posta: arge21@meb.gov.tr

Bilgi için: HATİP YAVUZ /MEMUR

Tel: 0 (412) 322 22 36
Faks: 0 (412) 322 22 48

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden cb51-f78b-38d0-b704-28e4 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
DİYARBAKIR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 30769799-44-E.7509467

05.06.2020

Konu : Araştırma İzni (Aslıhan KOLUMAN)

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

- İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21/01/2020 tarih ve 1563890 sayılı 2020/2 Nolu Genelgesi.
b) Balıkesir Üniversitesi Rektörlüğünün 02/03/2020 tarih ve 2535 sayılı yazısı.

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Aslıhan KOLUMAN'ın "**Ailelerin İlkokul Düzeyindeki Eğitiminden Beklentileri (Diyarbakır İli Örneği)**" konulu araştırma çalışmasını İlimiz Bismil İlçesine bağlı resmi ve özel okullarda okuyan 4. Sınıf öğrencilerine yönelik uygulama isteği ilgi (b) yazıda belirtilmektedir.

Söz konusu araştırma çalışmasının kurum müdürlerinin gözetiminde ve sorumluluğunda gönüllülük esasına bağlı olarak 2019-2020 eğitim öğretim yılı içerisinde eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde yapılması uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Mehmet TANTAŞ
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR
05.06.2020

Doç. Dr. Feysel TAŞÇIER
İl Millî Eğitim Müdürü

Eki:

- 1-Araştırma Değerlendirme Formu
- 2-Tez Önerisi
- 3- Araştırma Çalışması

Adres: ŞEHİTLİK MAHALLESİ ESKİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
BİNASI YENİŞEHİR/DİYARBAKIR
Elektronik Ağ: diyarbakir@meb.gov.tr
e-posta: arge21@meb.gov.tr

Bilgi için: HATİP YAVUZ /MEMUR

Tel: 0 (412) 322 22 36
Faks: 0 (412) 322 22 48

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 4aee-00a6-3385-8112-673d kodu ile teyit edilebilir.